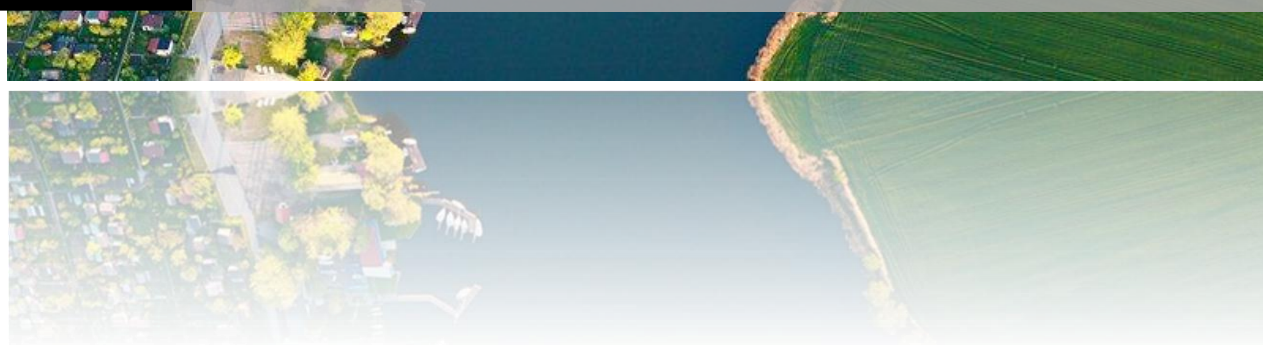

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miejskiej w Śremie
z dnia

2017

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY ŚREM NA LATA 2017–2023

Fundacja Partnerzy dla Samorządu | www.partners.org.pl

Spis treści

I. WPROWADZENIE	4
II. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	5
II.1. Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich	5
II.2. Strategia Europa 2020	5
II.3. Deklaracja z Toledo	6
II.4. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (SOR)	6
II.5. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)	7
II.6. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony. Miasta. Obszary Wiejskie (KSRR)	7
II.7. Krajowa Polityka Miejska 2023 (KPM).....	8
II.8. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia (NPR)	8
II.9. Zaktualizowana Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.....	9
II.10. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego.....	9
II.11. Strategia Rozwoju Gminy Śrem 2013–2020.....	10
II.12. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem.....	10
II.13. Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy Śrem	11
II.14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych.....	11
III. DIAGNOZA GMINY, W TYM DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR).....	12
III.1. Ogólna charakterystyka gminy	12
III.1.1. Położenie i warunki przyrodnicze.....	12
III.1.2. Sieć osadnicza i demografia	14
III.1.3. Rynek pracy i gospodarka.....	14
III.1.4. Infrastruktura	15
III.1.5. Kultura, turystyka i rekreacja	18
III.1.6. Wnioski z ogólnej diagnozy gminy – analiza SWOT	21
III.2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR).....	29
III.2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA)	29
III.2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych	35
III.2.3. Analiza i interpretacja pozyskanych danych.....	37
Sfera społeczna.....	37
Sfera gospodarcza	54

Sfera środowiskowa	58
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	63
Sfera techniczna	74
III.3. Obszar zdegradowany (OZ)	79
III.4. Obszar rewitalizacji (OR)	83
III.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (OR).....	86
III.5.1. Ankietyzacja interesariuszy obszaru rewitalizacji (OR)	86
III.5.2. Spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR)	89
III.6. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)	91
III.6.1. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)	91
III.6.2. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej	93
III.6.3. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej	94
III.6.4. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	95
III.6.5. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej	95
III.6.6. Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR).....	96
V. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	98
VI. PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	99
VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne	99
VI.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	123
VI.3. Projekty zintegrowane	126
VII. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.....	127
VII.1. Komplementarność przestrzenna	127
VII.2. Komplementarność problemowa	130
VII.3. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna.....	131
VII.4. Komplementarność międzyokresowa	132
VII.5. Komplementarność źródeł finansowania	133
VIII. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW/ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	133
IX. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)	145
X. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI	145
X.1. Diagnozowanie	146
X.2. Programowanie	146
X.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji.....	147

XI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ SPOSÓB MODYFIKACJI PROGRAMU REWITALIZACJI.....	148
Spis tabel	155
Spis rycin.....	155
Spis wykresów	156
ZAŁĄCZNIK 1 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery społecznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz określenia lokalnych potencjałów	157
ZAŁĄCZNIK 2 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery gospodarczej oraz określenia lokalnych potencjałów.....	162

I. WPROWADZENIE

Rewitalizacja obszarów zdegradowanych to najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich gmin. Jest ona zagadnieniem, które przez długie lata nie było uregulowane prawnie, co było jednym z głównych przeszkód prowadzenia działań w zakresie odnowy społeczno-gospodarczej obszarów zdegradowanych. Obecnie kwestie merytoryczne związane z rewitalizacją regulują: ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji oraz Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020.

Program rewitalizacji jest zasadniczym dokumentem służącym planowaniu i realizacji procesu rewitalizacji. Ma on charakter „strategii rewitalizacji”, w której dokonuje się pogłębionej diagnozy stanu obszaru rewitalizacji oraz planuje i koordynuje działania służące osiągnięciu wizji stanu obszaru po rewitalizacji. Służy również koordynacji działań rewitalizacyjnych z szeregiem innych dokumentów uchwalonych przez gminę.

Gmina Śrem otrzymała dofinansowanie projektu pt. „Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego w Śremie”, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020, w oparciu o umowę o udzielenie dotacji celowej zawartą z Samorządem Województwa Wielkopolskiego. Aktualizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego w Śremie w praktyce, sprowadza się do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023. Dokument przygotowany został zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 oraz Zasadach programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, przyjętych przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Tło informacyjne oraz dotychczasowe działania rewitalizacyjne prowadzone przez gminę wskazywał obowiązujący do 2015 r. Lokalny Program Rewitalizacji Obszaru Miejskiego w Śremie.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 kompleksowo i w sposób zaplanowany przedstawia sposób rozwiązywania problemów występujących na obszarze rewitalizacji (OR) wyznaczonym na terenie gminy i stanowi aktualizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023 przyjętego uchwałą Nr 349/XXXVII/2017 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 28 września 2017 r. w sprawie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023”.

Podstawę prawną uchwalenia programu stanowi ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, 2232, z 2018 r. poz. 130).

II. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

II.1. Karta Lipska na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich

W 2007 roku został przyjęty dokument podkreślający potrzebę opracowania strategii zintegrowanego rozwoju miejskiego, uwzględniający aspekty ekonomiczne, społeczne, ekologiczne oraz wymiar zdrowotny i kulturowy, a także zdolność instytucjonalną państwa. W ramach Karty Lipskiej zostały określone dwa kluczowe cele:

I. Wykorzystanie na większą skalę zintegrowanego podejścia do polityki rozwoju miejskiego – wskazujący na następujące strategie:

- Tworzenie i zapewnianie przestrzeni publicznych wysokiej jakości
- Modernizacja sieci infrastruktury i poprawa wydajności energetycznej
- Aktywna polityka innowacyjna i edukacyjna

II. Zwrócenie szczególnej uwagi na najuboższe dzielnice w kontekście miasta jako całości – oparty na strategiach działania:

- Realizacja strategii podnoszenia jakości środowiska fizycznego
- Wzmocnienie gospodarki lokalnej i lokalnej polityki rynku pracy
- Aktywna polityka edukacji i szkoleń dla dzieci i młodzieży
- Promowanie sprawnego i korzystnego cenowo transportu miejskiego.

Narzędzia wykorzystywane do wdrażania programów zintegrowanego rozwoju powinny:

- opisywać mocne i słabe strony miast i dzielnic na podstawie analizy bieżącej sytuacji
- określać spójne cele rozwoju dla obszaru miejskiego i tworzyć wizję dla miasta
- koordynować terytorialne, sektorowe i techniczne plany oraz strategie, a także zapewniać, że planowane inwestycje przyczynią się do promowania równomiernego rozwoju obszaru miejskiego,
- koordynować i skupiać pod względem przestrzennym wykorzystanie funduszy przez uczestników sektora publicznego i prywatnego
- być koordynowane na poziomie lokalnym i miejskim oraz angażować obywateli i innych partnerów, którzy mogą wnieść znaczny wkład w kształtowanie przyszłej jakości każdego obszaru w wymiarze gospodarczym, społecznym, kulturalnym i ekologicznym.

Podczas prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023 zostały uwzględnione powyższe wytyczne Karty Lipskiej.

II.2. Strategia Europa 2020

Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu została przyjęta w 2010 roku i wyznacza główne cele rozwoju Europy. Podstawowym założeniem jest zwiększenie liczby miejsc pracy oraz podniesienie standardów życia. Wyznaczonych pięć głównych celów nawiązuje do: zatrudnienia, badań i innowacji, zmiany klimatu i energii, edukacji oraz walki z ubóstwem. Strategia Europa 2020 obejmuje

trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: rozwój inteligentny, rozwój zrównoważony oraz rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu.

Wskazane w dokumencie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023 projekty działań rewitalizacyjnych wpisują się w nakreślone przez Komisję Europejską projekty przewodnie, umożliwiające postęp w ramach wskazanych powyżej priorytetów. W szczególności dotyczy to projektów „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” i „Europejski program walki z ubóstwem” Strategii, które znajdują odzwierciedlenie w projekcie LPR, projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja, a także projekt „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” powiązany tematycznie z działaniami projektów 3.1.1. Projekt „Stop dymiącym kominom” oraz 3.1.2. Projekt „Czyste powietrze” Programu.

II.3. Deklaracja z Toledo

Dokument podkreśla znaczenie zintegrowanej rewitalizacji miast dla rozwoju inteligentnego, zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu. Deklaracja wytycza główne kierunki działań w oparciu o:

- wzmocnienie wymiaru miejskiej polityki spójności
- osiągnięcie zgodności pomiędzy wymiarem terytorialnym i miejskim - wymiar miejski powinien stanowić integralną część koncepcji spójności terytorialnej
- kontynuację promowania badań, studiów porównawczych, statystyk, wymiany dobrych praktyk, rozpowszechnianie wiedzy dot. rozwoju miast oraz wzmacnianie ich koordynacji
- promowanie zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju miast poprzez wypracowanie instrumentów dla wdrażania Karty Lipskiej - stworzenie nowych instrumentów dla zintegrowanych i zrównoważonych polityk rozwoju miasta na wszystkich poziomach zarządzania: lokalnym regionalnym i krajowym)
- zapoczątkowanie dyskusji dot. najważniejszych wyzwań, przed którymi staną miasta europejskie w przyszłości.

Dokument ten wyznacza wspólne ramy dla procesu rewitalizacji miast europejskich, a Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023 spełniając wytyczne wpisuje się w założenia Deklaracji.

II.4. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (SOR)

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Aby osiągnąć zamierzony cel główny, Strategia wyodrębnia 3 cele szczegółowe, których realizacja będzie wiodła do spełnienia nakreślonego planu. Te 3 podwaliny koncepcji to Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony oraz Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu. Drugi cel szczegółowy wskazuje na konieczność koncentracji działań w obszarze spójności społecznej i

rozwoju zrównoważonym terytorialnie, co oznacza m.in. prowadzenie skutecznej polityki regionalnej dostosowanej do specyfiki danego terytorium i obejmującej działania służące aktywizacji gospodarczej, rozwojowi lokalnych rynków pracy i mobilizacji zawodowej mieszkańców, czy poprawie dostępu do usług publicznych z wykorzystaniem potencjałów lokalnych i subregionalnych gospodarek, jak również własnych zasobów. Są to równocześnie działania, na których skupia się niniejszy Program rewitalizacji.

Dalej, SOR, wylicza obszary, wpływające na osiągnięcie w/w celów: kapitał ludzki i społeczny, cyfryzacja, transport, energia, środowisko i bezpieczeństwo narodowe. W kontekście tych wytycznych Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 jest odpowiedzią na założone w Strategii priorytety i zarazem środkiem do ich osiągnięcia.

II.5. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030)

KPZK 2030 jako jeden z obszarów interwencji identyfikuje obszary z koncentracją problemów rozwojowych, tj.: obszary degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej, na których występują problemy związane z niskim poziomem przedsiębiorczości, bezrobociem, niską jakością infrastruktury, depopulacją oraz często występującą koncentracją patologii i ubóstwa. KPZK 2030 dedykuje tym obszarom kierunek działań: *„Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych – w tym: Restrukturyzacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych i miast”*, którego celem jest przywrócenie obszarom zdegradowanym funkcji administracyjnych, społecznych i gospodarczych oraz stworzenie warunków sprzyjających ich powtórному zagospodarowaniu, inwestycjom infrastrukturalnym oraz wsparciu zasobów ludzkich i przedsiębiorczości. W KPZK 2030 sformułowano także pewne wskazania dotyczące działań na poziomach regionalnym i lokalnym, dotyczące wyznaczenia w planach zagospodarowania przestrzennego województw obszarów, które na poziomie lokalnym powinny zostać objęte kompleksowymi programami rewitalizacji/restrukturyzacji oraz regionalnymi programami inwestycyjnymi, wpisującymi się w strategię rozwoju danego miasta i w strategię rozwoju województwa. Realizacja w gminie Lokalnego Programu Rewitalizacji oparta została na ogólnych zasadach polityki przestrzennej przyjętych w KPZK 2030 tj. zasadzie zrównoważonego rozwoju, racjonalności ekonomicznej, preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę, przezorności ekologicznej oraz kompetencji ekologicznej.

II.6. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020. Regiony. Miasta. Obszary Wiejskie (KSRR)

KSRR w zakresie budowania spójności terytorialnej i przeciwdziałania marginalizacji obszarów problemowych identyfikuje cel szczegółowy: *„Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno–gospodarcze”*, adresowany do obszarów miast tracących funkcje społeczno–gospodarcze, do których, w przypadku województwa wielkopolskiego, zalicza się: Gniezno, Kalisz, Konin, Leszno, Ostrów Wlkp. i Piłę. Stwierdza również, że działania adresowane do obszarów

zdegradowanych powinny być w szczególności ukierunkowane na wspieranie jakości kapitału ludzkiego, modernizację struktury gospodarczej, poprawę jakości i dostępności infrastruktury technicznej oraz modernizację i rozwój obiektów użyteczności publicznej. Działania rewitalizacyjne powinny być prowadzone na podstawie lokalnych programów rewitalizacji, które będą uwzględniać określone krajowe wytyczne i standardy. Wskazuje także m.in. na konieczność promowania projektów i inicjatyw opartych na partnerstwie publiczno–prywatnym. Tym samym, opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 wyczerpuje pierwszy warunek, a wyodrębnione w jego ramach cele odpowiadają kierunkom wytyczonym w KSRR 2010–2020, w szczególności: celu 1.2.3. Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorpcyjnego obszarów wiejskich, 1.2.4. Efektywne wykorzystanie w procesach rozwojowych potencjału specjalizacji terytorialnej, 1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego, 2.3. Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno–gospodarcze.

II.7. Krajowa Polityka Miejska 2023 (KPM)

Dokument adresowany jest w szczególności do miast i ich obszarów funkcjonalnych. Działania w obszarze rewitalizacji określone zostały w ramach celu szczegółowego: „Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich”. Celem polityki miejskiej w zakresie rewitalizacji wg KPM jest wypracowanie i wdrażanie skutecznych mechanizmów koordynowania i integrowania zadań i działań różnych podmiotów, w tym prywatnych, w przygotowaniu i prowadzeniu kompleksowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. KPM określa również definicję i ogólny zakres programu rewitalizacji, wskazując, iż ma to być opracowany i uchwalony przez samorząd lokalny wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej i technicznej, zmierzający do wyprowadzenia określonych obszarów ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju. KPM wskazuje także zadania samorządu województwa w zakresie wspomagania procesów rewitalizacyjnych i udzielania wsparcia merytorycznego realizującym je podmiotom. Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 odpowiada tym wymaganiom formułując cele swojej interwencji w obrębie wskazanych w KRM sfer tj. bezpieczeństwa, edukacji i wychowania, ochrony środowiska, gospodarki, sportu.

II.8. Narodowy Plan Rewitalizacji 2022. Założenia (NPR)

Z uwagi na konieczność podjęcia wielosektorowego i bardziej zintegrowanego wysiłku na rzecz wyprowadzania ze stanów kryzysowych obszarów zdegradowanych podjęto próbę wypracowania pakietu rozwiązań systemowych dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce – w tym celu opracowano Założenia Narodowego Planu Rewitalizacji, w ramach którego określono podstawowe założenia NPR oraz koncepcję jego zakresu. NPR stanowić będzie szeroko rozumianą wykładnię dla prowadzenia procesów rewitalizacyjnych jako działań kompleksowych i zintegrowanych. Głównym celem NPR będzie poprawa warunków rozwoju OZ w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego

celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań. W swoich założeniach, NPR promuje pełniejsze, całościowe rozumienie rewitalizacji, która wykracza poza prowadzenie przedsięwzięć związanych z modernizacją w wymiarze infrastrukturalnym. Rewitalizacja w nowym rozumieniu stanowi zespół skoordynowanych i skoncentrowanych tematycznie i terytorialnie działań prowadzonych kompleksowo; zakłada skoncentrowane wysiłki wielu podmiotów na rzecz wyprowadzenia ze stanu kryzysowego danego obszaru, obejmującego interwencję w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzennej oraz kulturowej. Cele i kierunki zaplanowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 interwencji, odpowiadają zaleceniom NPR, przez skupienie się na kapitale ludzkim (kierunek działań 1.1., 1.2., 1.3.), rozwoju przedsiębiorczości (2.1.), zachowaniu oraz ochronie środowiska naturalnego (3.1.) oraz działaniach przestrzennych, przekładających się na poprawę miejsc użyteczności publicznej i infrastruktury rekreacyjnej (4.1., 4.2.).

II.9. Zaktualizowana Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020

W zaktualizowanej w 2012 roku Strategii wojewódzkiej jako jedną ze słabych stron województwa wskazano istnienie obszarów i miast wymagających rewitalizacji oraz dużą powierzchnię terenów zdegradowanych. Wśród zagrożeń odnotowano natomiast marginalizację obszarów i ośrodków o niższej konkurencyjności, a także grup o najniższym wykształceniu, upośledzonych pod względem społecznym, fizycznym i psychicznym, wzrost patologii społecznych, liczne grupy i środowiska zagrożone wykluczeniem. W celu przeciwdziałania procesom degradacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej, w Strategii określono działania służące wsparciu ośrodków lokalnych (cel operacyjny 5.1.), które wymagają rewitalizacji, wzmocnienia powiązań z ich zapleciami wiejskimi, a przede wszystkim rozwoju takich funkcji, by mogły one być centrami rozwoju dla wszelkiego rodzaju obszarów problemowych. Działania w tym zakresie adresowane są nie tylko do miast o znaczeniu regionalnym, należą do nich także ośrodki lokalne, czyli miasta małe i średnie. Stanowią one centra dyfuzji rozwoju gospodarczego dostarczając usługi dla obszarów wiejskich. W warunkach wielkopolskich można do nich zaliczyć wszystkie miasta o liczbie ludności poniżej 50 tys. mieszkańców. Większość działań określonych w tym celu pokrywa się z celami Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023. Do działań tych należą m.in. aktywizacja środowisk lokalnych na rzecz rozwoju oraz wsparcie lokalnej gospodarki.

II.10. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego przyjęty w 2010 roku jest jednym z trzech dokumentów, razem ze Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. i Wielkopolskim Regionalnym Programem Operacyjnym 2014+, które wyznaczają główne kierunki rozwoju województwa. Opracowanie przedstawia podstawowe priorytety planistyczne dla kształtowania rozwoju przestrzennego Wielkopolski

w takich aspektach jak: ochrona przyrody, transport i infrastruktura oraz rozwój osadnictwa. Działania wyznaczone na poziomie regionalnym są realizowane lokalnie także przez samorządy. Projekty Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem odnoszą się do ogólnych koncepcji zawartych w Planie, a w szczególności do polityki wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego m.in. poprzez promowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz oddolnych inicjatyw, działania zmierzające do poprawy standardów życia mieszkańców oraz inwestowanie w kapitał ludzki ukierunkowane na wzrost kompetencji (kierunki działań 1.1., 1.2., 1.3.). Program Rewitalizacji wskazuje również na działania, które zostały uwzględnione w Planie, jako poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody, ochrona zasobów i przywracanie walorów środowiska, a także zachowanie, wzbogacenie lub odtworzenie różnorodności biologicznej i krajobrazowej (kierunki działań 3.1., 4.1.).

II.11. Strategia Rozwoju Gminy Śrem 2013–2020

Dokumentem planistycznym określającym kierunki rozwoju Gminy Śrem jest Strategia Rozwoju Gminy na lata 2013–2020 przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Śremie w 2013 roku. Stanowi ona kompletny plan określający główne, długofalowe cele oraz wskazujący działania, które powinny być podjęte, aby te cele zostały osiągnięte. Strategia zawiera wizję gminy, opartą na 4 podwalinach, wskazujących, iż gmina Śrem to miejsce, w którym:

- żyje się spokojnie i bezpiecznie w aktywnej, zintegrowanej społeczności
- przyjemnie spędza wolny czas, korzystając z bogatej oferty kultury, sportu i rekreacji
- znajduje się atrakcyjną pracę
- posiada się łatwy dostęp do wyspecjalizowanych usług gmin Metropolii Poznań.

W ich ramach sformułowano 4 cele strategiczne służące osiągnięciu zamierzonego stanu docelowego:

- Mieszkać wygodnie i bezpiecznie...
- Mieszkać w uporządkowanym i dobrze zarządzanym środowisku...
- Mieć atrakcyjną pracę na miejscu...
- Rozwijać się i przyjemnie spędzać wolny czas ...

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 jest zbieżny z w/w dokumentem, wytyczając swoje cele w obrębie wskazanych do realizacji celów ze Strategii oraz obranej wizji i misji.

II.12. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem

Gmina Śrem posiada aktualne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, przyjęte Uchwałą nr 305/XXXII/2017 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 27 kwietnia 2017 r. w sprawie zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Śrem z 2007 roku. Studium jest jednym z podstawowych, obligatoryjnym dla jednostki, dokumentów planowania strategicznego, określającym politykę przestrzenną gminy, a także jest podstawą do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które nie mogą naruszać jego ustaleń. W pierwotnym dokumencie wskazano obszary wymagające przekształceń,

rehabilitacji lub rekultywacji (tereny po RSP i PGR, tereny po PKP oraz tereny powyrobiskowe), które zostały objęte w 2005 roku Lokalnym Programem Rewitalizacji. W dokumencie Studium podkreślono konieczność ciągłości prowadzenia działań rewitalizacyjnych w celu uzyskania ich zamierzonego, pozytywnego efektu.

II.13. Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy Śrem

Plan gospodarki niskoemisyjnej gminy Śrem został uchwalony w czerwcu 2017 roku uchwałą NR 330/XXXIV/2017 Rady Miejskiej w Śremie. PGN gminy Śrem jest dokumentem strategicznym, określającym rozwiązania przyjęte przez gminę Śrem w zakresie działań inwestycyjnych i nieinwestycyjnych, w obszarach związanych z użytkowaniem energii w budownictwie, transporcie, energetyce, gospodarce komunalnej a także zarządzaniu gminą w latach 2015–2020. PGN zakłada realizację do roku 2020 zadań, które są zbieżne albo tożsame z projektami przewidzianymi w LPR. Działania te to realizacja projektów:

- 3.1.1. Projekt „Stop dymiącym kominom” LPR – działanie PGN „Wsparcie w formie dotacji do wymiany przestarzałych pieców indywidualnych mieszkańców na bardziej efektywne”
- 3.1.2. Projekt „Czyste powietrze” LPR – działanie PGN „Realizacja planów edukacyjnych dla szkół z zakresu OZE”
- 4.1.1. Rewitalizacja budynków Zespołu Szkół Katolickich LPR – działanie PGN „Termomodernizacja obiektów Katolickiego Centrum Edukacji i Kultury w Śremie”
- 4.1.2. Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem LPR – działanie PGN „Budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego wraz infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – port rzeczny
- 4.1.3. Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I LPR – działanie PGN „Budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego wraz infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I”.

II.14. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Obecnie trwają prace nad przygotowaniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Śrem do 2020 roku. Poprzednio obowiązujący dokument Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Śrem na lata 2008-2015 stracił ważność w 2015 roku.

Dokument ten wskazywała na konieczność przeprowadzenia działań, których problematyka pozostaje nadal aktualna. Jako pierwszy cel główny wskazano „Wsparcie rodzin w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży” realizowany poprzez cel operacyjny 1.1. Pomoc w likwidacji przyczyn dysfunkcji oraz wspieranie i usprawnianie systemu wsparcia rodziny, dzieci i młodzieży, który jest powiązany z projektem 1.3.1. Program „Świadomy Rodzic” Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023 oraz cel operacyjny 1.2. Pomoc rodzinom i osobom dotkniętym i zagrożonym problemami bezrobocia i ubóstwa związane z założeniami projektu LPR 1.1.1. Aktywni w

Śremie – integracja i aktywizacja. Pomimo utracenia mocy obowiązywania przez dokument Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Śrem w 2015 roku, to problemy w nim wskazane pozostają nadal aktualne i nierozwiązane.

III. DIAGNOZA GMINY, W TYM DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO (OZ) I OBSZARU REWITALIZACJI (OR)

III.1. Ogólna charakterystyka gminy

III.1.1. Położenie i warunki przyrodnicze

Śrem to gmina miejsko–wiejska położona 40 km na południe od Poznania, na skrzyżowaniu ważnych dla obsługi transportowej regionu dróg wojewódzkich nr 434 (Łubowo – Śrem – Rawicz) i nr 432 (Leszno – Śrem – Września). Śrem graniczy z gminami: Brodnica, Dolsk, Książ Wlkp., Kórnik, Zaniemyśl, Czempin oraz Krzywiń. W mieście siedzibę mają władze powiatu Śremskiego. Powierzchnia gminy to 20.517 ha, przy czym miasto Śrem zajmuje obszar o powierzchni 1 238 ha.

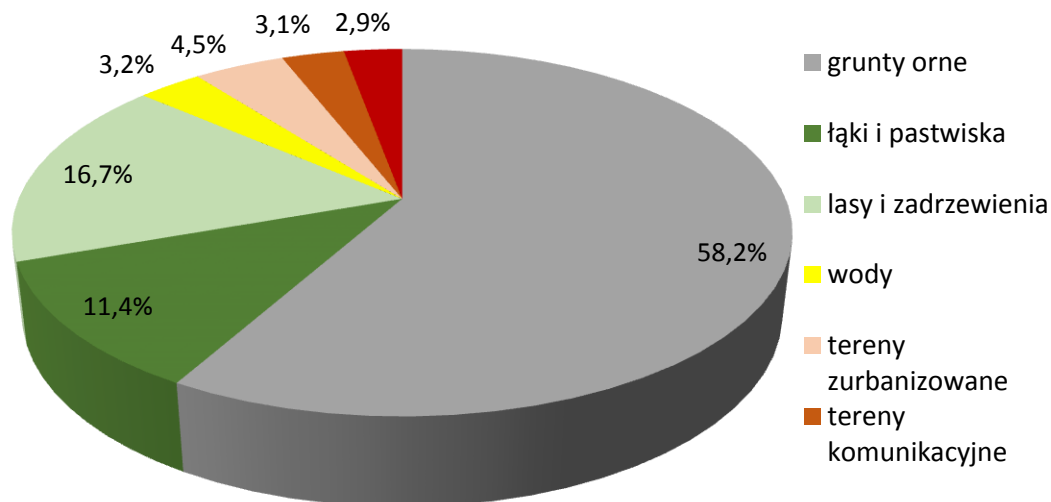
Gmina leży na granicy trzech obszarów geograficznych: Pradoliny Warszawsko–Berlińskiej, Równiny Średzkiej oraz Kościańskiej. Wywiera to silny wpływ na rzeźbę terenu, która przyjmuje tu formę rozległej doliny kształtowanej przebiegiem rzeki Warty. W północnej części rozciąga się wysoczyzna morenowa płaska, która w południowej części przechodzi w wysoczyznę morenową falistą, zboczem oddzielającą się od pradoliny i poprzecinana dolinami erozyjnymi oraz wałami ozowymi. Na południu gminy występuje także forma pagórkowata z rynnymi glacialnymi, wypełnionymi jeziorami. Najważniejszą rzeką jest Warta. Pozostałe wody płynące to rzeka Pysząca oraz kanał Szymanowo–Grzybno. W północnej części gminy zachowały się starorzecza oraz łączące je kanały. Natomiast na południu przeważają liczne jeziora i stawy. Największym zbiornikiem wodnym jest Jezioro Grzymisławskie, które częściowo położone jest również w gminie Dolsk. W okolicach Dobczyna znajdują się stawy hodowlane, w Śremie (przy granicy miasta z wsiami Gaj i Psarskie) położony jest Zalew Śremski, składający się z dwóch zbiorników retencyjnych. Sieć wód powierzchniowych tworzą także jeziora: Szymanowskie, Melpińskie Wielkie i Małe, Mórka Mała.

Klimat Śremu kształtowany jest przez masy powietrza napływające znad Oceanu Atlantyckiego. Przeważają tu zachodnie wiatry, które przynoszą łagodne powietrze o średniej temperaturze rocznej oscylującej wokół 7 – 8°C. Średni opad wynosi około 550 mm, a okres wegetacyjny trwania 200 – 220 dni.

Warunki rolnicze w gminie kształtowane są przez występujące na tym terenie gleby bielcowe i pseudobielcowe, brunatne właściwe i wylugowane oraz czarne ziemie. Około 40% gleb gminy stanowią klasy słabe V i VI. Przydatność rolniczą określają kompleksy glebowe, z którymi związany jest odpowiedni dobór roślin. Powierzchnie upraw zajmują ponad 58% obszaru gminy, znaczny jest także udział łąk (6,4%) i pastwisk (5%).

Strukturę poszczególnych form użytkowania gruntów przedstawiono na poniższej grafice.

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w gminie

Źródło: opracowanie własne

Lasy porastają 15,8% gruntów gminy. Najbardziej zalesionym terenem jest pradolina. Występują tu siedliska zróżnicowane pod względem rodzaju i wieku drzewostanów. Przeważają bory mieszane świeże i las mieszany, w mniejszym stopniu występuje las wilgotny, który pełni funkcje wodochronne, glebochronne, krajobrazowe, a także rekreacyjne. Są to łąki topolowo-wierzbowe, wiązowe oraz zarośla dawnych lasów zalewiskowych. Większe powierzchnie lasów występują na obszarach wydmych w okolicach Mechlina, Dąbrowy i Kalej. Na wysoczyźnie występuje duży kompleks Lasów Błociszewskich, które wchodzą w skład Parku Krajobrazowego im. Gen. Dezyderygo Chłapowskiego. Lasy te wymagają przebudowy dla zwiększenia ich funkcji zdrowotnych i krajobrazowych. Lasy wzbogacone są istniejącymi parkami przydworskimi oraz wiejskimi (14 obiektów). Parki pochodzą z II połowy XIX wieku, często z układem krajobrazowym – zabytkowym, wymagają rewaloryzacji, uporządkowania, uregulowania spraw własnościowych i odbudowy drzewostanów.

Na terenie gminy Śrem znajduje się kilka obszarów cennych przyrodniczo, objętych ochroną prawną wynikającą z ustawy o ochronie przyrody. Są to: rezerwat przyrody „Czmoń”, dwa parki krajobrazowe (Rogaliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy im. Gen. D. Chłapowskiego), dwa obszary sieci Natura 2000 (Rogalińska Dolina Warty, Ostoja Rogalińska), Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy „Łęgi Mechlińskie”, 14 użytków ekologicznych i liczne pomniki przyrody. Obszary cenne przyrodniczo poddawane są coraz większej antropopresji wynikającej przede wszystkim z nadmiernej penetracji przez ludzi, urbanizacji i intensyfikacji użytkowania gruntów. Intensywnie użytkowane są też obszary leśne i zadrzewienia, których powierzchnia nie uległa zwiększeniu.

Gmina Śrem podejmuje szereg działań w obszarze ochrony klimatu i powietrza. W roku 2012 przywrócono, po dwóch latach przerwy, udzielanie dotacji z budżetu gminy do kosztów inwestycji w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Objęto nimi przedsięwzięcia ograniczające tzw. niską emisję, czyli likwidację kotłów i pieców opalanych węglem poprzez zastępowanie ich źródłami ciepła korzystającymi z gazu czy energii elektrycznej. W roku 2013 gmina przystąpiła do „Porozumienia burmistrzów” – ruchu wspierającego dążenia do zwiększenia efektywności energetycznej i rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii. W 2014 roku został przyjęty „Plan działań na rzecz zrównoważonej energii dla gminy Śrem do 2020 roku” oraz przystąpiono, w ramach działań stowarzyszenia Metropolia Poznań, do opracowania „Planu gospodarki niskoemisyjnej”, który został przyjęty w 2015 roku i podlegał dalszym zmianom. Kolejnym rodzajem wspieranych przedsięwzięć były inwestycje w małe instalacje w budynkach wykorzystujące odnawialne źródła energii (panele słoneczne i pompy ciepła) do produkcji ciepła dla potrzeb ciepłej wody użytkowej i/lub centralnego ogrzewania.

III.1.2. Sieć osadnicza i demografia

Sieć osadniczą gminy tworzy miasto Śrem i 40 wsi, zgrupowanych w 32 sołectwa: Binkowo, Borgowo, Bodzyniewo, Błociszewo, Dalewo, Dobczyn, Dąbrowa–Mateuszewo, Gaj, Góra, Grodzewo, Grzymysław, Kadzewo–Marszewo, Kaleje, Krzyżanowo, Kawcze, Luciny–Tesiny, Łęg, Marianowo, Mechlin, Mórka–Jeleńczewo, Nochowo, Niestabin, Olsza – Bystrzek, Ostrowo, Orkowo, Pełczyn–Nochówko, Pyszca, Psarskie, Sosnowiec, Szymanowo, Wirginowo, Wyrzeka oraz Zbrudzewo.

Gminę zamieszkuje 40 221 osób (51,4% stanowią kobiety) przy wskaźniku feminizacji na poziomie 106. Na przestrzeni ostatnich 10 lat gmina odnotowywała stały przyrost liczby mieszkańców. W roku 2015 przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców wyniósł 3,1.

Ludność w wieku produkcyjnym, w 2015 roku stanowiła 62,8% wszystkich mieszkańców, w wieku przedprodukcyjnym było 19,5% populacji, a poprodukcyjnym 17,7%. Saldo migracji wskazuje na nieznaczny przyrost w 2015 roku wynoszący 1 osobę. Jest to jednocześnie znaczny wzrost (o 40) w porównaniu do roku wcześniejszego.

III.1.3. Rynek pracy i gospodarka

Bezrobocie rejestrowane w gminie, w 2016 roku wynosiło 654, z czego większość stanowiły kobiety (62,8%). Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r. wynosił 1,6%. Liczba osób pozostających bez pracy w gminie znacznie spadła w porównaniu do roku poprzedniego.

W 2015 roku zatrudnienie w gminie wynosiło 10 016 osób (51% stanowiły kobiety), co w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców daje wartość 241. 24,9% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Śrem pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 33,8% w przemyśle i budownictwie, a 12,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja)

oraz 12,5% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Na obszarze gminy Śrem aktywnie działa Powiatowy Urząd Pracy, który współpracuje z przedsiębiorcami, upowszechnia oferty pracy oraz prowadzi programy aktywizujące bezrobotnych. PUP prowadzi wiele form aktywizacji bezrobotnych, finansowanych przez różne instrumenty finansowe, w tym Europejski Fundusz Społeczny czy Krajowy Fundusz Szkoleniowy. Formy aktywizacji to: staże, praktyki, kursy zawodowe, szkolenia, środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej, środki na wyposażenie stanowiska pracy, projekty skierowane do osób 45+, 50+, do kobiet czy osób niepełnosprawnych.

W regionie funkcjonuje Stowarzyszenie Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości, które udziela wsparcia małym i średnim przedsiębiorcom. Formy wsparcia mają szeroki zakres. Są to: usługi finansowe w oparciu o umowy z funduszami pożyczkowymi: Funduszem Rozwoju Przedsiębiorczości Cechu Rzemiosł Różnych TOR #10 w Śremie i Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, fundusze pożyczkowe JEREMIE (finansowanie inwestycji o zwiększonym ryzyku kredytowania), kursy i szkolenia, bezpłatne doradztwo i konsultacje, pomoc w przygotowywaniu aplikacji o środki unijne.

W Śremie, w 2016 roku działało 4 878 podmiotów gospodarki narodowej. Podmioty sektora publicznego stanowią jedynie 3%, a sektor prywatny jest reprezentowany głównie przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią 75% działających na tym terenie firm. W gminie prowadzonych jest 58 spółek z udziałem kapitału zagranicznego oraz 25 spółdzielni. Trzeci sektor reprezentowany jest przez 12 fundacji oraz 98 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Klasyfikacja podmiotów wg grup rodzajów działalności PKD 2007 wskazuje, iż rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem zajmowało się niecałe 2% firm, przemysłem i budownictwem 25%, a pozostałą działalność prowadziło 73% przedsiębiorstw. Analizując podmioty pod względem wielkości należy wskazać, iż ponad 95% stanowią firmy zatrudniające do 9 pracowników, zatrudnienie 10–49 ma 3,5% firm. Dużych przedsiębiorstw, zatrudniających powyżej 50 pracowników jest w gminie 56, w tym 8 zatrudniających 250–999 osób oraz 1 o zatrudnieniu powyżej 1 000.

III.1.4. Infrastruktura

Zadania własne gminy w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków wykonują Śremskie Wodociągi Sp. z o.o., będące w 100% własnością gminy Śrem. Z usług wodociągowych korzysta 99,7% mieszkańców gminy, w tym 100% miasto Śrem i w 98,89% obszary wiejskie, a z usług kanalizacyjnych 93% mieszkańców gminy. Łączna długość sieci wodociągowej to 247,7 km, a sieci kanalizacyjnej 195,6 km. Woda dostarczana jest mieszkańcom gminy z pięciu stacji uzdatniania, będących własnością Spółki. Największa jest stacja w Śremie, której dobową zdolność produkcyjną wynosi obecnie 10 000 m³. Stacja zaopatruje w wodę miasto Śrem oraz 17 okolicznych wsi. Pozostałe stacje: w Nochowie, Gaju, Dąbrowie oraz Orkowie, o łącznej zdolności produkcyjnej 2 140 m³/dobę, mają znaczenie lokalne i zaopatrują pozostałe miejscowości gminy.

Ścieki powstające na terenie gminy Śrem transportowane są w oparciu o pracę 113 przepompowni do centralnej oczyszczalni ścieków, będącej własnością Spółki. Technologia użytkowanej instalacji pozwala na oczyszczanie 8 000 m³ ścieków na dobę. W 2013 roku Spółka zlikwidowała cztery wiejskie oczyszczalnie ścieków, które przejęła oczyszczalnia centralna, obsługując łącznie 31 miejscowości gminy. Możliwości oczyszczalni ścieków w Śremie pokrywają w całości potrzeby gminy Śrem, zarówno aktualne, jak i wynikające z perspektywicznych możliwości rozwoju zabudowy mieszkaniowej i przemysłowej (średniodobowa ilość oczyszczanych ścieków to ok 4 200 m³).

Przez teren gminy przebiega linia napowietrzna, rozdzielcza wysokiego napięcia WN 110 kV w relacji Września – Środa Wlkp. – Śrem – Leszno, której zadaniem jest dostarczanie energii elektrycznej do mikroregionów poprzez węzły sieci wysokiego napięcia, tj. Główne Punkty Zasilania (GPZ). Obszar miasta i gminy zasilany jest przez dwie stacje energetyczne tego typu, zlokalizowane w mieście – GPZ przy Odlewni Żeliwa oraz GPZ Śrem Helenki. Dostęp do energii elektrycznej mają zapewniony wszyscy mieszkańcy gminy Śrem.

Całkowita długość sieci gazowej na terenie gminy Śrem wynosi 153 107 km. Corocznie prowadzone są inwestycje polegające na rozbudowie sieci gazowej.

Działanie sieci ciepłowniczej w gminie Śrem, czyli zakup, rozdział, przesył energii cieplnej dla pokrycia potrzeb mieszkańców w zakresie ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, prowadzenie robót konserwacyjno–remontowych urządzeń i sieci ciepłowniczych to zadania EC Operator Sp. z o.o., działający w ramach Grupy Kapitałowej Energia Ciepła.

Dostęp do sieci telefonicznych stacjonarnych i komórkowych oraz Internetu obejmuje całą powierzchnię gminy Śrem.

Sfera gospodarki komunalnej w gminie Śrem obejmuje m.in. gospodarkę odpadami, oczyszczanie miasta, utrzymanie porządku, czystości, zarządzanie targowiskami, cmentarzem oraz place zabaw. Powyższe zadania są realizowane przez podmioty wyłonione w drodze przetargu, w tym przez spółkę gminną, której w 100% właścicielem jest gmina – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Śremie Sp. z o.o. Od 1 lipca 2013 r. odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych organizuje gmina. W drodze postępowania przetargowego wyłoniono firmę świadczącą usługi w powyższym zakresie, którą jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Śremie Sp. z o.o. Odpady komunalne z terenu gminy Śrem odbierane są w postaci zmieszanej oraz selektywnej. Zbieranie odpadów komunalnych w sposób selektywny stanowi podstawowy element systemu gospodarki odpadami. Na obszarze gminy Śrem zlokalizowano 133 punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Ponadto Międzygminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Mateuszewie stanowi Punkt Gromadzenia Odpadów Problemowych, spełniając określone wymogi i pełni funkcję instalacji zastępczej do przetwarzania odpadów zielonych. Składowisko stanowi stację przeładunkową, będącą elementem instalacji mechaniczno–biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w ramach Zakładu Gospodarki Odpadami, który mieści się w Witaszyczkach koło Jarocina.

Powyższe działania stały się możliwe dzięki włączeniu gminy Śrem w 2014 r. do porozumienia międzygminnego, którego przedmiotem jest powierzenie realizacji zadania publicznego dotyczącego organizowania i nadzoru nad funkcjonowaniem systemu gospodarki odpadami i osadami ściekowymi dla gmin objętych porozumieniem wraz z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów Jarocin z siedzibą w Witaszyczkach z punktami przeładunkowymi.

Na terenie gminy Śrem funkcjonuje Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Gaju. W 2004 r. zawarte zostało Porozumienie międzygminne w sprawie powierzenia gminie Śrem zadania związanego z prowadzeniem schroniska dla bezdomnych zwierząt i ochroną przed bezdomnymi zwierzętami, polegającego na rozbudowie i eksploatacji międzygminnego schroniska dla bezdomnych zwierząt w Gaju. Stronami porozumienia są gminy: Śrem, Brodnica, Dolsk, Książ Wlkp., Czempin, miasto Kościan, gmina Kościan, gmina Krobica. Administratorem schroniska jest obecnie Fundacja Schronisko dla zwierząt w Gaju.

System opiekuńczo–wychowawczy oraz oświatowy w Śremie tworzy układ: żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych. Wydatki budżetowe na oświatę i wychowanie (obejmujące przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja oraz oddział uniwersytetu), a także ochronę zdrowia (żłobek) stanowią ok. 40% corocznych łącznych wydatków budżetu gminy.

W latach 2010 – 2014 nastąpił znaczny rozwój w zakresie opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 na terenie gminy Śrem. W 2014 roku działało już 6 placówek świadczących opiekę dla najmłodszych mieszkańców gminy. Na terenie gminy Śrem funkcjonuje 10 przedszkoli, 2 inne formy wychowania przedszkolnego oraz 7 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych na terenach wiejskich. Liczba podopiecznych przedszkoli cały czas wzrasta, czemu sprzyja upowszechnianie tej formy opieki oraz wychowania wśród rodziców.

Na obszarze gminy Śrem działa 6 szkół podstawowych (3 miejskie i 3 wiejskie), 2 gimnazja oraz 3 zespoły szkoły podstawowej i gimnazjum (na terenach wiejskich) (dane na dzień 30.06.2014 r.):

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Śremie
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Marii Konopnickiej w Śremie
- Szkoła Podstawowa nr 6 im. Braci Barskich w Śremie
- Szkoła Podstawowa im. Dezyderego Chłapowskiego w Bodzyniewie
- Szkoła Podstawowa im. Władysława Reymonta w Krzyżanowie
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pyszącej
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum im. Jana Pawła II w Dąbrowie
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum im. hrabiego Władysława Zamoyskiego w Nochowie
- Zespół Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Zbrudzewie,
- Gimnazjum nr 1 im. Polskich Noblistów w Śremie
- Gimnazjum nr 2 im. Ks. Piotra Wawrzyniaka w Śremie.

Po reformie ustawy o systemie edukacji placówki gimnazjalne działające na terenie gminy będą wygaszane. W latach 2010–2014 zaobserwowano spadek liczby uczniów we wszystkich szkołach, dla których organem prowadzącym jest gmina Śrem. Jednostka zapewnia uczniom szkół podstawowych i gimnazjalnych dowozy do szkół, z których korzysta około 1.000 dzieci. Na obszarze gminy funkcjonują również szkoły podstawowe i gimnazja prowadzone przez inne podmioty: Niepubliczne Gimnazjum z Klasami Przystosabiającymi do Pracy, Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Śremie, Katolickie Publiczne Gimnazjum im. Jana Pawła II w Śremie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Śremie oraz Zaoczne Gimnazjum dla Dorosłych.

Na obszarze gminy Śrem działają szkoły ponadgimnazjalne, dla których organem prowadzącym jest Powiat Śremski. Szkoły kształcą młodzież w wielu kierunkach, prowadzą aktywne działania warsztatowe, uczestniczą w projektach międzynarodowych. Placówki tego typu obejmują:

- Gimnazjum Dwujęzyczne i Liceum Ogólnokształcące im. Gen. Józefa Wybickiego w Śremie
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Cyryla Ratajskiego
- Zespół Szkół Technicznych
- Zespół Szkół Politechnicznych
- Zasadnicza Szkoła Zawodowa
- Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

Na obszarze gminy Śrem funkcjonuje 15 placówek oświatowych: szkół i placówek niepublicznych. W Collegium Heliodora Święcickiego w Śremie funkcjonuje Oddział Zamiejscowy Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. UAM prowadzi tu Pracownię Fizykochemii Materiałów i Nanotechnologii Wydziału Chemii.

III.1.5. Kultura, turystyka i rekreacja

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Heliodora Święcickiego w Śremie jest samorządową instytucją kultury zaspokajającą potrzeby edukacyjne, kulturalne i informacyjne społeczeństwa. Gromadzi i udostępnia materiały biblioteczne, promuje czytelnictwo, upowszechniania wiedzę, kulturę i naukę, prowadzi działalność informacyjno-bibliograficzną, organizuje imprezy kulturalne. Instytucja realizuje także zadania biblioteki powiatowej. Wielkość zakupów w latach 2010–2013 utrzymywała się na stałym poziomie, tj. ok. 1 600 egzemplarzy rocznie (średnio 4 egz. na 100 mieszkańców). Księgozbiór wzbogacany jest także darami od czytelników i instytucji (ok. 800 książek rocznie). Biblioteka realizując własny program działań pn. „Znajdź swoje miejsce w bibliotece” prowadzi ponad 30 stałych form działalności. W ciągu roku realizowanych jest ponad 500 różnorodnych zadań, w których uczestniczy ok. 20 tys. odbiorców.

Śremski Ośrodek Kultury jest samorządową instytucją kultury, której celem jest organizowanie życia kulturalnego mieszkańcom w sposób interdyscyplinarny poprzez popularyzację kultury. Wydarzeniom organizowanym przez ŚOK przyświeca hasło „Nadajemy kulturalny rytm miasta”. Placówka dysponuje dwoma budynkami: siedziba ŚOK, która jest

systematycznie modernizowana i dostosowywana do potrzeb uczestników poprzez zakup mebli i komputerów z nowoczesnym oprogramowaniem oraz Kinoteatr Słonko – wyposażony w nowoczesny sprzęt cyfrowy i multimedialny do realizacji zadań statutowych kina oraz nowoczesne, wyremontowane i zmodernizowane pomieszczenia i sanitariaty, które w pełni zaspakajają potrzeby mieszkańców. Dodatkowo pełni funkcję sali widowiskowej podczas koncertów, przeglądów, festiwali, a w foyer organizowane są wystawy, wernisaże, seminaria i pokazy.

Najbardziej rozpoznawalnym symbolem Śremu jest wieża ciśnień z 1909 roku o wysokości 43,7 m. Nowym punktem turystycznym jest Promenada nad Wartą. Jest to trasa spacerowo – rowerowa o długości ok. 2 km, która cieszy się ogromną popularnością wśród mieszkańców i przyjezdnych. Od kwietnia 2014 r. działa bezpłatna wypożyczalnia rowerów prowadzona przez Centrum Aktywności Lokalnej.

W gminie Śrem zlokalizowanych jest wiele zabytków, głównie sakralnych. Wśród nich należy przedstawić: Kościół Najświętszej Marii Panny Wniebowziętej (Fara) późnogotycka świątynia zwieńczona wieżą (62 m). Wnętrze przykrywają cenne sklepienia gwiaździste z XV/XVI w. W wystroju wnętrza najcenniejszy jest późnorenesansowy obraz Adoracja Matki Boskiej przez św. Wojciecha i św. Stanisława z ok. 1620 r., zapewne autorstwa Andrzeja Stussa. Kolejny wartościowy obiekt to barokowy zespół kościoła p.w. Narodzenia NMP i klasztoru Franciszkanów. W ołtarzu głównym zachował się obraz Adoracji Matki Boskiej z Dzieciątkiem przez dwóch Franciszkanów oraz rokokowe stalle w prezbiterium z XVIII w., natomiast w krużganku klasztorным znajduje się tablica poświęcona ojcu Hieronimowi Gruszeckiemu z 1764 r. Miejskowa legenda wiąże ją z podaniem o zamurowanym zakonniku. Inny zabytek to późnogotycki kościół Świętego Ducha. Do jego budowy przyczynili się bracia Barscy, pochodzący ze Śremu: Jan – archidiakon krakowski i Andrzej – kustosz i oficjał warszawski. Przekazali oni miastu bogatą bibliotekę pochodzącą z kolekcji króla Zygmunta Augusta. Wymienić należy tu także zespół poklasztorny Klarysek składający się z barokowej kaplicy Matki Boskiej Wniebowziętej i poklasztorного budynku z XVIII w. Na uwagę zasługuje również Rynek, obecnie Plac 20 Października, stanowiący centrum średniowiecznego miasta na wyspie zwanej w drugim dokumencie lokacyjnym z 1393 r. Ostrów i Kobylec. Pierwotnie kształt rynku był wrzecionowaty i sięgał aż do kościoła farnego. Typowy dla średniowiecznego miasta kształt prostokąta, o wymiarach 160 m x 90 m, rynek uzyskał na początku XVI w. Rynkowe pierzeje tworzą typowe XIX-wieczne kamienice mieszczańskie. W obrębie rynku najbardziej istotne ze względów historycznych i turystycznych obiekty to: Ratusz z 1838 r., którego gmach nawiązuje do popularnego w XIX w. stylu „okrągłych łuków”, czerpiącego wzory z renesansu i klasycyzmu – współcześnie siedziba władz miejskich; pomnik z popiersiem Józefa Wybickiego (proj. Grzegorz Kowalski) z 1981 r. upamiętnia nadanie Józefowi Wybickiemu honorowego obywatelstwa Śremu, tablica pamiątkową (proj. Józef Berdyszak) z 1946 r. umieszczoną w miejscu kaźni 19 wybitnych mieszkańców miasta rozstrzelanych 20 października 1939 r. przez hitlerowców (na tablicy upamiętnieni są również obywatele Śremu rozstrzelani 8 listopada 1939 r. na strzelnicy w Zbrudzewie), tablica ku czci poległych wychowanków Szkoły Podoficerskiej Piechoty dla Małoletnich

działającej w Śremie w latach 1931–39 (proj. Marian Banasiewicz), kapliczka z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1841 r. wystawioną dla upamiętnienia zażegnania epidemii cholery jaka panowała w mieście 10 lat wcześniej.

Zarówno turyści, jak i mieszkańcy gminy mogą korzystać z szerokiej oferty aktywnych form spędzania czasu. Przez obszar gminy zostały poprowadzone liczne szlaki tematyczne, piesze i rowerowe. Na szczególną uwagę zasługują szlaki architektoniczne:

Szlak architektury gotyckiej:

- Śrem (kościół farny) – Włoskiejewki (kościół pw. Niepokalanego Poczęcia NMP) – Dolsk (kościół pw. Michała Archanioła) – Dalewo (kościół św. Wojciecha) – Jaszkowo (kościół św. Barbary).

Szlak architektury drewnianej:

- Śrem – Błociszewo (kościół pw. Michała Archanioła) – Gołębin Stary (kościół p.w. Wniebowzięcia NPM) – Żabno (kościół św. Jakuba)
- Śrem – Mórka (kościół p.w. Wniebowzięcia NMP) – Dolsk (kościół św. Ducha) – Błazejewo (kościół św. Jakuba).

Szlak dworów i pałaców podworskich:

- Śrem – Łęg – Chrzastowo – Dobczyn – Mchy
- Śrem – Wieszczyżyn – Rusocin – Ostrowieczno
- Śrem – Kadzewo – Mełpin – Lubiatowo – Pokrzywnica – Mszczyszyn
- Śrem – Psarskie – Góra – Jaszkowo – Brodnica – Grzybno – Iłówiec – Czempin.

Szlak pałaców:

- Śrem – Błociszewo – Borowo – Czempin – Jarogniewice – Głuchowo.

W 2008 roku została poprowadzona Miejska trasa turystyczna po prawobrzeżnym Śremie. Prowadzi ona wzdłuż 14 punktów w starej części miasta. Są to najważniejsze i najbardziej znaczące miejsca w tej części Śremu, które przyczyniły się do rozwoju oraz dzisiejszego kształtu miasta. Na terenie Śremu w 2011 roku zamontowano 4 szklane tablice przedstawiające historyczne obiekty i miejsca oraz dawną zabudowę, która obecnie już nie istnieje lub w znacznym stopniu została zmieniona. Stare fotografie przedstawiono na szklanych, przezroczystych płaszczyznach, które umożliwiają porównanie wyglądu miejsc dawnych z aktualnymi.

We współpracy z Nadleśnictwem Babki utworzono w roku 2012 ścieżkę przyrodniczo-kulturową prowadzącą po terenach Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego „Łęgi Mechlińskie”. Wykonano również nowe tablice informacyjne dla Parku Krajobrazowego im. Gen. D. Chłapowskiego. Placówki oświatowe wyposażono w estetyczne pojemniki do zbioru zużytych baterii, aby edukować najmłodszych mieszkańców o potrzebie segregowania odpadów niebezpiecznych.

Na terenie Śremu zagospodarowana jest plaża miejska nad Jeziorem Grzymisławskim wyposażona w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną: siłownia zewnętrzna, street workout, boiska do badmintonu, siatkówki oraz boiska do gry w boule. W obrębie plaży istnieje

możliwość wypożyczenia kajaków i rowerów wodnych oraz skorzystania z dwóch wyciągów wodnych do wakeboardu Wake Place.

Działaniami polegającymi na upowszechnianiu kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży, osób dorosłych, zwiększeniu aktywności fizycznej środowisk lokalnych, podnoszeniu sprawności fizycznej i świadomości społecznej o potrzebie aktywności ruchowej w każdym wieku na terenie gminy Śrem zajmuje się spółka komunalna Śremski Sport Sp. z o.o. Zaplecze sportowe gminy stanowią:

- hale sportowe – 5 obiektów
- korty tenisowe – 3 obiekty
- lodowisko
- street workout – 2 obiekty
- siłownie zewnętrzne – 6 obiektów
- stadiony i boiska sportowe – 5 obiektów oraz boiska przyszkolne
- pływalnia
- plaża miejska
- kręgielnie – 2 obiekty
- bulodromy – 3 obiekty
- łowiska wędkarskie – 5 obiektów.

Ponad to Śrem jest gospodarzem wielu imprez sportowych o randze lokalnej oraz ogólnopolskiej czy międzynarodowej. Organizatorami są Śremski Sport lub organizacje pozarządowe.

III.1.6. Wnioski z ogólnej diagnozy gminy – analiza SWOT¹

Analiza SWOT jest swego rodzaju pomostem między diagnozą gminy a strategią jej rozwoju – zidentyfikowane silne i słabe strony oraz możliwości i zagrożenia są podsumowaniem obecnej sytuacji gminy, a jednocześnie wstępem do określenia perspektyw jej rozwoju, który powinien bazować na posiadanych własnych atutach oraz szansach, pojawiających się w otoczeniu.

W dokumencie Strategii rozwoju gminy Śrem na lata 2013–2020 opracowano dla jednostki zestawienie mocnych i słabych stron oraz określenie jej szans i zagrożeń rozwojowych. Dzięki kwantyfikacji wpływu poszczególnych czynników na sytuację gminy, możliwa była konfrontacja łącznych wartości sił sprzyjających i utrudniających rozwój. Analiza SWOT została przeprowadzona w formie warsztatów z udziałem przedstawicieli samorządu (Urzędu Miejskiego w Śremie i gminnych jednostek organizacyjnych). Jako dane wejściowe w analizie zostały wykorzystane wyniki przeprowadzonych wywiadów i badań ankietowych.

¹ Na podstawie Strategii Rozwoju Gminy Śrem 2013-2020

Tabela 1. Analiza SWOT gminy Śrem

	Czynniki pozytywne	Czynniki negatywne
Czynniki zewnętrzne	Szanse	Zagrożenia
	Możliwość pozyskiwania środków pomocowych Napływ zewnętrznego kapitału Współpraca w ramach Metropolii Poznań Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu	Ograniczone środki finansowe na realizację zwiększonych zadań samorządowych Niestabilny system prawny w odniesieniu do funkcjonowania samorządu Spowolnienie gospodarcze – mniejsza aktywność gospodarcza, mniejsze dochody podatkowe Degradacja środowiska przez człowieka Odptyw mieszkańców do większych ośrodków i za granicę
Czynniki wewnętrzne	Silne strony	Słabe strony
	Korzystne położenie w Metropolii Poznań Liczne atrakcje przyrodnicze Prężny rozwój społeczno–gospodarczy gminy w ostatnich latach Dostępne tereny pod zabudowę mieszkaniową, przemysłową i usługową Dobre wyposażenie w infrastrukturę komunalną Coraz szersza oferta spędzania wolnego czasu Wysoka aktywność społeczna mieszkańców	Brak połączeń kolejowych i drogi krajowej Niesatysfakcjonujący wizerunek gminy na zewnątrz Nierównoważny rozwój 2 części miasta Niezadawalający stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej Niewystarczająca baza lokalowa placówek kultury i sportu Niewystarczający stan czystości środowiska (zanieczyszczone jeziora, nielegalne wysypiska, niska emisja)

Przeprowadzona w gminie Śrem analiza SWOT uwzględniała zarówno czynniki o charakterze wewnętrznym, czyli silnych i słabych stron, jak i zewnętrznych, czyli szans i zagrożeń. Zestawienie czynników pogrupowano w 14 obszarów funkcjonalnych gminy. Zdiagnozowane najistotniejsze szanse i zagrożenia oraz silne i słabe strony przedstawiono schematycznie powyżej, natomiast ich bardziej szczegółowy opis znajduje się w kolejnej tabeli. Przedstawiono tu uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy zgodnie z przyjętym w badaniu podziałem na sfery.

Tabela 2. Szczegółowa analiza uwarunkowań wewnętrznych rozwoju gminy Śrem

Silne strony	Słabe strony
Położenie, ogólne warunki życia	
• Korzystne położenie w Metropolii Poznań. • Optymalna wielkość miasta Śrem, w którym mieszka się spokojnie i wygodnie (wszystkie podstawowe potrzeby życiowe są dobrze zabezpieczone). • Liczne atrakcje przyrodnicze – rzeka Warta, jeziora, lasy. • Widoczny jest znaczny rozwój Gminy – powstają nowe osiedla i zakłady pracy, widoczne są liczne inwestycje. • Gmina sprawia wrażenie dobrze zorganizowanej, zadbanej.	• Brak dróg krajowych i połączeń kolejowych na terenie Gminy. • Niewykorzystanie położenia nad Wartą i jeziorem (niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna). • Nie w pełni wykorzystany potencjał infrastruktury na terenach wiejskich. • Kojarzenie Gminy z Odlewnią Żeliwa, brak wyjątkowej atrakcji historycznej lub przyrodniczej, lub jednej, dużej imprezy (kulturalnej, sportowej), która byłaby wizytówką Gminy. • Ubożenie części społeczeństwa. • Ograniczone środki z budżetu Gminy na mieszkalnictwo. • Niezadowalająca skala budownictwa socjalnego (rocznie składanych jest ok. 200 wniosków na mieszkania, Gmina jest w stanie zapewnić mieszkania dla 15–20 rodzin).
Zagospodarowanie przestrzenne	
• Dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową, przemysłową i usługową. • Umiarkowana intensywność zabudowy. • Znaczne pokrycie Gminy terenami zielonymi. • Przeprowadzona częściowa rewitalizacja (urbanistyczna) rynku.	• Brak docelowej wizji zagospodarowania przestrzennego Gminy, miejscami chaos urbanistyczny. Zbyt częste są doraźne zmiany pod presją inwestorów, a zbyt słabo egzekwowany nadzór nad deweloperami, co skutkuje rozproszoną zabudową, a to powoduje wzrost kosztów uzbrojenia. • Zakłócona relacja między uchwalonymi planami a realnymi możliwościami wykonania tego, co jest zapisane w tych planach (główny problem to konieczność wykupu, budowy i utrzymania dróg). • Miasto podzielone na 2 części, zbyt mała aktywność w starej części miasta (kultura, handel, gastronomia; jedna z przyczyn – zbyt ubodzy mieszkańcy w centrum). • Rynek zbyt mało atrakcyjny, brak na nim zieleni, potrzeba rewitalizacji kamienic. • Ruch samochodowy na wszystkich ulicach rynku – nie sprzyja kreowaniu funkcji miastotwórczych tego miejsca.

Silne strony	Słabe strony
Drogi i komunikacja	
• Stan dróg jest dobry (zwłaszcza w mieście, lepszy niż w okolicznych gminach), widoczny jest duży postęp, jest obwodnica. • Drogi wojewódzkie – większość jest wyremontowana albo są konkretne plany remontów. • Działa komunikacja miejska.	• Wiele nieutwardzonych dróg na terenach wiejskich, potrzebne są olbrzymie środki. • Brak hierarchii przy budowie dróg gminnych. • Zbyt mało parkingów. • Za mało ścieżek rowerowych. • Drogi wojewódzkie – część jest w kiepskim stanie (główne problemy – ul. Staszica, Al. Solidarności, wyjazd na Psarskie, wyjazd na Leszno), brak obwodnicy w kierunku Leszna, wąska droga na Leszno. • Drogi powiatowe na terenie miasta (powinny podlegać Gminie), sporo odcinków wymaga remontów. • Brak linii kolejowej. • Zbyt rzadkie połączenia autobusowe do Śremu z innych miejscowości na terenie Gminy.
Infrastruktura techniczna	
• Pełne zwodociągowanie Gminy, zabezpieczenie na 30–40 lat. • Kanalizacja – planowane zakończenie budowy sieci do 2017 roku. • Optymalne zasoby dostawców innych mediów: ciepło i solary (PEC), energia (przebudowa GPZ), telekomunikacja, Internet.	• Nie stwierdzono
Gospodarka odpadami, czystość i środowisko	
• Własne wysypisko. • Dobrze rozwiązany odbiór śmieci.	• Czystość nie jest zadowalająca z powodu ograniczonych środków. Niewystarczająca jest kontrola nad jakością sprzątania Gminy przez zewnętrzne firmy. • Zanieczyszczone jeziora, bardzo duże koszty oczyszczenia. • Dużo nielegalnych wysypisk.
Kultura	
• Spora, coraz bogatsza oferta kulturalna (ośrodek kultury, biblioteka, kino, muzeum), dużo imprez dostosowanych do różnych grup wiekowych. • Potencjał inicjatyw kulturalnych wśród lokalnej społeczności (stowarzyszenia, kluby).	• Brak docelowej wizji kultury, funkcjonowania instytucji kultury. • Niewystarczająca baza lokalowa placówek kultury – brak sali widowiskowej – miejsca odbywania imprez, integracji mieszkańców.

Silne strony	Słabe strony
Sport, rekreacja	
- Rozwijająca się infrastruktura sportowa. - Promenada nad Wartą – nowe miejsce rekreacji mieszkańców. - Dobra oferta w sferze sportu i rekreacji (dla wszystkich grup wiekowych). - Coraz większe zainteresowanie sportem i rekreacją ze strony mieszkańców. - Dobrze rozwinięty sport amatorski. - Wysokiej rangi imprezy sportowe (mimo braku dobrych drużyn miejscowych).	- Niski poziom sportu zaawansowanego, rozwija się tylko sport dla najmłodszych. - Śremski Sport – potrzeba nowej wizji działania. - Baza sportowa – pomimo znacznych inwestycji – niedostatek nowych obiektów. - Brak sali widowiskowej (wiele drużyn młodzieżowych nie ma gdzie grać). - Niewykorzystanie jezior – zanieczyszczone, za mało infrastruktury, mały dostęp do jezior (działki sięgają do linii brzegowej). - Tereny wiejskie – nadal zbyt mała baza sportowa i oferta spędzania czasu wolnego.
Handel, gastronomia	
- Duża oferta placówek spożywczych, szczególnie dobrze działająca sieć PSS Społem. - Gastronomia na zadowalającym poziomie, widoczna jest poprawa oferty. 4 hotele.	- Niezadowalająca jakość oferty handlowej (poza spożywczą) – mieszkańcy jeżdżą do Poznania. - Brak lokalizacji usług i handlu wyższego szczebla z powodu zbyt małej siły nabywczej mieszkańców. - Mało placówek handlowych w starej części miasta. - Brak ogródków gastronomicznych na rynku.
Zdrowie	
- Szpital w Śreміe. - Duża liczba przychodni zdrowia. - Ośrodek Reumatologiczny (specjalistyczny oddział chirurgii ręki).	- Duży problem ze szpitalem (kłopoty finansowe). - Problem z dostępem do opieki specjalistycznej.
Aktywność społeczna	
- Duża aktywność społeczna mieszkańców, duża liczba stowarzyszeń, wiele inicjatyw oddolnych dla różnych grup wiekowych. - Wzorcową działalność Ośrodka Pomocy Społecznej. - Rozwinięta oferta dla osób starszych, m.in. Uniwersytet Ludzi Ciekawych Świata.	Nie stwierdzono
Bezpieczeństwo	
- Mieszkańcy czują się stosunkowo bezpiecznie (Rada Programu „Bezpieczne miasto”), ale widzą potrzebę bardziej stanowczych działań służb mundurowych. - Funkcjonowanie Straży Miejskiej. - Funkcjonujący monitoring. 7 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.	- Straż Miejska – za mało konsekwentna w egzekwowaniu porządku, za mało skuteczna. - Policja – niewystarczająco aktywna. - Niewystarczający system monitoringu. - Niebezpieczne miejsca w mieście, np. park. - Żadna jednostka OSP z gminy Śrem nie jest w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Silne strony	Słabe strony
Oświata	
• Rozwinięta sieć przedszkoli i żłobków o różnych formach prawnych. • Znaczny potencjał oświaty – sporo różnych szkół, dobra oferta. • Stan lokalowy szkół w większości jest dobry. • Istnieją 2 szkoły zawodowe – korzystnie z punktu widzenia kadr dla gospodarki. • Dużo zajęć sportowych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych. • Dobre zabezpieczenie pomocy pedagogicznej, psychologicznej i logopedycznej w szkołach.	• Zbyt wysokie koszty oświaty. • Słabe wyniki na sprawdzianach i egzaminach końcowych mimo dużych inwestycji i środków bieżących przeznaczanych na oświatę. • Potrzeba poprawy standardu lokalowego niektórych szkół. • Zakończenie działalności UAM – potrzeba adaptacji budynku UAM na cele naukowe i kulturowe.
Gospodarka	
• Duża przedsiębiorczość mieszkańców, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw z różnych branż. • Dobry klimat dla rozwoju przedsiębiorczości ze strony Gminy, Powiatu i Powiatowego Urzędu Pracy. • Rozwijająca się Specjalna Strefa Ekonomiczna. • Silne tradycje przemysłowe. • Napływ nowych technologii. • Optymalna oferta terenów pod nowe inwestycje i na poszerzenie działalności istniejących firm. • Niski poziom bezrobocia. • Udało się utrzymać jednostkę wojskową, powstała nowa jednostka – nowe miejsca pracy.	• Ograniczony lokalny rynek pracy, wiele osób pracuje poza Gminą. • Zbyt niskie zarobki (niższe niż w Poznaniu). • Brak zabezpieczenia energetycznego (problem będzie rozwiązany do 2015 r.). • Coraz większy problem ze znalezieniem kadry ze znajomością języków obcych. • Coraz trudniejsze pozyskiwanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych.

Silne strony	Słabe strony
Zarządzanie, organizacja Urzędu Miejskiego	
• Burmistrz Śremu jest pozytywnie oceniany przez mieszkańców i przedsiębiorców (kontaktowy, otwarty). • Sprawne, aktywne funkcjonowanie Urzędu Miejskiego w Śremie w opinii mieszkańców – zgłaszane sprawy są szybko rozpatrywane, dobra współpraca z Urzędem, widoczne są liczne inwestycje. • Optymalna, nierozrośnięta administracja, sprawnie realizująca siatkę zadań. • Wykwalifikowana kadra. • Jednostki organizacyjne Gminy, zapewniające sprawną realizację usług publicznych. • Urząd i podległe jednostki wychodzą z licznymi inicjatywami, spotykającymi się z aprobatą społeczeństwa. • Dobra współpraca z powiatem i z innymi gminami. • Dobrze funkcjonuje Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego – Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości.	• Brak hierarchii działań inwestycyjnych, zbyt mocno rozbudowany plan inwestycyjny przy ograniczonych środkach. • Warunki lokalowe Urzędu Miejskiego w Śremie (trwające prace modernizacyjno–remontowe poprawiają sytuację). • Zbyt mało miejsc parkingowych dla klientów. • Nie w pełni zintegrowane systemy informatyczne Urzędu i jednostek – każda jednostka działa niezależnie (zakupuje odrębnie sprzęt komputerowy, odrębne są aplikacje, archiwizacje danych, itp.).

Z analizy zebranych danych wyciągnięto wnioski, iż największe atuty gminy to:

- położenie w Metropolii Poznań, co w perspektywie kilku lat powinno przynieść wymierne efekty, wynikające z zacieśniającej się współpracy wielu samorządów w ramach Metropolii i pozyskania środków dotacyjnych na wspólne przedsięwzięcia
- dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową i przemysłową, co jest podstawą zarówno rozwoju gospodarczego, jak i osiedlania się nowych mieszkańców
- prężny rozwój społeczno–gospodarczy gminy w ostatnich latach, spowodowany wieloma czynnikami, w tym przede wszystkim przedsiębiorczością mieszkańców, aktywną działalnością samorządu i dostępnością terenów.

Kolejny istotny atut gminy to dobre wyposażenie w infrastrukturę komunalną, będące warunkiem prowadzenia działalności gospodarczej, jak i podstawowym wymogiem cywilizacyjnym. Na uwagę zasługuje duża aktywność społeczna mieszkańców, skutkująca zarówno wieloma przedsięwzięciami, jak i wysokimi oczekiwaniami w stosunku do władz gminy, co z kolei przekłada się na coraz szerszą ofertę spędzania wolnego czasu. Nie bez znaczenia dla atrakcyjności zamieszkania na terenie gminy jest występowanie licznych atrakcji przyrodniczych.

Jeżeli chodzi o słabe strony (problemy), to pięć z nich ma zbliżone znaczenie. Wszystkie mogłyby być w perspektywie kilku lat rozwiązane, gdyby dostępne były wystarczające środki. Jest to stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, niepełne pokrycie terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, brak połączenia kolejowego, duże potrzeby dotyczące rozbudowy i modernizacji bazy lokalowej placówek kultury i sportu oraz stan czystości środowiska naturalnego (w pierwszej kolejności zanieczyszczenie jeziora, które będzie można oczyścić, gdy dokończona zostanie budowa sieci kanalizacji sanitarnej). Jednym z głównych problemów samego miasta jest fakt jego głębokiego podziału na dwie części i niewykorzystany potencjał starej części Śremu. W opinii mieszkańców, wizerunek gminy na zewnątrz jest niezadowolający, ponieważ dla osób z zewnątrz jest ona kojarzona z Odlewnią Żeliwa, a więc terenem mocno zindustrializowanym, nieatrakcyjnym do odwiedzenia. Jednym z głównych wyzwań staje się więc zmiana tego wizerunku.

Interesujące wyniki przyniosła analiza zewnętrznych szans rozwojowych gminy. Okazało się, że zdecydowanie największą z nich jest dalsza możliwość pozyskiwania środków dotacyjnych. Gmina może to czynić zarówno samodzielnie, jak i w ramach Metropolii Poznań, w przynależności, do której mieszkańcy widzą zarówno możliwość rozwoju gminy, jak i bardziej dogodnego korzystania z infrastruktury stolicy regionu. Szansą jest także napływ nowych mieszkańców na teren gminy, co powinno zaowocować wieloma pozytywnymi efektami, np. większą dostępnością kadr dla rozwijającej się przedsiębiorczości, większą aktywnością społeczną, przyrostem dochodów gminy z tytułu podatków (głównie od nieruchomości i udziały w PIT). Napływ ludności często jest skutkiem napływu zewnętrznego kapitału, kreującego nowe miejsca pracy i zwiększającego bazę podatkową samorządu. Należy jednak pamiętać, że nowi mieszkańcy oznaczają nowe wydatki na infrastrukturę techniczną i społeczną. Rosnące zainteresowanie społeczeństwa różnymi formami spędzania wolnego czasu jest bardzo pozytywnym zjawiskiem, kreującym popyt na wiele różnych usług, co z kolei przyczynia się do powstawania nowych miejsc pracy.

W przypadku zewnętrznych zagrożeń dwa czynniki zdecydowanie zdominowały cały ranking; obydwa związane są z kwestiami finansowymi. Pierwszy to ograniczone środki finansowe na realizację zwiększonych zadań samorządu – ustawodawca nakłada na gminę coraz więcej zadań, nie gwarantując proporcjonalnie wysokich środków na ich realizację. W tej grupie mieszczą się w pierwszej kolejności zadania oświatowe – gmina dopłaca do ustawowych zadań oświatowych około 30% środków własnych. Kolejnym zagrożeniem jest kryzys gospodarczy, który zaczyna dotyczyć także nasz kraj. Jego konsekwencje mogą być dotkliwe – mniejsze dochody podatkowe, bezrobocie, zwiększona liczba osób korzystających z pomocy społecznej, czy wzrost przestępczości. Na trzecim miejscu wśród zagrożeń pojawiła się degradacja środowiska przez człowieka (antropopresja). Jest to zagrożenie wielowymiarowe, mogące mieć wiele bezpośrednich i pośrednich przyczyn (np. aktywność przemysłowa, rolnicza, nadmierne osadnictwo, rozwinięty transport), jak i skutków (np. zanieczyszczenie powietrza, gleby, wód, zniszczenie pokrywy roślinnej, zagrożenie powodzią, itp.). Aby temu zapobiegać, można w pierwszej kolejności chronić środowisko poprzez zakładanie obszarów chronionych oraz umiejętne gospodarowanie (np. zalesianie, rekultywacja,

racjonalne użytkowanie gleb). Niewątpliwie negatywnym czynnikiem dla polskich samorządów jest ciągle niestabilny i często skomplikowany system prawny, utrudniający nie tylko racjonalne planowanie rozwoju, ale nawet codzienne funkcjonowanie. Coraz większym problemem może być także odpływ mieszkańców do większych ośrodków i za granicę; w zdecydowanej większości dotyczy to młodych, przedsiębiorczych osób.

III.2. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR)

Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), stanowi istotę diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie. Diagnoza, w tym wyznaczenie OZ i OR przeprowadzone zostały zgodnie z wymogami określonymi w Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 oraz Zasadach programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, przyjętych przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego. Poniżej zaprezentowano kolejne etapy wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR):

III.2.1. Wyznaczenie jednostek analitycznych (JA)

Punktem wyjścia do wyznaczenia jednostek analitycznych (JA) była analiza: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Śrem, w tym obrębów geodezyjnych, w ramach których znajdują się poszczególne jednostki osadnicze, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, granic okręgów wyborczych oraz map ewidencyjnych gminy. **Po szczegółowej analizie ww. dokumentów, na potrzeby diagnozy, wyznaczone zostały jednostki analityczne (JA),** które obejmują obszary zamieszkałe, wewnątrznie spójne ze względu na funkcję terenu, fizjonomię terenu (układ przestrzenny i charakter zabudowy) oraz intensywność użytkowania. Stanowią one niepodzielne obszary, zamieszkałe przez nie mniej niż 1% i nie więcej niż 10% ogółu mieszkańców gminy. Ponadto osobne jednostki analityczne wyznaczono dla: zbiornika wodnego (jezioro), terenów pełniących funkcje przemysłowe oraz terenu poprzemysłowego. Ostatecznie, na potrzeby diagnozy gmina podzielona została na **31 jednostek analitycznych (JA)** o wyodrębnionych funkcjach: **zamieszkałe obszary miejskie – ZOM** (19 jednostek), **zamieszkałe obszary wiejskie – ZOW** (7 jednostek), **zbiorniki wodne – ZW** (1 jednostka), **obszary przemysłowe – P** (3 jednostki) oraz **obszary poprzemysłowe – PP** (1 jednostka).

Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA) przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)

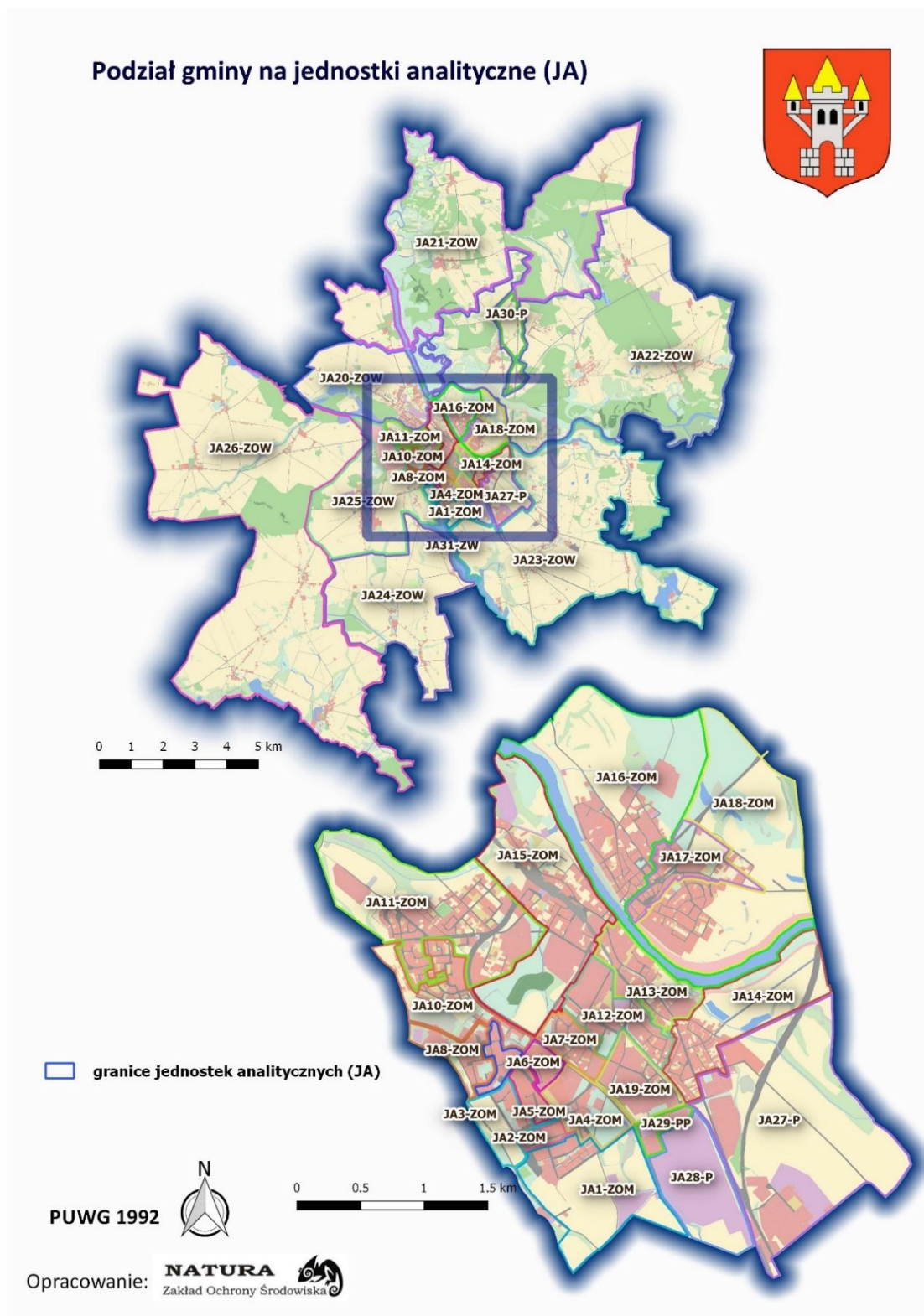
JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 30.06.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA1-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 629	4,05	0,77	0,38
2.	JA2-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY	MIESZK.	1 741	4,33	0,06	0,03

		MIEJSKIE	WIELORODZINNA				
3.	JA3-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 745	4,34	0,21	0,10
4.	JA4-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 772	4,41	0,25	0,12
5.	JA5-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 896	4,71	0,09	0,04
6.	JA6-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 600	3,98	0,08	0,04
7.	JA7-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	425	1,06	0,15	0,07
8.	JA8-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 854	4,61	0,19	0,09
9.	JA9-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 822	4,53	0,09	0,04
10.	JA10-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	1 877	4,67	0,39	0,19
11.	JA11-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	2 359	5,87	1,18	0,58
12.	JA12-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 886	4,69	0,35	0,17
13.	JA13-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 121	2,79	0,32	0,16
14.	JA14-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	943	2,34	0,68	0,33
15.	JA15-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 129	2,81	1,20	0,58
16.	JA16-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	2 317	5,76	2,93	1,43
17.	JA17-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIELORODZINNA	1 252	3,11	0,30	0,15
18.	JA18-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	820	2,04	1,49	0,73
19.	JA19-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	470	1,17	0,26	0,13
20.	JA20-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	2084	5,18	9,26	4,51
21.	JA21-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. ZAGRODOWA	1 087	2,70	32,55	15,86
22.	JA22-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. ZAGRODOWA	2 241	5,57	41,32	20,14
23.	JA23-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. ZAGRODOWA	1 840	4,57	28,96	14,12
24.	JA24-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. ZAGRODOWA	630	1,57	13,74	6,70
25.	JA25-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	1 462	3,63	10,26	5,00
26.	JA26-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. ZAGRODOWA	2 219	5,52	53,10	25,88
27.	JA27-P	OBSZAR PRZEMYSŁOWY	PRZEMYSŁ	0	0,00	1,90	0,93
28.	JA28-P	OBSZAR PRZEMYSŁOWY	PRZEMYSŁ	0	0,00	0,52	0,25
29.	JA29-PP	OBSZAR POPRZEMYSŁOWY	USŁUGI	0	0,00	0,09	0,04
30.	JA30-P	OBSZAR PRZEMYSŁOWY	PRZEMYSŁ	0	0,00	1,74	0,85
31.	JA31-ZW	JEZIORO GRZYMISŁAWSKIE	REKREACJA	0	0,00	0,74	0,36
				40 221	100,00	205,17	100,00

Źródło: opracowanie własne

Rycina 1 przedstawia podział gminy na jednostki analityczne (JA).

Rycina 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA)

Charakterystyka wyznaczonych jednostek analitycznych (JA)

JA1-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: 750-lecia, Jeziorna, Stefana Grota Roweckiego. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** wraz z zabudową rekreacyjną na jeziorem. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności (drobny handel oraz szkoła).

JA2-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem ulicę Leopolda Okulickiego. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności (drobny handel oraz przedszkole).

JA3-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Tadeusza Bora Komorowskiego, Stanisława Staszica. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności oraz ogródki działkowe.

JA4-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: 1 Maja, Dezyderego Chłapowskiego nr 4, 6, 8, 10, 12. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności.

JA5-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem ulicę Dezyderego Chłapowskiego nr 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31, 33. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności.

JA6-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Dezyderego Chłapowskiego nr 20, 22, 24; Grunwaldzka nr 2, 4, 6, 8. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności.

JA7-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Cypriana Kamila Norwida; Długa; Elizy Orzeszkowej; Marii Konopnickiej; Przemysłowa do skrzyżowania z ul. Ludwika Zamenhofa; Władysława Reymonta; Zielona; Zofii Nałkowskiej. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**.

JA8-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Ignacego Paderewskiego nr 2, 8; Konstytucji 3 Maja; Nowowiejskiego. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności.

JA9-ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Ignacego Paderewskiego nr 1, 3, 5, 6, 7, 9, 11, 13; Stanisława Moniuszki. Teren jednostki ma charakter

zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się usługi dla ludności.

JA10–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Artura Grottgera; Fryderyka Chopina; Heweliusza; Karola Szymanowskiego; Kolberga; Kopernika; Romera; Strzeleckiego; Tatarkiewicza. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**.

JA11–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Aleja Solidarności; Andersena; Brzechwy; Chałubińskiego; Gierymskiego; Jacka Malczewskiego; Jana Matejki; Jastrzębia; Józefa Chełmońskiego; Korczaka; Leona Wyczółkowskiego; Makuszyńskiego; Michałowskiego; Nenckiego; Puchalskiego; Skłodowskiej–Curie; Stanisława Witkiewicza; Stanisława Wyspiańskiego; Strusia; Śniadeckiego; Święckiego; Tadeusza Kantora; Tadeusza Makowskiego; Tuwima; Włodzimierza Tetmajera; Wojciecha Kossaka; Zaułek Jana Cybisa; Zaułek Olgi Boznańskiej; Żurawia. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej** z niewielkim udziałem zabudowy wielorodzinnej (bloki wojskowe i budownictwo społeczne). Na terenie JA znajduje się szpital.

JA12–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Andrzeja Frycza Modrzewskiego; Hugo Kołłątaja; Jana Kochanowskiego; Jana Ostroroga; Ks. Antoniego Rzadkiego; Ludwika Zamenhofs; Mikołaja Reja; Szeroka; Wojska Polskiego, Prosta. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** w tym bloki dla wojska z jednostki wojskowej.

JA13–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Tytusa Działyńskiego; Adama Mickiewicza; Promenada; Powstańców Wielkopolskich. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** głównie kamienicznej. Na terenie JA znajdują się ośrodek reumatologiczny oraz dworzec PKS.

JA14–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Śródkowa; Wiosny Ludów; Gostyńska; Glinki; Jasna; Kosynierów; Krótka; Wiejska. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**. Na terenie JA swoją siedzibę ma Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna.

JA15–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Cmentarna; Fabryczna; Floriana Marciniaka; Gen. Wł. Sikorskiego; Jana Kilińskiego; Kręta; Nadbrzeżna; Zachodnia; Żwirowa, Kolejowa. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej** głównie kamienicznej. Na terenie JA znajdują się: jednostka wojskowa, urzędy administracji publicznej (PINB i PZD) oraz dworzec PKP.

JA16–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Plac 20 Października; Akacyjowa; Farna; Floriana Dąbrowskiego; Franciszkańska; Gołębia; Józefa Dutkiewicza; Końcowa; Ks. Jerzego Popiełuszki; Ks. Piotra Wawrzyniaka; Łąkowa; Mariana Zielińskiego; Młyńska; Ogrodowa; Parkowa; Plac Straży Pożarnej; Podgórna; Polna; Prymasa Stefana Wyszyńskiego; Szewska; Tadeusza Kościuszki; Targowa; Wąska oraz rzeka Warta (stare miasto). Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej kamienicznej**. Na terenie jednostki znajduje się rynek z ratuszem, małe warsztaty, szkoły, kościoły oraz tereny przy rzece Warcie. Układ urbanistyczny wpisany jest do rejestru zabytków.

JA17–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Józefa Piłsudskiego; Łazienkowa; Mała Łazienkowa; Mała Rzeźnicka; Poznańska; Stary Rynek; Szkolna; Tylina; Dr Seweryna Matuszewskiego do nr 20; Piaskowa do nr 3, 5, 7 ,9; Wielka Rzeźnicka. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z śródmiejskiej zabudowy wielorodzinnej kamienicznej**. Na terenie jednostki znajduje się szkoła oraz małe warsztaty.

JA18–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Aleksandra Głowackiego; Dr Seweryna Matuszewskiego od nr 21; Józefa Bema; Józefa Wybickiego; Ks. Abp. Antoniego Baraniaka; Ks. Jana Kajetańczyka; Piaskowa pozostałe nr (poza 3,5,7,9); Podwałe; Poprzeczna; Raclawicka; Wacława Adamskiego; Wschodnia. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej**. Na terenie JA znajdują się pojedyncze obiekty związane z działalnością gospodarczą (tartak, hale magazynowe, produkcyjne oraz usługi).

JA19–ZOM – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Narzędziowa; Nowa Strzelnica; Rzemieślnicza; Warsztatowa; Włóknarzy; Przemysłowa do skrzyżowania z Ludwika Zamenhofs. Teren jednostki ma charakter zamieszkałych obszarów miejskich, składający się **głównie z zabudowy rzemieślniczej i warsztatowej** w dawnej strefie ochronnej odlewni żeliwa. Występują także pojedyncze mieszkania w budynkach usługowych.

JA20–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące wsie: Psarskie; Szymanowo. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna** o charakterze podmiejskim z nielicznymi terenami pod działalność gospodarczą.

JA21–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące wsie: Góra; Niesłabin; Orkowo; Kaleje; Tesiny. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa zagrodowa z nieliczną zabudową mieszkaniową jednorodziną**. Miejscowości charakterze rolniczym.

JA22–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące wsie: Dąbrowa; Grodzewo; Lucyny; Mechlin; Kawcze; Zbrudzewo; Mateuszewo. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa zagrodowa** z intensywnie rozwijającą się zabudową mieszkaniową jednorodziną

o charakterze osiedlowym. Na terenie jednostki znajdują się także szkoły oraz składowisko odpadów.

JA23–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące wsie: Binkowo; Borgowo; Bystrzek; Dobczyn; Grzymysław; Łęg; Olsza; Ostrowo; Pyszca; Sosnowiec. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa zagrodowa** z nieliczną zabudową mieszkaniową jednorodzinną.

JA24–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące wsie: Bodzyniewo; Kadzewo; Marszewo; Nochówko; Pełczyn; Wirginowo. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa zagrodowa** częściowo mieszkaniowa jednorodzinna o charakterze rezydencjonalnym.

JA25–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem wieś Nochowo. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna** w strefie podmiejskiej. Na terenie jednostki znajduje się szkoła.

JA26–ZOW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące wsie: Błociszewo; Dalewo; Gaj; Jeleńczewo; Krzyżanowo; Marianowo; Mórka; Pucółowo; Wyrzeka. Na terenie jednostki dominuje **zabudowa zagrodowa** o charakterze rolniczym i rekreacyjnym.

JA27–P – jednostka obejmuje swoim zasięgiem następujące ulice: Letnia; Wiosenna; Rolna; Wiejska. Obszar związany z działalnością gospodarczą (tereny objęte strefą inwestycyjną). Na terenie jednostki swoją siedzibę ma także sanepid.

JA28–P – jednostka obejmuje swoim zasięgiem ulicę Stanisława Staszica. Teren przemysłowy – odlewania żeliwa.

JA29–PP – jednostka obejmuje swoim zasięgiem teren poprzemysłowy podlegający przekształceniom funkcjonalnym, stanowiący potencjał dla obszarów zabudowy mieszkaniowej usytuowanych dawniej w strefie oddziaływania Odlewni Żeliwa. Na obszarze jednostki znajdują się: szkoła oraz ośrodek sportu z basenem.

JA30–P – jednostka obejmuje swoim zasięgiem wieś Zbrudzewo. Teren przeznaczony pod działalność gospodarczą, w tym przemysłową, w części zainwestowany.

JA31–ZW – jednostka obejmuje swoim zasięgiem Jezioro Grzymisławskie, część jeziora położona w mieście, wśród ogrodów działkowych. Teren intensywnie użytkowany (liczne wydarzenia i atrakcje: urządzona plaża, sporty wodne, gastronomia) w okresie letnim.

III.2.2. Dobór wskaźników do analizy oraz zebranie danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje analizę wszystkich sfer, tj. sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla całego obszaru gminy oraz pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji. Aby określić występowanie oraz intensywność poszczególnych negatywnych zjawisk w wyznaczonych wcześniej jednostkach analitycznych (JA), należy zastosować odpowiedni dobór wskaźników do analizy. Zasady programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach

WRPO 2014+, wskazują przykłady negatywnych zjawisk społecznych i współwystępujących negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej wraz z ich wyszczególnieniem stanowiącym rekomendowane wskaźniki niezbędne do przeprowadzenia kompleksowej diagnozy gminy. Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu skorzystano z rekomendowanych wskaźników do analizy oraz utworzona została lista jednostek i instytucji, do których zwrócono się z prośbą o przekazanie danych, z uwzględnieniem podziału na wyznaczone wcześniej jednostki analityczne (JA).

Zestaw przyjętych wskaźników został przyjęty na podstawie:

- wyżej wymienionych wytycznych (Zasad programowania), w tym rekomendowanych wskaźników
- uzgodnień w ramach Zespołu ds. rewitalizacji doboru takiej listy wskaźników, która najlepiej oddaje sytuację w 5 ocenianych sferach
- dostępności danych w przekroju wyodrębnionych jednostek analitycznych (na podstawie uzgodnień z przedstawicielami Urzędu Miejskiego i jednostek gminnych).

Szczegółowe dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła pozyskanych danych przedstawia Tabela 4.

Tabela 4. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych

SFERA SPOŁECZNA			
L.p.	Zjawisko	Wskaźnik do analizy	Źródło danych
1.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Śremie
2.	Ubóstwo	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie
3.		Liczba osób pobierających zasiłki stałe	Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie
4.	Przestępczość	Liczba przestępstw stwierdzonych	Komenda Powiatowa Policji w Śremie
5.	Niska aktywność społeczna	Frekwencja w wyborach	Urząd Miejski w Śremie
6.	Niski poziom edukacji	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły	Urząd Miejski w Śremie
SFERA GOSPODARCZA			
7.	Niski poziom przedsiębiorczości	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	CEIDG, KRS
SFERA ŚRODOWISKOWA			
8.	Zagrożenie dla środowiska	Liczba gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej	ŚW sp. z o.o. w Śremie

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA			
9.	Niewystarczająca infrastruktura techniczna	Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej	ŚW sp. z o.o. w Śremie
10.	Niewystarczająca infrastruktura społeczna	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Śremie
11.		Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Śremie
12.	Niski poziom obsługi komunikacyjnej	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Śremie
SFERA TECHNICZNA			
13.	Zdegradowane technicznie obiekty budowlane	Liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym	Urząd Miejski w Śremie

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym podrozdziale wraz z prezentacją wyników analizy dla poszczególnych jednostek analitycznych, przedstawiona zostanie istota każdego wskaźnika oraz interpretacja otrzymanych wartości.

III.2.3. Analiza i interpretacja pozyskanych danych

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, **skalę negatywnych zjawisk określają wybrane do analizy wskaźniki** opisujące powyższe sfery, **które wskazują na niski poziom rozwoju wybranego do analizy obszaru** lub **dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju obszaru, w odniesieniu do wartości odpowiednich wskaźników dla poziomu całej gminy (wartości referencyjne)**. W oparciu o powyższą zasadę dokonana została analiza pozyskanych danych na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego (OZ). Poniżej przedstawiono szczegółowy opis przeprowadzonej analizy w poszczególnych sferach oraz jej wyniki.

Sfera społeczna

Wartości wskaźników przedstawiających: liczbę osób bezrobotnych, liczbę osób pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej, liczbę osób pobierających zasiłki stałe, liczbę przestępstw stwierdzonych oraz liczbę uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły, dotyczą 2016 roku. Wartość wskaźnika: frekwencja w wyborach, dotyczy wyborów prezydenckich i parlamentarnych, które odbyły się w 2015 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania danego zjawiska kryzysowego w poszczególnych

jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania danego zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy), stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała lub była niższa (tylko w przypadku frekwencji wyborczej) od wartości referencyjnej uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **ze względu na szczególne i wyjątkowe znaczenie kwestii społecznych w procesie rewitalizacji, za obszary kryzysowe w sferze społecznej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się przynajmniej dwoma wskaźnikami o „wartościach kryzysowych”, spośród sześciu wybranych do analizy. Wskazuje to na swoistą „wrażliwość” jaką kierowano się podczas diagnozowania zjawisk kryzysowych w tej sferze.** Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej to: JA7–ZOM, JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM, JA24–ZOW oraz JA26–ZOW.**

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2016 r.	654	wartość powyżej 1,6%
		Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.	1,6%	
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	942	wartość powyżej 2,3%
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r.	2,3%	
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	132	wartość powyżej 0,33%
		Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	0,33%	
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej	Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie miasta w 2016 r.	145	wartość powyżej 0,36%
		Odsetek przestępstw stwierdzonych w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy	0,36%	

5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej	Frekwencja w wyborach w gminie	54,8%	wartość poniżej 54,8%
6.	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną	Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r.	17	wartość powyżej 0,50%.
		Odsetek wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r.	0,50%	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6 prezentuje wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Kolorem czerwonym zaznaczono te wartości w poszczególnych jednostkach analitycznych, które mają „wartość kryzysową”, czyli są gorsze niż średnia dla gminy.

Tabela 6. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp	Nazwa jednostki analitycznej (JA)	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOM	JA13-ZOM	JA14-ZOM	JA15-ZOM	JA16-ZOM	JA17-ZOM	JA18-ZOM	JA19-ZOM	JA20-ZOW	JA21-ZOW	JA22-ZOW	JA23-ZOW	JA24-ZOW	JA25-ZOW	JA26-ZOW
	Wskaźnik																										
SFFERA SPOŁECZNA																											
1.	Odsetek osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r.– (%)	1,1	0,9	1,3	1,0	1,3	1,4	0,9	1,7	1,0	1,4	1,3	1,9	3,0	1,9	2,6	3,1	2,6	1,2	2,8	1,4	1,8	1,5	1,2	1,9	1,4	1,9
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej – (%)	2,1	1,6	2,2	1,0	0,1	2,8	5,4	2,3	0,5	1,0	1,0	2,7	6,8	3,3	4,8	5,8	9,7	0,4	1,7	1,2	0,9	1,6	1,5	2,1	1,9	1,9
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej – (%)	0,18	0,17	0,4	0,17	0,11	0,13	2,35	0,0	0,11	0,11	0,0	0,27	1,16	0,42	0,44	1,04	1,44	0,24	0,85	0,34	0,18	0,09	0,11	0,16	0,21	0,27
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej – (%)	0,25	0,23	0,11	0,51	0,32	0,38	1,65	0,16	0,27	0,53	0,25	0,21	0,36	0,85	0,71	0,43	0,72	0,24	0,0	0,34	0,28	0,22	0,27	0,0	0,27	0,18
5.	Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej – (%)	59,6	56,2	60,5	57,2	57,4	58,2	58,2	55,9	58,1	54,3	62,3	52,7	55,0	55,0	55,0	44,5	50,7	50,7	57,2	57,6	49,6	50,1	52,5	54,7	54,7	47,9
6.	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną – (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,94	0,00	0,00	0,00	0,00	0,53	0,65	0,71	0,00	1,41
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze społecznej								✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓							✓		✓

Źródło: opracowanie własne

Do analizy sytuacji społecznej w przekroju poszczególnych jednostek analitycznych wybrano 6 wskaźników.

1) Odsetek osób bezrobotnych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2016 r. (w %)

Kryterium to jest odzwierciedleniem kryzysowego zjawiska bezrobocia. Mimo że odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy na koniec 2016 r. nie jest duży i wynosi 1,6%, to jednak należy uwzględnić fakt, iż problem ten dotyczy ponad 650 mieszkańców (dokładnie 654, podczas gdy np. w 2010 roku było to 1 304, a w 2006 roku 1 590 osób). Należy pamiętać, że fakt pozostawania bez pracy, zwłaszcza długotrwałego (zjawisko to dotyczy 38% bezrobotnych w gminie) i związany z tym brak lub niewielki poziom dochodów przyczynia się do wielu problemów. Obserwuje się zjawisko większej skłonności osób bezrobotnych oraz ich rodzin do popadania w sytuacje kryzysowe, pociągające za sobą liczne problemy społeczne, tj. konflikty rodzinne, problemy zdrowotne, uzależnienia, brak chęci do podejmowania pracy lub zakładania swojej działalności, uzależnienie do pomocy społecznej. Na obszarze gminy problem bezrobocia dotyka przede wszystkim osób z prawem do zasiłku oraz bez kwalifikacji zawodowych. Osoby do 30 roku życia stanowią 32% bezrobotnych, a powyżej 50 to 29,7%.

Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych aż w jedenastu odsetek bezrobotnych wyniósł ponad średnią gminną (wartość referencyjną), wynoszącą 1,6%.

2) Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej (w %)

Wartość procentowa, uznana za referencyjną dla obszaru została przekroczona w ośmiu z analizowanych jednostek.

3) Odsetek osób pobierających zasiłki stałe w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej (w %)

Zasiłki w formie finansowej lub rzeczowej przyznawane są przede wszystkim z powodu niskich dochodów i dlatego są odzwierciedleniem skali zjawiska ubóstwa w poszczególnych jednostkach analitycznych. Podobnie jest w przypadku zasiłków stałych, z tym, że tutaj niezbędnym warunkiem uzyskania wsparcia jest także wiek emerytalny lub posiadanie orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Na terenie gminy z pierwszej omawianej grupy zasiłków korzystają 942 osoby (2,3% populacji), natomiast z zasiłków stałych – 132 osoby (0,33% populacji gminy). Najważniejsze powody niskich dochodów w pierwszej grupie to niepełnosprawność, bezrobocie, wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz alkoholizm i długotrwała choroba. Ogólne w gminie w 2016 roku pod opieką Ośrodka Pomocy Społecznej znajdowało się 1 763 rodzin objętych wsparciem finansowym, rzeczowym oraz pracą socjalną – 740 rodzin stanowiły gospodarstwa jednoosobowe (42%).

W kwestii typologii rodzin objętych wsparciem 489 to rodziny z dziećmi (27,7%), rodziny niepełne (9,8%) oraz rodziny emerytów i rencistów (22,8%).

Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych w aż ośmiu odsetek pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej wyniósł ponad średnią gminną (wartość referencyjną), wynoszącą 2,3%. W przypadku odsetka osób pobierających zasiłki stałe wartość ponad średnią 0,33% wystąpiła w 9 jednostkach.

4) Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej (w %)

Wskaźnik ten obrazuje poziom bezpieczeństwa publicznego. Im jest on wyższy, tym bardziej mieszkańcy czują się zagrożeni w miejscach publicznych i w swoich domach. Porównano tutaj skalę przestępczości w poszczególnych jednostkach analitycznych. Posłużono się pojęciem przestępstwa stwierdzonego, czyli zdarzenia, którego charakter przestępczy (posiadanie znamion czynu zabronionego) został – wg oceny organu prowadzącego postępowanie – potwierdzony „wynikami postępowania”. W przypadku gminy Śrem najczęstsze przestępstwa to: kradzież, kradzież z włamaniem, rozbój oraz uszkodzenie mienia.

W 2016 roku stwierdzono w gminie 145 przestępstwa, co w stosunku do liczby jej mieszkańców wynosi 0,36%. Wyższy od tej średniej odsetek stwierdzono w 8 jednostkach analitycznych.

5) Frekwencja w wyborach w danej jednostce analitycznej (w %)

Skala aktywności społecznej jest trudna do precyzyjnego zmierzenia, głównie z powodu braku rzetelnych danych w wielu jej aspektach. W przypadku niniejszej analizy przyjęto wskaźnik frekwencji w wyborach jako wiarygodny i możliwy do zmierzenia czynnik. Im więcej mieszkańców bierze udział w wyborach, tym lepiej świadczy to o ich aktywności i świadomości posiadania wpływu na życie społeczno-gospodarcze swojego miejsca zamieszkania, czy też kraju.

W analizie wzięto pod uwagę frekwencję z najbardziej aktualnych wyborów prezydenckich i parlamentarnych, które odbyły się w 2015 roku. W skali całej gminy wyniosła ona 54,8%, czyli taki odsetek uprawnionych do głosowania mieszkańców wziął w nich udział. Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych w aż jedenastu frekwencja była niższa niż średnia ogólnogminna.

6) Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną (w %)

Do analizy poziomu nauczania najczęściej bierze się wyniki sprawdzianu uczniów klas VI oraz wyniki egzaminu gimnazjalnego. Z powodu reformy oświaty w Polsce nie zostały one jednak przyjęte w analizie, bowiem nie byłoby możliwości ich śledzenia w kolejnych latach. W tej

sytuacji posłużono się wskaźnikiem odsetka uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym nieukończenie szkoły w 2016 r. w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby uczniów zamieszkujących daną jednostkę analityczną. Oczywiście jest, że im więcej uczniów nie kończy danej klasy, czy nawet szkoły, tym stanowi to większy problem społeczny, wynikający najczęściej z niedopełniania przez rodziców obowiązku opieki nad dziećmi.

W 2016 roku w skali całej gminy uczniów w omawianej kategorii było 17 i stanowili oni 0,5% wszystkich uczniów, podlegających oświacie gminnej. W przypadku 5 jednostek analitycznych wskaźnik był wyższy niż 0,5%, a w 2 przypadkach przekroczył wartość 1,4%.

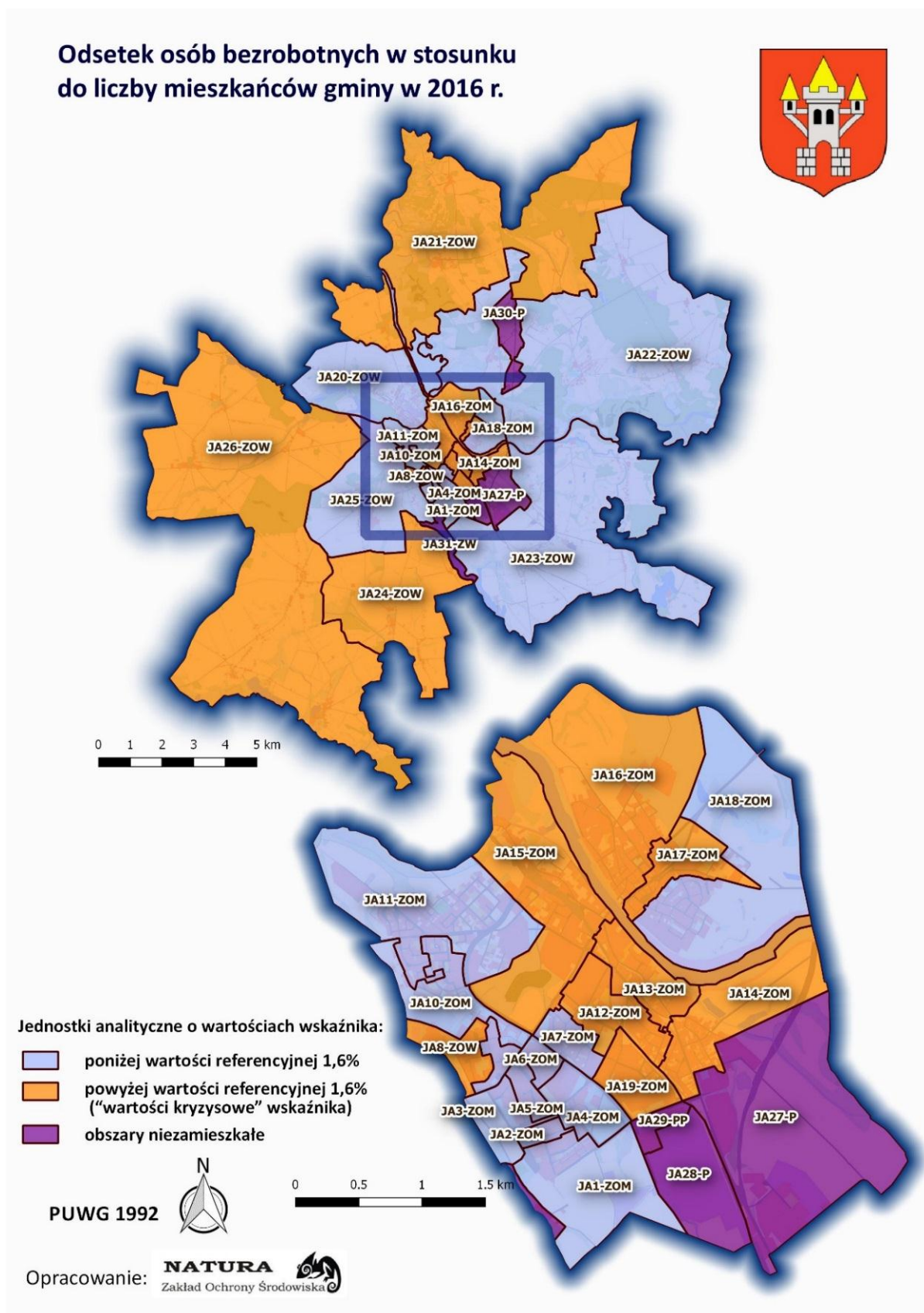
Analizą objęto 26 zamieszkałych jednostek analitycznych gminy. Pozostałe JA27–P, JA28–P, JA29–PP, JA30–P oraz JA31–ZW to niezamieszkałe tereny przemysłowe, poprzemysłowe oraz zbiornik wodny – Jezioro Grzymisławskie.

Na poniższych rycinach przedstawiono w sposób graficzny i skomentowano wyżej omówione wyniki przeprowadzonej analizy wskaźnikowej.

Rycina 2 przedstawia odsetek **osób bezrobotnych** w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.

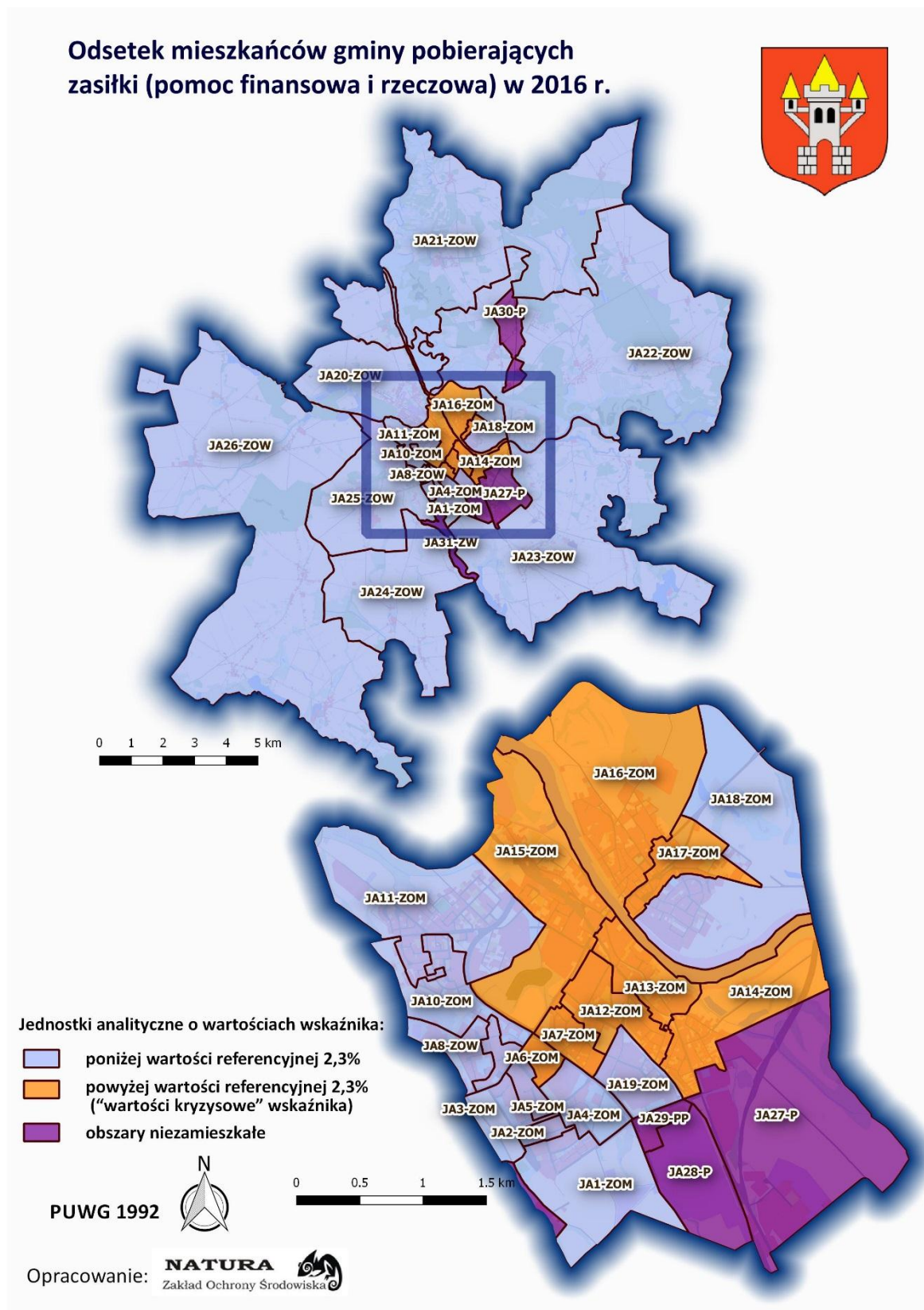
Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych w jedenastu odsetek bezrobotnych wyniósł ponad średnią gminną (wartość referencyjną), wynoszącą 1,6%. Są to jednostki: JA8–ZOM, JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM, JA19–ZOM, JA21–ZOW, JA24–ZOW oraz JA26–ZOW. Wartość powyżej referencyjnej odnotowuje się zarówno na obszarach zamieszkałych miejskich (ZOM), jak i wiejskich (ZOW). Jednostki JA8–ZOM, JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM i JA19–ZOM obejmują tereny w mieście Śrem, natomiast pozostałe tereny wiejskie. Łącznie na terenie tych jedenastu jednostek zamieszkuje 37% mieszkańców gminy, w tym 73,5% mieszkańców miasta i 26,5% mieszkańców wsi. Świadczy to o tym, że zjawisko bezrobocia i jego konsekwencje są dużo dotkliwsze na terenach miejskich (przede wszystkim z powodu uzależnienia od pomocy socjalnej oraz braku odpowiedniego przygotowania zawodowego), choć skala tego zjawiska nie jest wysoka (największa wartość wynosi zaledwie 3,1% w JA16–ZOM).

Rycina 2. Odsetek **osób bezrobotnych** w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.

Rycina 3 przedstawia odsetek **mieszkańców gminy pobierających zasiłki** w 2016 r.

Rycina 3. Odsetek **mieszkańców gminy pobierających zasiłki** w 2016 r.

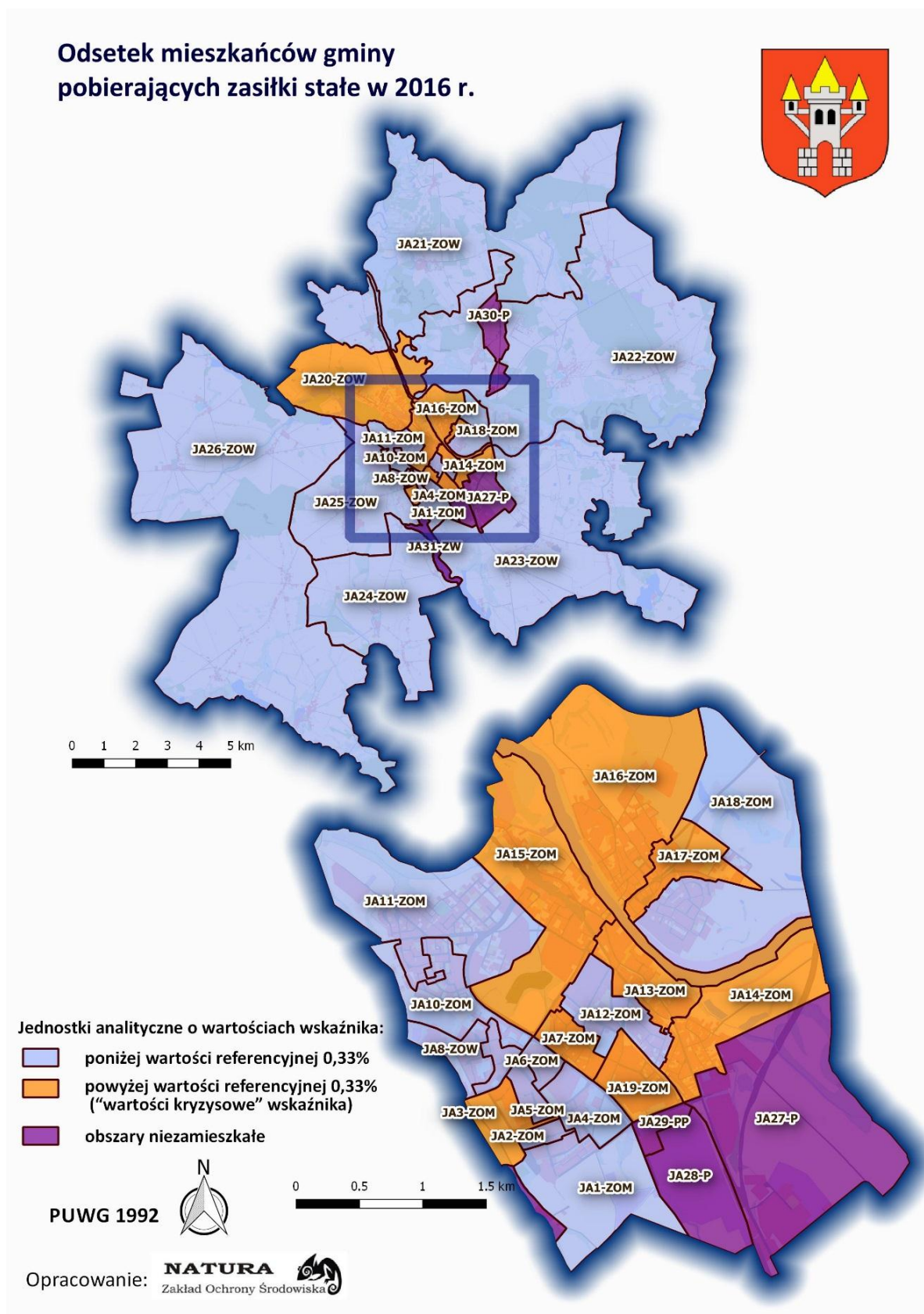

Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych w aż ośmiu odsetek pobierających zasiłki w formie pomocy finansowej i rzeczowej wyniósł ponad średnią gminną (wartość referencyjną), wynoszącą 2,3%. Są to jednostki: JA6–ZOM, JA7–ZOM, JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM. Wszystkie jednostki obejmują tereny w mieście Śrem. Łącznie na terenie tych ośmiu jednostek zamieszkuje 26,5% mieszkańców gminy, w tym 100% stanowią mieszkańcy miasta – jego centralnej części. Potwierdza to przetoczone powyżej stwierdzenie, iż znaczna część mieszkańców miasta jest uzależniona od zasiłków i nie jest zainteresowana podjęciem wysiłku znalezienia pracy. Najwięcej osób pobiera zasiłki w JA17–ZOM, a odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) w 2016 r. w tej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej wynosi aż 9,7% i jest ponad 4 razy większy od wartości referencyjnej dla gminy. W jednostkach JA7–ZOM, JA13–ZOM oraz JA16–ZOM wynosi powyżej 5%.

Rycina 4 przedstawia odsetek **mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe** w 2016 r.

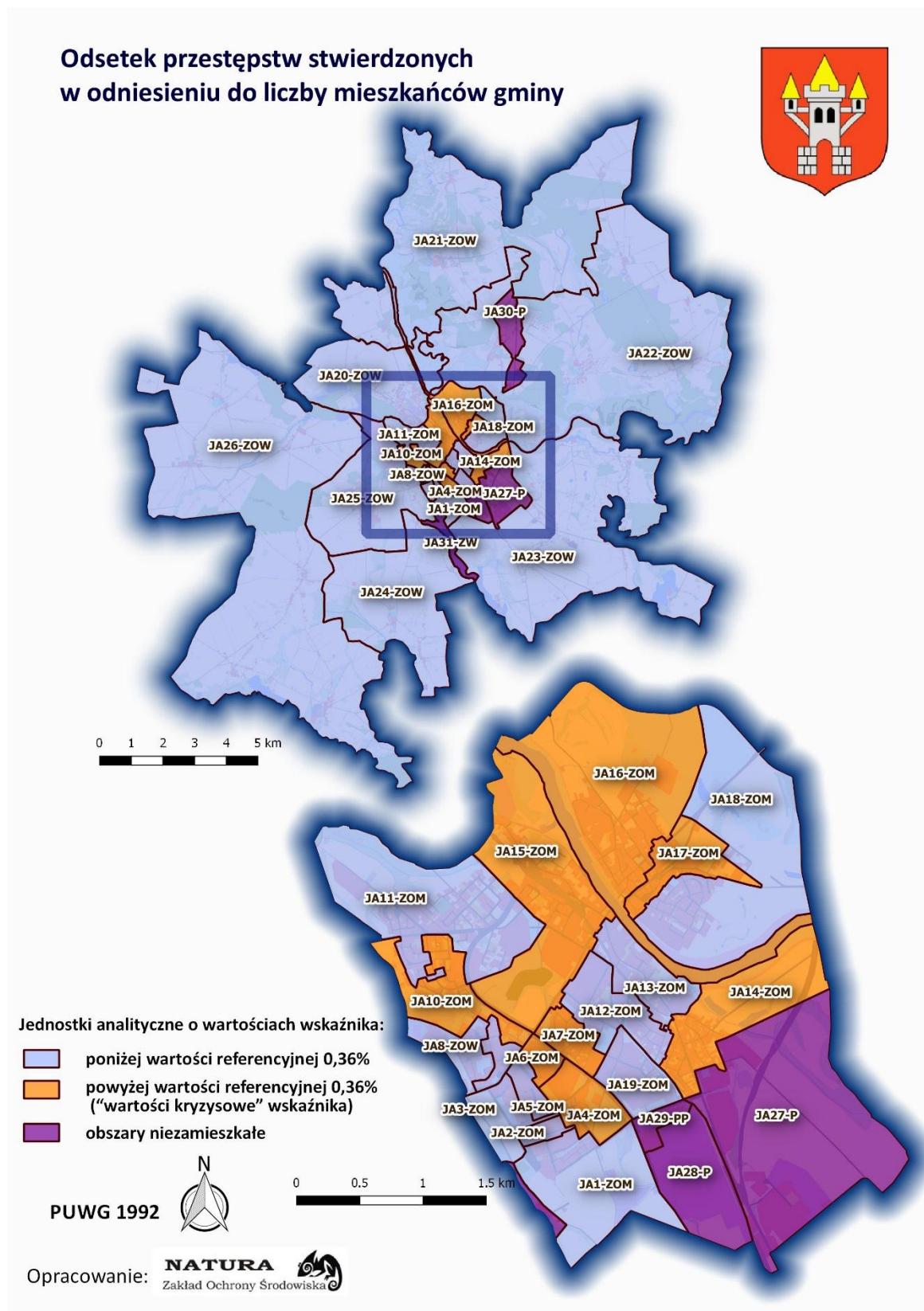
W przypadku odsetka osób pobierających zasiłki stałe wartość ponad średnią 0,33% wystąpiła w ośmiu jednostkach. Są to jednostki: JA7–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM, JA19–ZOM oraz JA20–ZOW. Prawie wszystkie jednostki obejmują tereny w mieście Śrem, a jedynie JA20 znajduje się na terenach wiejskich. Łącznie na obszarze tym zamieszkuje 24,2% mieszkańców gminy, w tym 78,6% mieszkańców miasta i 21,4% mieszkańców wsi. Ponownie, świadczy to o tym, że zjawisko ubóstwa i jego konsekwencje są dotkliwsze na terenach miejskich. Najwyższy wskaźnik pobierania zasiłków stałych dotyczy JA7, dla której przyjmuje wartość 2,35% i jest aż siedem razy większy od wartości referencyjnej. Wartość powyżej 1% odnotowano w JA13 (1,16%), JA16 (1,04%) oraz JA17 (1,44%).

Rycina 4. Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w 2016 r.

Rycina 5 przedstawia odsetek **przestępstw stwierdzonych** w 2016 r.

Rycina 5. Odsetek **przestępstw stwierdzonych** w 2016 r.

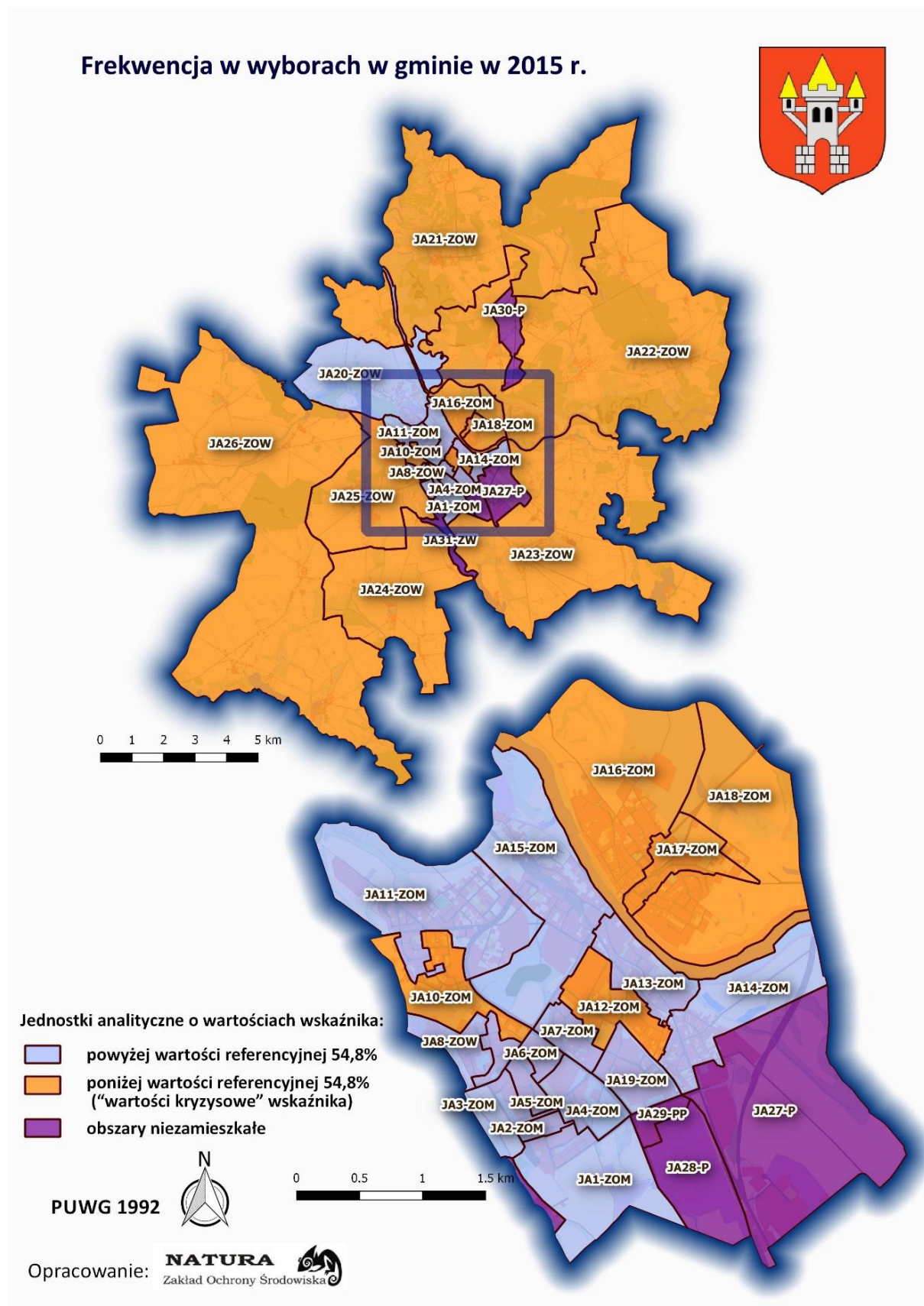

W gminie Śrem, w 2016 roku stwierdzono 132 przestępstwa i na tej podstawie określono wartość referencyjną wskaźnika. Określono średni odsetek przestępstw stwierdzonych w danej jednostce analitycznej w stosunku do liczby mieszkańców danej jednostki analitycznej na poziomie 0,36%. Wyższy od tej średniej odsetek stwierdzono w ośmiu jednostkach analitycznych. Są to jednostki: JA4–ZOM, JA6–ZOM, JA7–ZOM, JA10–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM i JA17–ZOM. Wszystkie jednostki obejmują tereny w mieście Śrem, co świadczy o tym, że tereny wiejskie (ze względu na mniejszą koncentrację ludności i bliższe kontakty sąsiedzkie) są znacznie bardziej bezpieczne. Łącznie na terenie tych ośmiu jednostek zamieszkuje 28% mieszkańców gminy i 39,5% mieszkańców miasta. Procentowo największa wartość wynosi 1,65 w JA7; należy jednak zwrócić uwagę, że jest to teren, na którym mieszka zaledwie 425 osób. Wartość wskaźnika powyżej 0,7% odnotowano w JA14 (0,85%), JA15 (0,71%) oraz JA17 (0,72%).

Rycina 6 przedstawia **frekwencję w wyborach** w gminie w 2015 r.

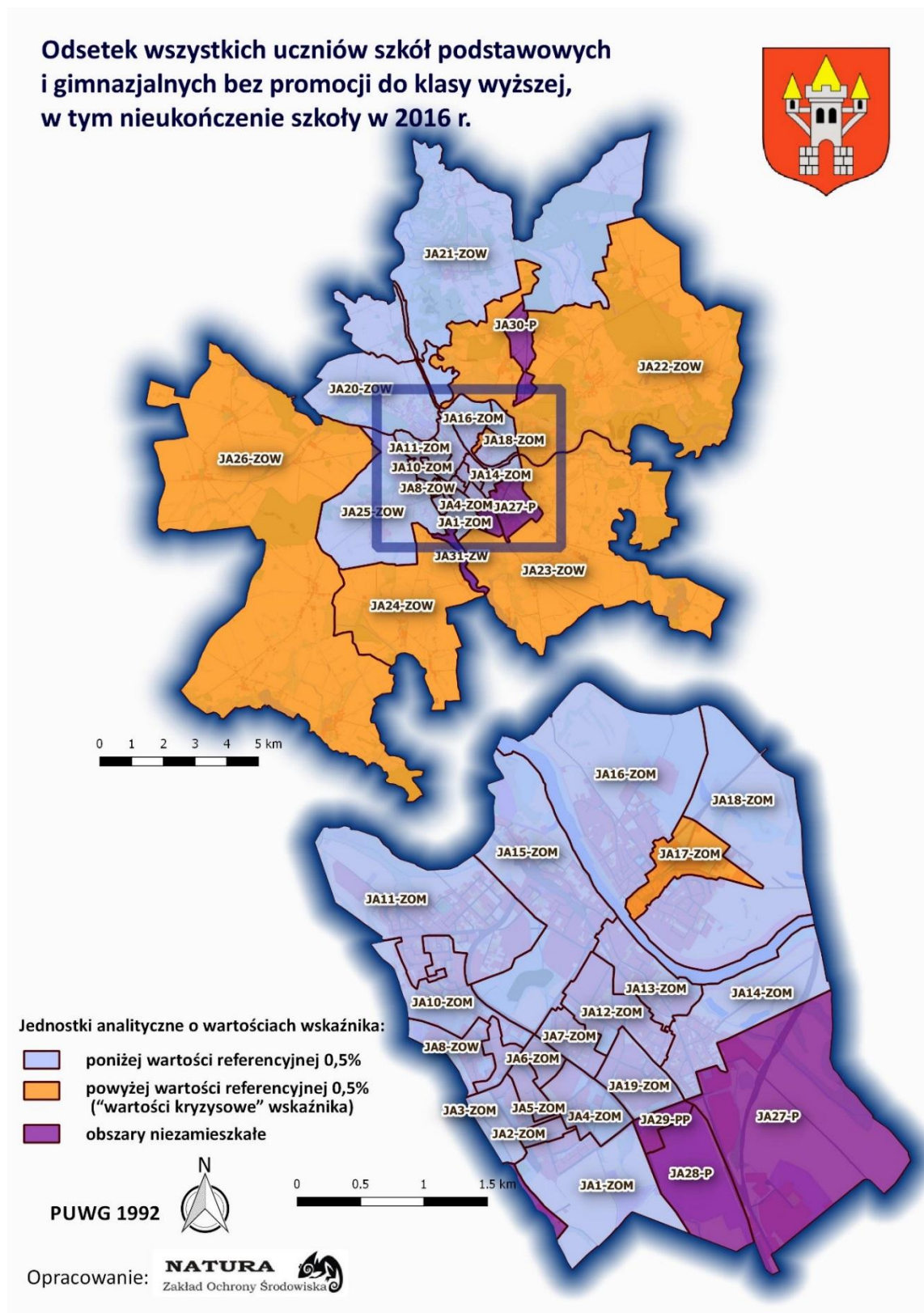
Spośród 26 analizowanych jednostek aż w jedenastu frekwencja była niższa niż średnia ogólnogminna, dla której przyjęto wartość referencyjną na poziomie 54,8%. Są to jednostki: JA10–ZOM, JA12–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM, JA18–ZOM, JA21–ZOW, JA22–ZOW, JA23–ZOW, JA24–ZOW, JA25–ZOW oraz JA26–ZOW. Jednostki JA10, JA12, JA16, JA17 i JA18 obejmują tereny w mieście Śrem, natomiast pozostałe – tereny wiejskie. Łącznie na terenie tych jedenastu jednostek zamieszkuje 43,8% mieszkańców gminy, w tym 28,4% mieszkańców miasta i 81,9% mieszkańców wsi. Świadczy to o tym, że aktywność społeczna jest znacznie niższa na terenach wiejskich, co spowodowane jest głównie niższą świadomością społeczną, niższym poziomem wykształcenia oraz mniejszą dostępnością do części usług społecznych (kultura, rozrywka). Najniższą frekwencję odnotowano w jednostce miejskiej JA16, gdzie wyniosła ona zaledwie 44,5%. W jednostkach JA21 i JA26 frekwencja wyniosła poniżej 50%, odpowiednio 49,6% i 47,9%.

Rycina 6. Frekwencja w wyborach w gminie w 2015 r.

Rycina 7 przedstawia odsetek **uczniów bez promocji** do klasy wyższej w 2016 r.

Rycina 7. Odsetek **uczniów bez promocji** do klasy wyższej w 2016 r.

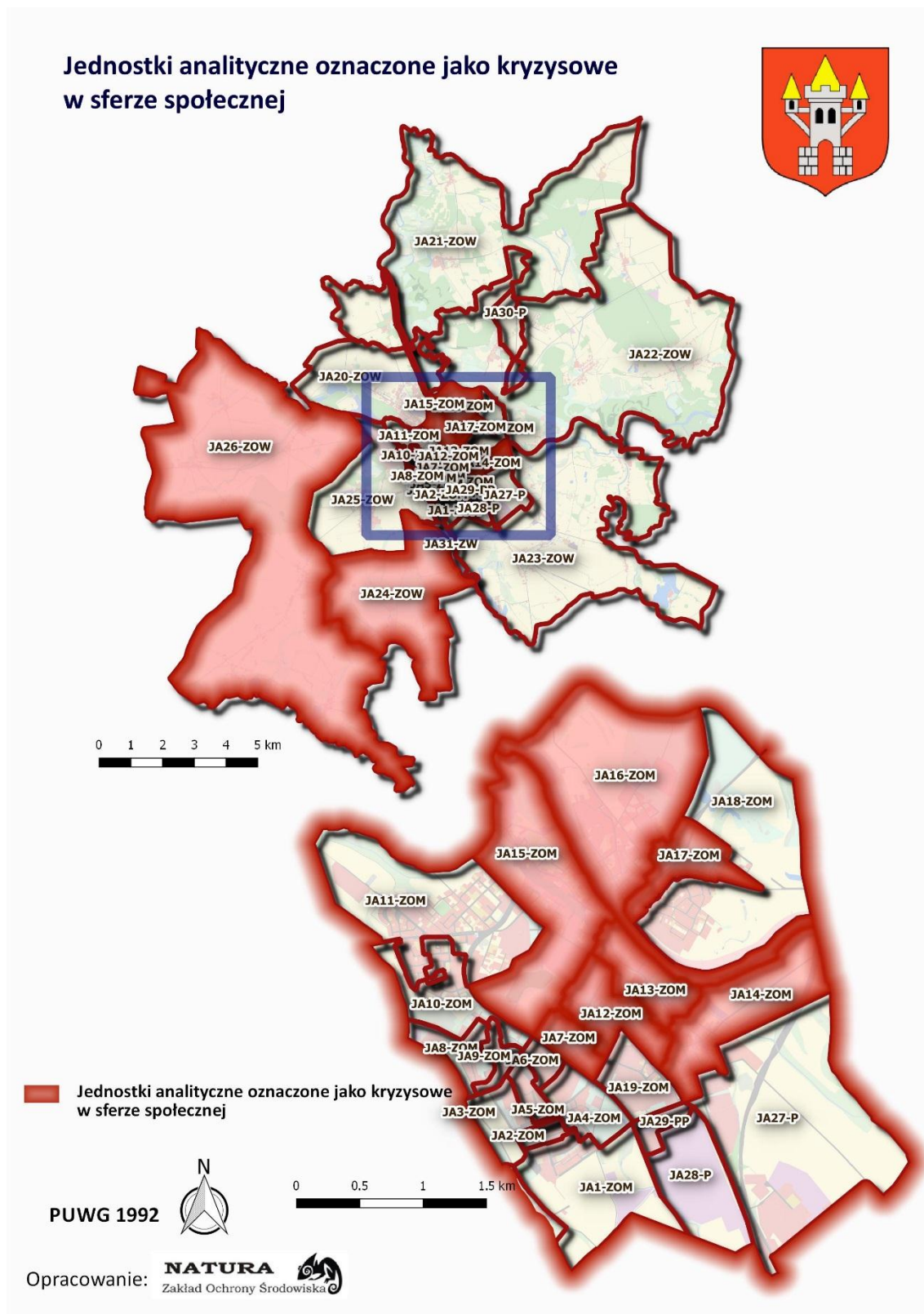
W 2016 roku w skali całej gminy uczniów w omawianej kategorii było 17 i stanowili oni 0,5% wszystkich uczniów, podlegających oświacie gminnej. W przypadku pięciu jednostek analitycznych wskaźnik był wyższy niż 0,5%. Są to jednostki: JA17–ZOM, JA22–ZOW, JA23–ZOW oraz JA24–ZOW. Tylko jedna jednostka JA17 obejmuje tereny miejskie, natomiast pozostałe stanowią tereny wiejskie. Łącznie na terenie tych pięciu jednostek zamieszkuje 20,3% mieszkańców gminy, w tym 4,3% mieszkańców miasta i 59,9% mieszkańców wsi. Świadczy to o tym, że problemy z nauką w większym stopniu mają uczniowie z terenów wiejskich, choć procentowo zdecydowanie najgorzej wypadł obszar JA17, położony na terenie starego miasta.

Rycina 8 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej**. Jest ona graficznym obrazem wyników, zaprezentowanych w Tabeli 6. Jak wyżej wspomniano, za obszary kryzysowe w sferze społecznej uznane zostały te jednostki analityczne, które charakteryzowały się przynajmniej trzema wskaźnikami o „wartościach kryzysowych” spośród sześciu wybranych do analizy. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej to:

- JA7–ZOM, JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM – obszary na terenie miasta
- JA24–ZOW, JA26–ZOW – obszary wiejskie.

Łącznie jednostki kryzysowe zamieszkuje 29,6% ludności gminy, w tym 31,7% mieszkańców miasta oraz 24,6% wsi. Ich łączna powierzchnia stanowi 35,5% powierzchni gminy, a obszary kryzysowe w sferze społecznej zlokalizowane na terenie miasta stanowią 54% jego powierzchni. Z kolei wiejskie jednostki kryzysowe obejmują 35,3% gminnych terenów wiejskich. Z otrzymanych danych jednoznacznie wynika, że przede wszystkim na skutek niższych dochodów i ubóstwa, a także problemów społecznych częściej cierpią mieszkańcy terenów miejskich. Sytuację kryzysową we wszystkich z analizowanych aspektów odnotowano w JA17, która jest obszarem zlokalizowanym w centrum Śremu, charakteryzującym się śródmiejską kamieniczną zabudową wielorodzinną. Niekorzystną sytuację w 5 aspektach odnotowano w JA16, a w 4 dla JA14 oraz JA15, także zlokalizowanych w centralnej części miasta.

Rycina 8. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej

Sfera gospodarcza

Dla określenia skali negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej wybrano wskaźnik obrazujący liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców. Źródłem pozyskania danych była Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej (CEIDG) oraz Krajowy Rejestr Sądowy (KRS). Dane pochodzą z lutego 2017 roku. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w gminie, stanowiącą wartość referencyjną, która wynosi **7,06**. W dalszej kolejności określono liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych. W przypadku, gdy poziom ten w danej jednostce analitycznej był niższy od wartości referencyjnej uznawano ją za **obszar kryzysowy w sferze gospodarczej**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej** to: **JA1–ZOM, JA2–ZOM, JA3–ZOM, JA4–ZOM, JA5–ZOM, JA6–ZOM, JA8–ZOM, JA9–ZOM, JA10–ZOM, JA12–ZOM, JA17–ZOM, JA21–ZOW, JA22–ZOW, JA23–ZOW, JA24–ZOW** oraz **JA26–ZOW**. Tabela 7 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Kolorem czerwonym oznaczono wskaźniki i jednostki dla których wskaźnik przyjmuje wartość poniżej wartości referencyjnej.

Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem skali działalności gospodarczej mieszkańców gminy. Im więcej podmiotów działa na danym terenie, tym więcej jest miejsc pracy i wyższe są dochody mieszkańców. Tym samym skala problemów społecznych jest zwykle niższa.

Wartość wskaźnika w gminie jest najwyższa spośród 4 gmin powiatu śremskiego. Podmioty działające na terenie gminy stanowią 74,6% wszystkich działających na terenie powiatu. Aktywność gospodarcza w poszczególnych jednostkach jest bardzo zróżnicowana – nie licząc strefy przemysłowej wynosi ona od 3,62 do 14,1 podmiotów na 100 mieszkańców. Spośród 16 jednostek, w których wskazano na sytuację kryzysową 11 zlokalizowanych jest w mieście, a 5 na obszarach wiejskich. Łącznie na terenie tych jednostek zamieszkuje 67,4% mieszkańców gminy, w tym 66,6% mieszkańców miasta i 69,3% mieszkańców wsi.

Najniższa aktywność gospodarcza jest w jednostce JA1, gdzie dominuje zabudowa wielorodzinna, obszar zlokalizowany jest na skraju miasta w sąsiedztwie obszarów przemysłowych. Wskaźnik poniżej 4 dotyczy także zlokalizowanych w tej samej części miasta jednostek JA2 (3,68) oraz JA3 (3,84). W skali gminy głównym problemem jest wypieranie drobnego handlu przez duże sieci handlowe. Temat ten zostanie poruszony przy pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji.

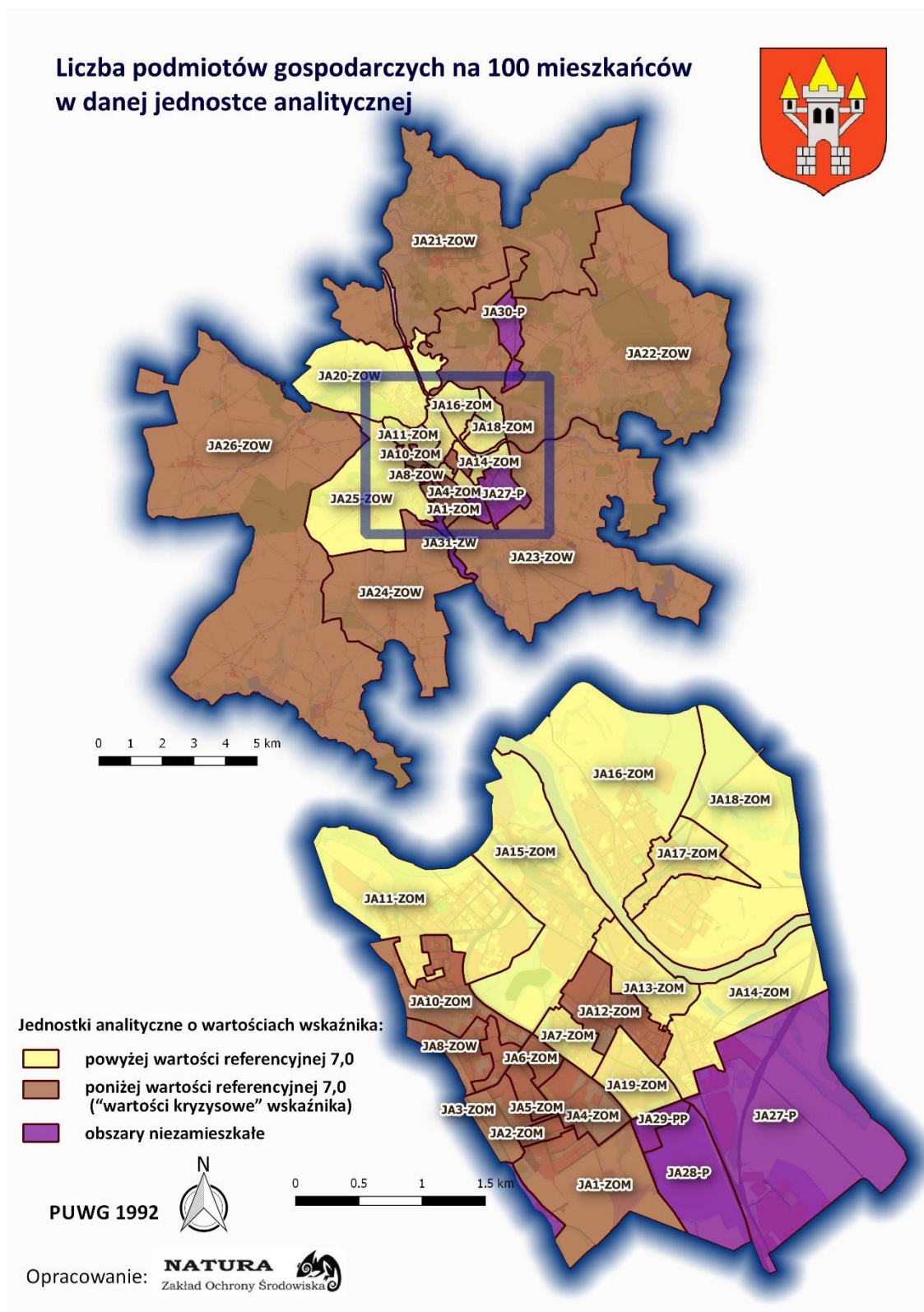
Tabela 7. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOM	JA13-ZOM	JA14-ZOM	JA15-ZOM	JA16-ZOM	JA17-ZOM	JA18-ZOM	JA19-ZOM	JA20-ZOW	JA21-ZOW	JA22-ZOW	JA23-ZOW	JA24-ZOW	JA25-ZOW	JA26-ZOW
		SFERA GOSPODARCZA																									
1.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	3,62	3,68	3,84	4,51	4,96	5,38	14,12	4,05	4,88	6,71	10,34	6,42	11,69	9,12	13,82	9,88	7,03	10,73	14,47	9,69	4,88	6,47	6,74	5,87	9,64	4,82
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze gospodarczej		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓					✓				✓	✓	✓	✓		✓

Źródło: opracowanie własne

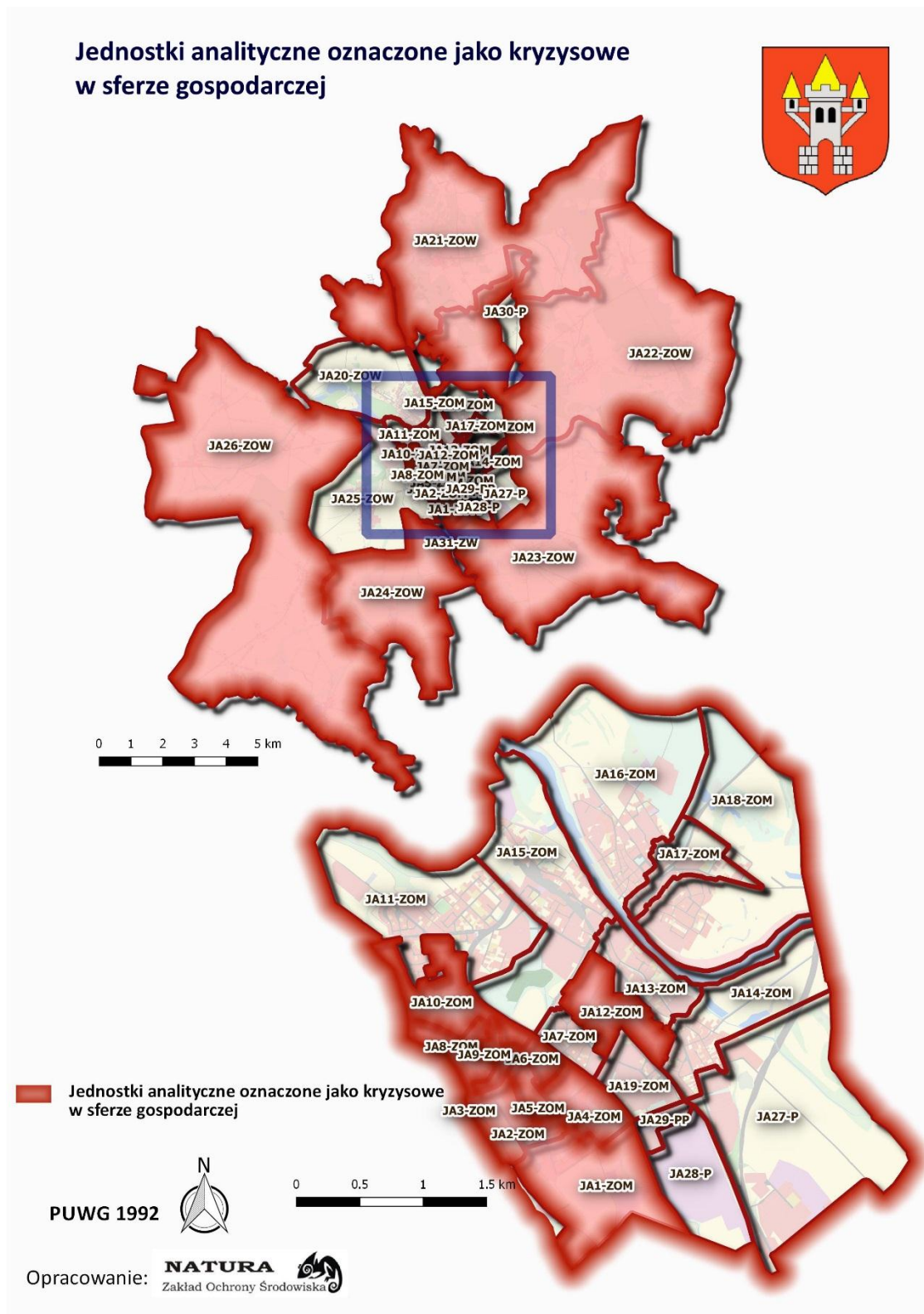
Rycina 9 przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (luty 2017 r.)

Rycina 9. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (luty 2017 r.)

Rycina 10 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej**.

Rycina 10. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej**

Sfera środowiskowa

Wartość wskaźnika przedstawiającego liczbę gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej dotyczy 2016 roku. Na podstawie pozyskanych danych ilościowych, obliczono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (wartość wskaźnika dla jednostki) oraz skalę występowania zjawiska kryzysowego dla obszaru całej gminy (wartość wskaźnika dla gminy) wynoszącą **7,0%**, stanowiącą wartość referencyjną. Jeżeli skala zjawiska kryzysowego (wartość wskaźnika) w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano, że wskaźnik ma „wartość kryzysową”. Ostatecznie, **za obszary kryzysowe w sferze środowiskowej** uznane zostały te jednostki analityczne, które **charakteryzowały się wskaźnikiem o „wartości kryzysowej”**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej** to: **JA18–ZOM, JA20–ZOW, JA21–ZOW, JA22–ZOW, JA23–ZOW, JA24–ZOW, JA25–ZOW oraz JA26–ZOW.**

Szczegółowe dane dotyczące wartości referencyjnej oraz „wartości kryzysowej” wskaźnika wybranego do analizy przedstawia Tabela 8.

Tabela 8. Dane dotyczące wartości referencyjnej oraz „wartości kryzysowej” wskaźnika wybranego do analizy

L.p.	Opis wskaźnika do analizy	Wartość referencyjna wskaźnika do analizy		„Wartość kryzysowa” wskaźnika do analizy
1.	Odsetek liczby gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r.	Liczba gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w 2016 r.	847	wartość powyżej 7,0 %
		Odsetek liczby gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w odniesieniu do łącznej liczby gospodarstw domowych w gminie w 2016 r.	7,0%	

Źródło: opracowanie własne

Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem skali najpoważniejszego zagrożenia środowiskowego, jakim jest skażenie gleb i wód nieoczyszczonymi ściekami. Brak podłączenia gospodarstwa domowego do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej, brak przydomowej oczyszczalni ścieków lub brak ekologicznego zbiornika bezodpływowego ścieków niosą ryzyko przenikania zanieczyszczeń do ziemi i wód podziemnych z nieuszczelnionych szamb lub ryzyko nielegalnego wywozu i wylewania nieczystości do rowów lub lasów.

Na skutek poczynionych w ostatnich kilkunastu latach inwestycji (głównie w wykorzystaniem funduszy unijnych) stopień nieskanalizowania gminy spadł do 7%. Tym niemniej oznacza to, że nadal kilkaset gospodarstw domowych z terenu gminy jest potencjalnym zagrożeniem dla środowiska.

Tabela 9 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Obszary, dla których wskaźnik przyjmuje wartość kryzysową oznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 9. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych

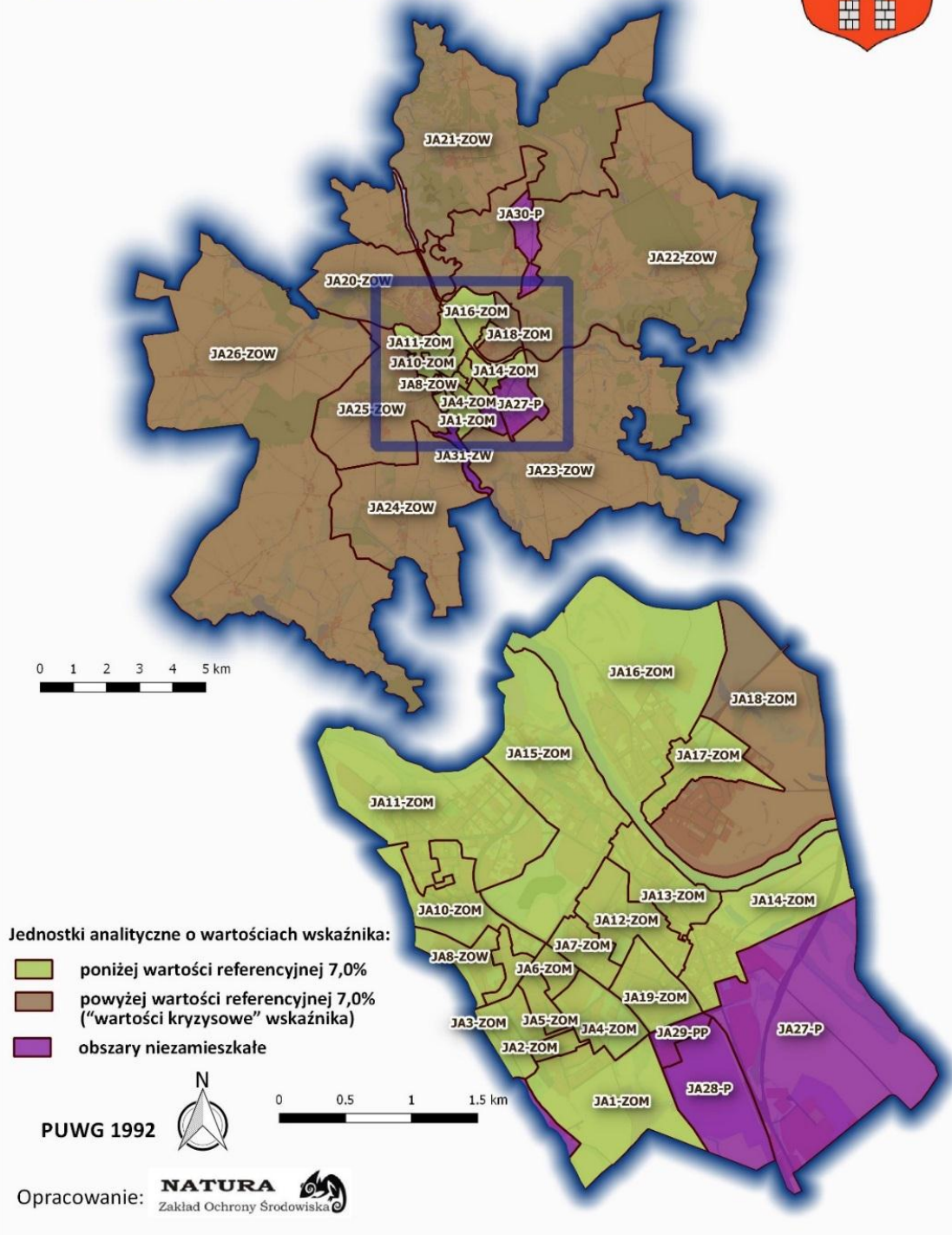
Lp	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOM	JA13-ZOM	JA14-ZOM	JA15-ZOM	JA16-ZOM	JA17-ZOM	JA18-ZOM	JA19-ZOM	JA20-ZOW	JA21-ZOW	JA22-ZOW	JA23-ZOW	JA24-ZOW	JA25-ZOW	JA26-ZOW
		SFERA ŚRODOWISKOWA																									
1.	Odsetek liczby gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby gospodarstw domowych danej jednostki analitycznej w 2016 r. – (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,9	0,8	0,2	1,9	3,9	3,5	1,0	2,4	7,1	0,7	14,2	13,7	32,3	37,6	45,2	27,8	28,3
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze środowiskowej																			✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Rycina 11 przedstawia odsetek gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w 2016 r.

Rycina 11. Odsetek gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w 2016 r.

**Odsetek gospodarstw domowych
niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do
łącznej liczby gospodarstw domowych w 2016 r.**

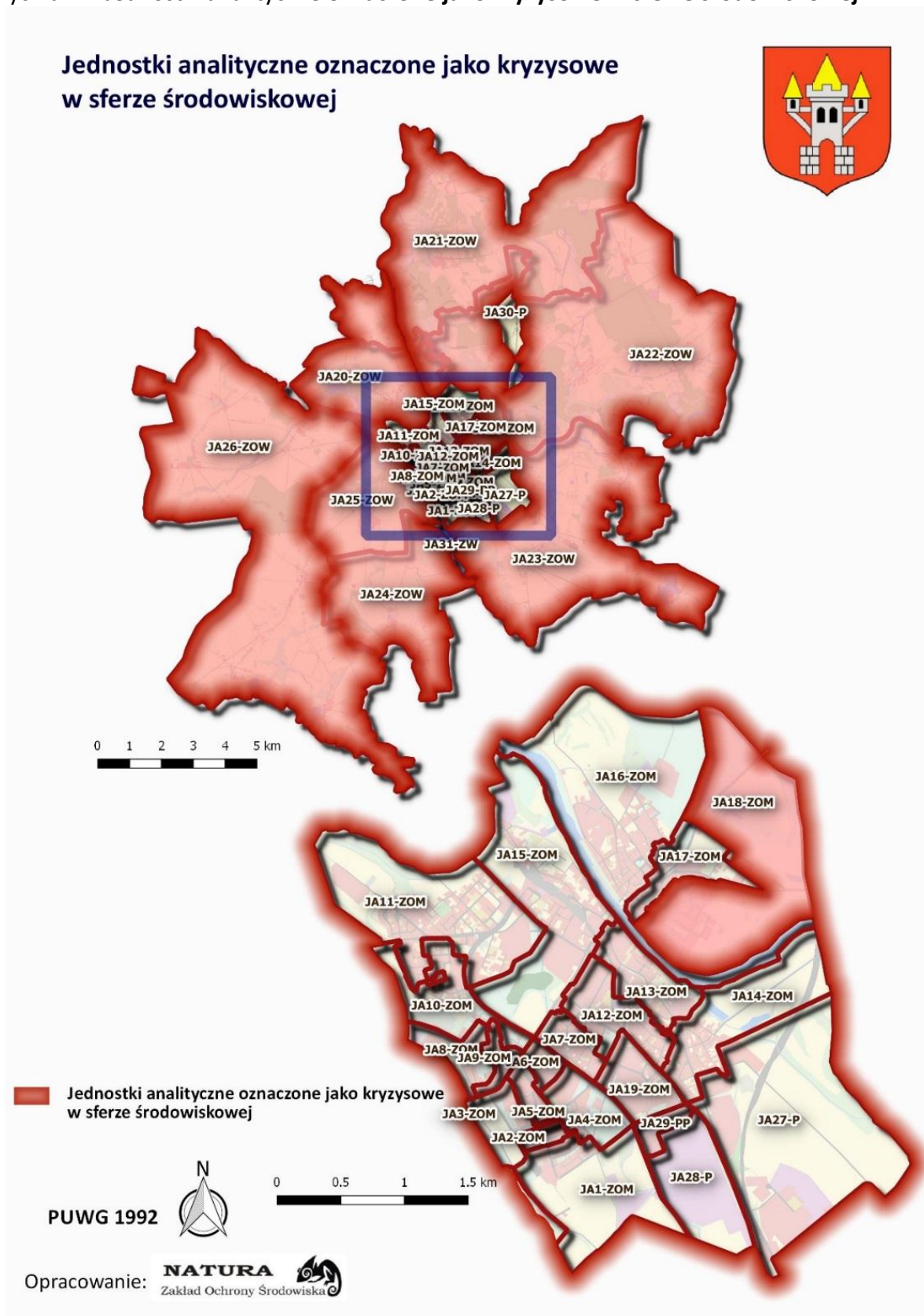
Powyższa rycina jest obrazem graficznym danych, zawartych w Tabeli 9. Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych, w ośmiu odsetek gospodarstw domowych z nierozwiązanym docelowo problemem odprowadzania ścieków bytowych jest wyższy od średniej gminnej, wynoszącej 7,0%. Tylko jedna jednostka JA18-ZOM jest położona na terenie miasta, pozostałych siedem to obszary wiejskie. Wynika to z faktu, iż na terenach wiejskich zabudowa jest rozproszona i przez to budowa sieci kanalizacyjnej jest droższa niż w większych skupiskach zabudowy. Ponadto otrzymanie dotacji unijnych na tego typu obszary jest dużo trudniejsze lub wręcz niemożliwe.

Łącznie na terenie tych jednostek zamieszkuje 33,8% mieszkańców gminy, w tym 2,8% mieszkańców miasta i 100% mieszkańców wsi. Najniekorzystniej sytuacja prezentuje się w JA24, gdzie do kanalizacji sanitarnej nie jest podłączonych prawie 50% gospodarstw.

Ponadto, z badań przeprowadzonych w 2015 roku w ramach państwowego monitoringu, wynika, że nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza (zwiększenie jego zanieczyszczenia w wyniku występowania wysokich stężeń pyłu zawieszonego pochodzącego z sektora komunalnego). Przeprowadzenie jednak szczegółowych badań jakości powietrza w odniesieniu do poszczególnych jednostek nie jest jednak możliwe, bowiem monitoringiem objęta została strefa wielkopolska, w której położona jest m.in. gmina Śrem. Uwarunkowania terenowe (różnice wysokościowe) oraz stopień zainwestowania powodują, że zanieczyszczenia mają tendencję do kumulacji w starej części miasta Śrem. Niskie położenie tej części miasta, zwarta zabudowa śródmiejska charakteryzująca się znaczną wysokością, problemy z podłączeniem starej tkanki miejskiej do sieci gazowej oraz wyższy stopień ubóstwa mieszkańców (w dużej mierze lokatorów kamienic, a nie właścicieli) skutkuje złym stanem jakości powietrza, na co skarżą się sami mieszkańcy. Problem ten dotyczy następujących jednostek: JA16-ZOM, JA17-ZOM i JA18-ZOM.

Rycina 12 przedstawia jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej**.

Rycina 12. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Według Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dotyczą m.in. niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej. Dla zobrazowania powyższych zjawisk dobrane zostały odpowiednie wskaźniki, które pozwoliły na ocenę skali kryzysu. Należą do nich: dostępność sieci kanalizacji sanitarnej, dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania, dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania oraz dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania. W oparciu o powyższe wskaźniki dokonano oceny dostępności infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jeżeli przedszkola, obiekty sportowe lub przystanki komunikacji publicznej nie były dostępne w granicach badanej jednostki, a znajdowały się w sąsiedniej jednostce analitycznej i odległość do nich nie przekraczała odpowiednio 0,5 km i 1 km to uznawano, że dostępność została zachowana (dane dotyczą 2016 r.). Ostatecznie, **ze względu na pozytywny obraz gminy w tej sferze, za obszary kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej** uznane zostały te jednostki analityczne, w których **dostępność nie została zachowana w przynajmniej dwóch dziedzinach, spośród czterech wybranych do analizy**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej** to: **JA20–ZOW, JA21–ZOW, JA23–ZOW, JA24–ZOW oraz JA26–ZOW.**

Tabela 10 prezentuje dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Obszary, dla których wskaźnik przyjmuje wartość kryzysową oznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 10. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOM	JA13-ZOM	JA14-ZOM	JA15-ZOM	JA16-ZOM	JA17-ZOM	JA18-ZOM	JA19-ZOM	JA20-ZOW	JA21-ZOW	JA22-ZOW	JA23-ZOW	JA24-ZOW	JA25-ZOW	JA26-ZOW
		SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA																									
1.	Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej	T ²	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
2.	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	N	T	T	T	N	N	N	T	N	N	T	N
3.	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	N	N	T	N	N	T	N	N
4.	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze przestrzenno-funkcjonalnej																					✓	✓		✓	✓		✓

Źródło: opracowanie własne

² „T” oznacza realizację danego wskaźnika, natomiast „N” brak jego spełnienia w analizowanej jednostce

Jak wyżej podano, do analizy sfery przestrzenno–funkcjonalnej w przekroju poszczególnych jednostek analitycznych wybrano 4 wskaźniki:

1) Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej

Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem dostępności podstawowej infrastruktury technicznej na danym terenie, co jest obecnie oczywistym wymogiem cywilizacyjnym. Oznacza on możliwość podłączenia do sieci kanalizacji sanitarnej dla wszystkich gospodarstw. Brak tej możliwości skutkuje koniecznością sfinansowania przez właściciela budowy własnej oczyszczalni ścieków lub posiadania szamba. To ostatnie rozwiązanie niesie za sobą zagrożenia środowiskowe, o których była mowa przy omawianiu poprzedniej sfery.

Przeprowadzona analiza wykazała, że wymóg ten nie jest spełniony w pełni aż w przypadku ośmiu jednostek analitycznych.

2) Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania

Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem dostępności podstawowej infrastruktury społecznej na danym terenie. Dystans 0,5 km wyznacza granicę możliwości bezproblemowego dotarcia pieszo rano z dzieckiem z domu do przedszkola w czasie około 15 minut. Większa odległość powoduje mniejszą dostępność obiektu, może więc przesądzić o nie oddawaniu dziecka do przedszkola i przez to nie podejmowanie przez rodzica pracy, co oczywiście rodzi konsekwencje w postaci niższych dochodów rodziny i mniejszych szans rozwoju dziecka.

Przeprowadzona analiza wykazała, że wymóg ten nie jest spełniony w przypadku aż siedmiu jednostek analitycznych.

3) Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania

Wskaźnik ten jest odzwierciedleniem dostępności kolejnego elementu podstawowej infrastruktury społecznej na danym terenie. Dystans 1 km wyznacza granicę możliwości bezproblemowego dotarcia pieszo (zwłaszcza z dzieckiem) do obiektów sportowych lub rekreacyjnych. Większa odległość powoduje mniejszą dostępność obiektu, a więc mniejszy lub całkowity brak korzystania z niego. Skutkuje to ograniczeniem form spędzania wolnego czasu, mniejszą aktywnością fizyczną mieszkańców i ich integracją.

Przeprowadzona analiza wykazała, że wymóg ten nie jest spełniony w przypadku pięciu jednostek analitycznych.

4) Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania

Wskaźnikiem, użytym do analizy dostępności podstawowej infrastruktury komunikacyjnej na danym terenie jest dostępność przystanku komunikacji publicznej. Dystans 1 km wyznacza granicę możliwości bezproblemowego dotarcia pieszo (zwłaszcza z dzieckiem) do przystanku, skąd można udać się do szkoły, pracy, urzędu, czy sklepu. Większa odległość powoduje

mniejszą dostępność różnych obiektów dla osób, nieposiadających własnego środka transportu, a więc mniejsze lub żadne korzystanie z nich, zwłaszcza przez osoby o ograniczonej możliwości poruszania się. Ma to negatywny wpływ na standard życia na danym obszarze.

Przeprowadzona analiza wykazała, że wymóg ten jest spełniony we wszystkich jednostkach analitycznych.

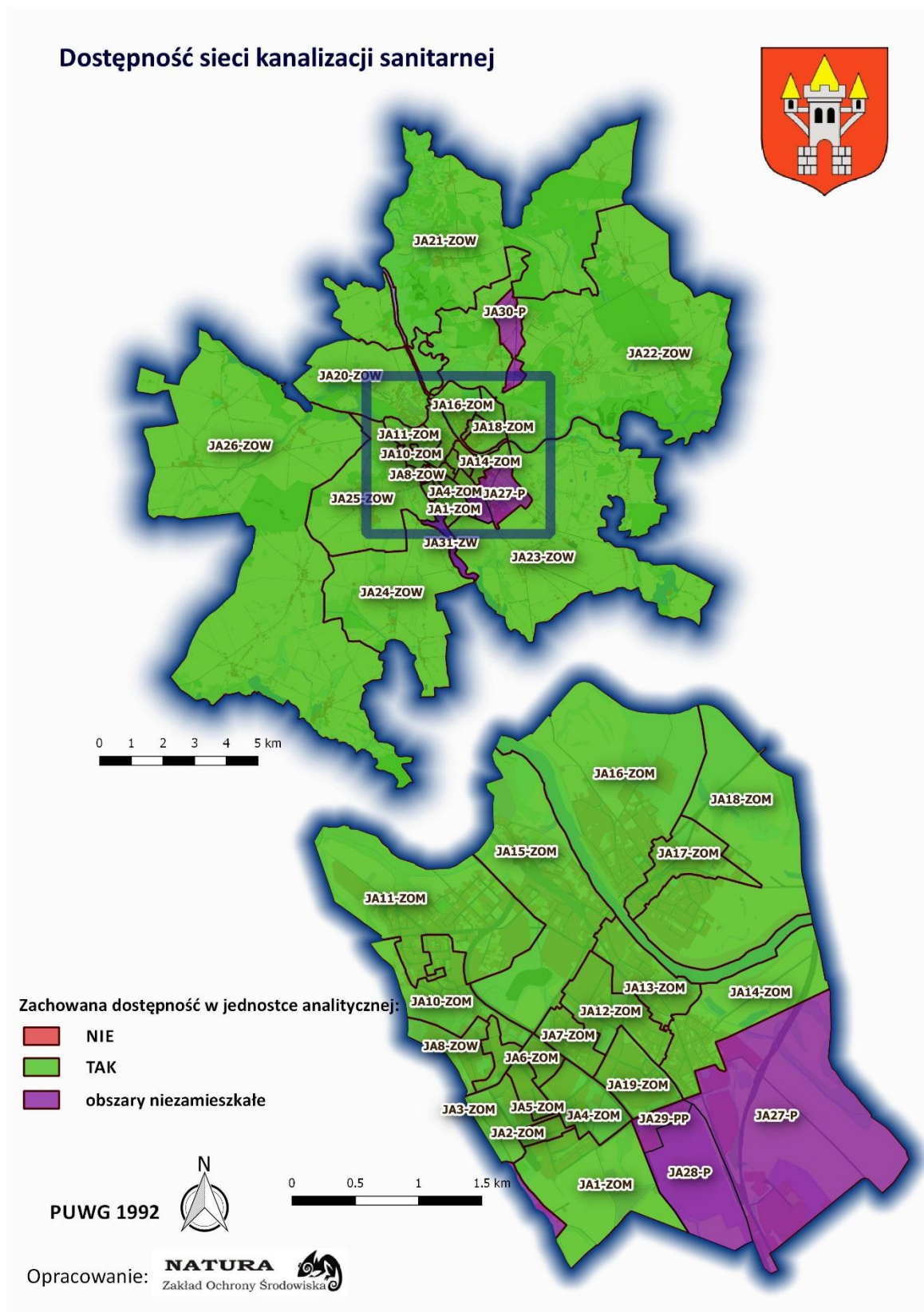
Podsumowując można stwierdzić, że generalnie obraz sfery przestrzenno-funkcjonalnej w gminie jest pozytywny i w ostatnich latach wiele w tej sferze zrobiono, tym niemniej aby zapewnić wszystkim mieszkańcom dostęp do infrastruktury technicznej, społecznej i komunikacyjnej, potrzebne są kolejne znaczne nakłady.

Na poniższych rycinach przedstawiono i skomentowano wyżej omówione wyniki w formie graficznej.

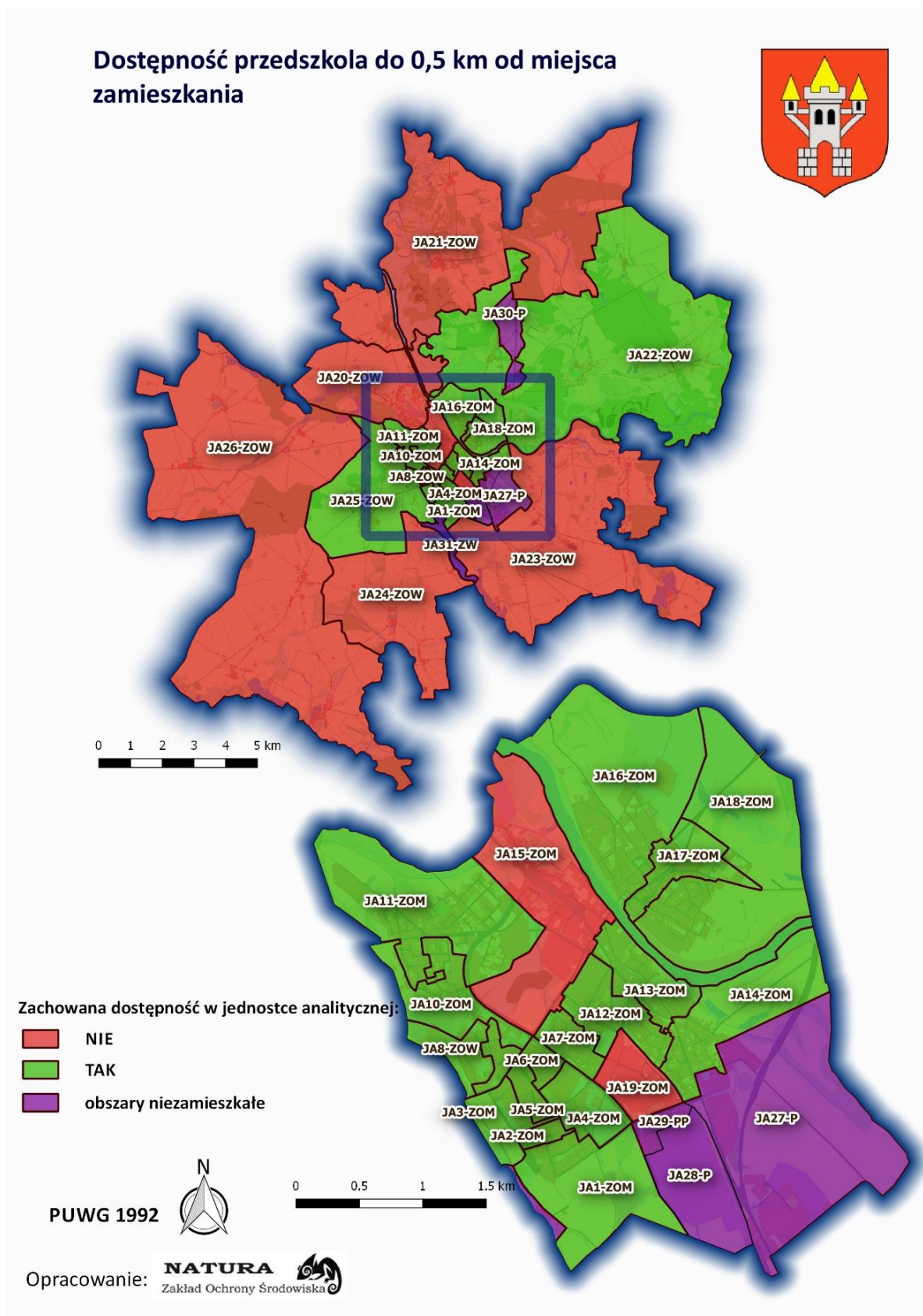
Rycina 13 przedstawia dostępność **zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej**. Stanowi ona graficzne przedstawienie danych, zawartych w Tabeli 10 (wiersz 1), a także Tabeli 9.

Spośród 26 analizowanych jednostek analitycznych, w osiemnastu nie wszystkie gospodarstwa domowe mają możliwość podłączenia się do sieci kanalizacji sanitarnej, a w ośmiu odnotowano stany krytyczne. Są to położone w mieście jednostki JA7, JA11, JA12, JA13, JA14, JA15, JA16 i JA17, w których odsetek liczby gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej wynosi od 0,2 do 3,9 oraz jednostka JA18 znajdująca się w sytuacji kryzysowej. O wiele większe problemy z dostępem do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej mają mieszkańcy obszarów wiejskich gdzie odsetek gospodarstw niepodłączonych do sieci wynosi od 13,7 do 45,2 – wszystkie znajdują się w sytuacji kryzysowej.

Rycina 13. Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej

Rycina 14. Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania

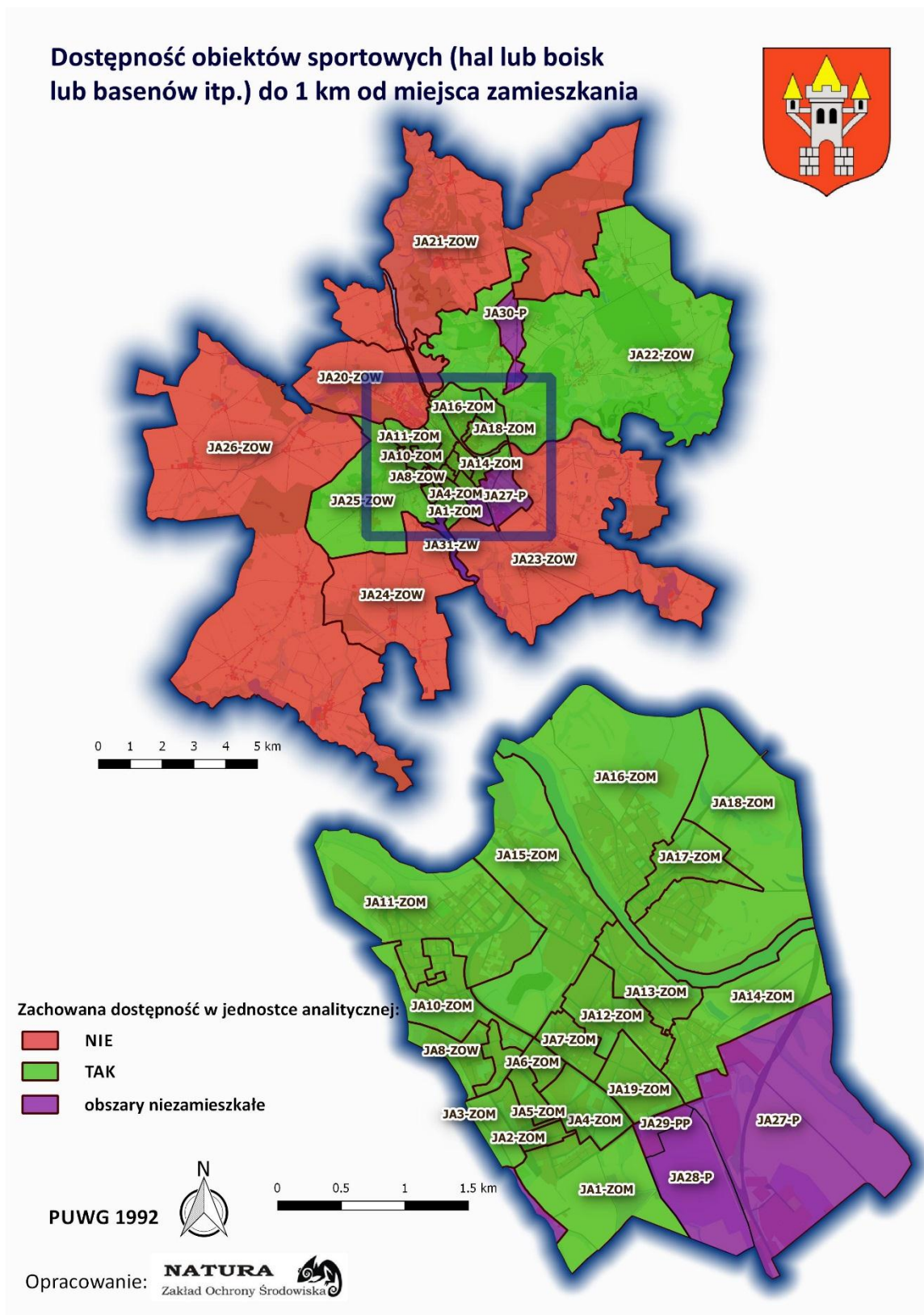
Powyższa rycina jest obrazem graficznym danych, zawartych w Tabeli 10 (wiersz 2).

Kryterium dostępności przedszkola do pół kilometra od miejsca zamieszkania nie jest spełnione w przypadku aż siedmiu jednostek analitycznych. Jednostki JA15 i JA19 znajdują się na obszarze miasta, natomiast JA20, JA21, JA23, JA24 oraz JA26 na terenach wiejskich. Jednostki te jednak nie obejmują większych skupisk zabudowy, w których najczęściej lokowane są placówki przedszkolne. Oczywiście, ze względu na zasady racjonalności i koszty, niemożliwe jest zapewnienie wszystkim mieszkańcom, zwłaszcza terenów wiejskich, bliskiej dostępności wszystkich placówek, tym niemniej w miarę rozbudowy sieci osadniczej zagadnienie to powinno być zdecydowanie uwzględniane.

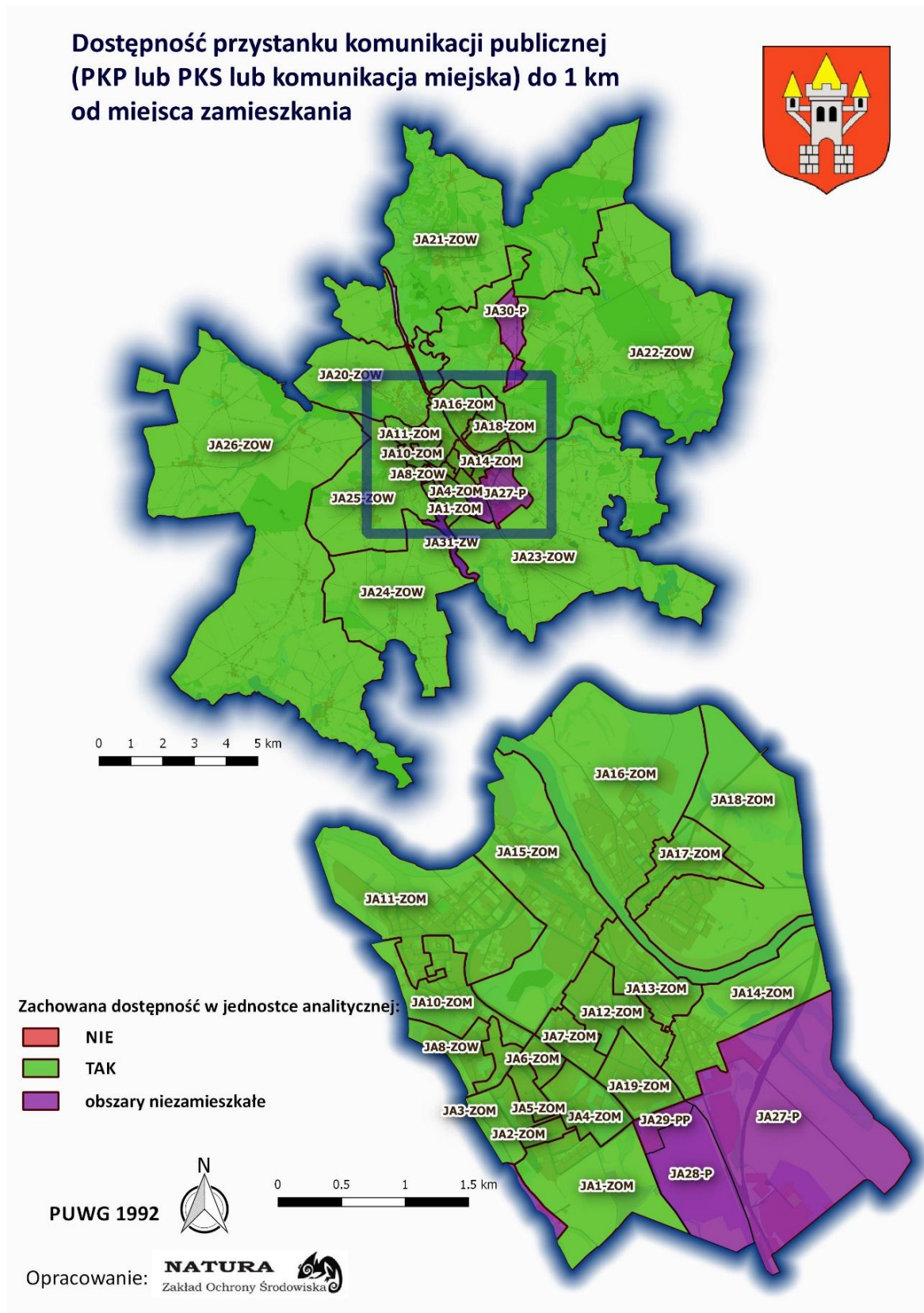
Kolejna rycina przedstawia dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania i jest obrazem graficznym danych, zawartych w Tabeli 10 (wiersz 3).

Kryterium dostępności obiektów sportowych do jednego kilometra od miejsca zamieszkania nie jest spełnione w przypadku pięciu jednostek: JA20, JA21, JA23, JA24 oraz JA26–ZOW, wszystkie zlokalizowane są na obszarze wiejskim gminy. Sytuacja ta wynika zapewne ze znacznej powierzchni tych jednostek, przez co obiekty tego typu lokalizowane są przy głównych obszarach zabudowy mieszkalnej, a nie równomiernie w całej jednostce.

Rycina 15. Dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania

Rycina 16. Dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania

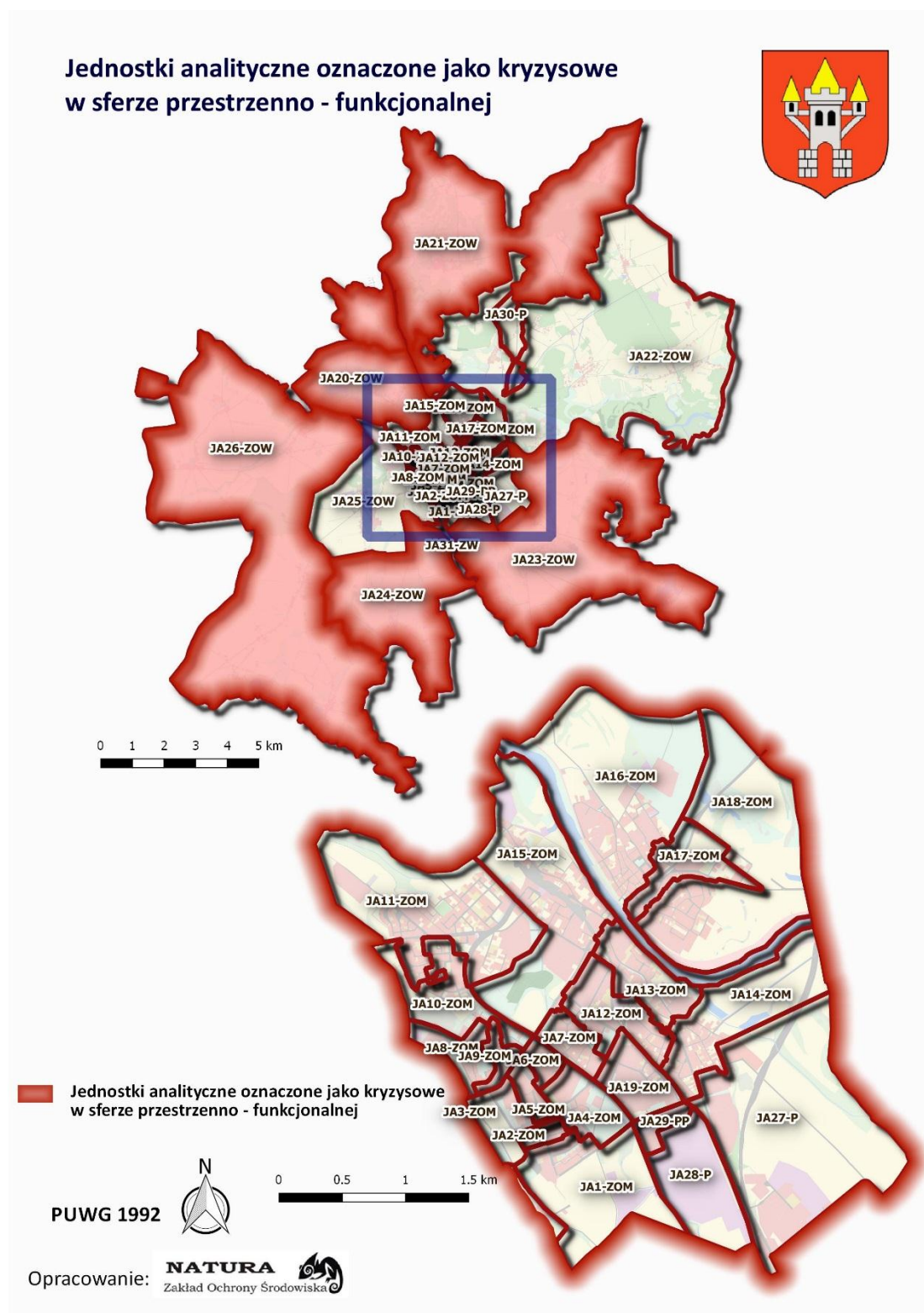
Rycina 16 przedstawia dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania, stanowiąc graficzny obraz danych, zawartych w Tabeli 10 (wiersz 4).

Kryterium dostępności przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania jest spełnione dla terytorium całej gminy.

Rycina 17 przedstawia jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej. Jest ona graficznym obrazem wyników, zaprezentowanych w Tabeli 10. Jak wyżej wspomniano, za obszary kryzysowe w sferze funkcjonalno-przestrzennej uznane zostały te jednostki analityczne, które charakteryzowały się przynajmniej dwoma wskaźnikami o „wartościach kryzysowych” spośród czterech wybranych do analizy. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w omawianej sferze to: JA20, JA21, JA23, JA24 oraz JA26. Wszystkie zlokalizowane są na obszarze wiejskim. Łącznie jednostki kryzysowe zamieszkuje 19,5% ludności gminy i 68% ludności wsi. Ich łączna powierzchnia stanowi 67% powierzchni gminy i 72,7% powierzchni obszarów wiejskich.

Z otrzymanych danych wynika, że problemy natury przestrzenno-funkcjonalnej dotyczą przede wszystkim mieszkańców obszarów wiejskich gminy. Są to przede wszystkim miejsca o rozproszonej zabudowie, oddalone od centrum, gdzie koszty budowy infrastruktury są zdecydowanie wyższe, tym niemniej, w miarę rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, i one powinny zostać lepiej wyposażone.

Rycina 17. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera techniczna

Sfera techniczna dotyczy w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym. Dla zobrazowania powyższego zjawiska wybrany został wskaźnik: liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym. Na podstawie pozyskanych danych, w pierwszej kolejności obliczono odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym w odniesieniu do łącznej liczby obiektów budowlanych w gminie, stanowiący wartość referencyjną, która wynosi **2,8 %**. W dalszej kolejności określono skalę występowania tego zjawiska kryzysowego w poszczególnych jednostkach analitycznych (dane dotyczą 2016 r.). W przypadku, gdy skala zjawiska w danej jednostce analitycznej przekraczała wartość referencyjną uznawano ją za obszar **kryzysowy w sferze technicznej**. Jednostki analityczne **oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej** to: **JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM, JA21–ZOW, JA22–ZOW, JA23–ZOW oraz JA24–ZOW**.

Sytuacja w sferze technicznej została określona wskaźnikiem odsetka obiektów budowlanych (uwzględniając obiekty mieszkalne), znajdujących się w złym stanie technicznym, czyli takim, który wymaga generalnego remontu. Dane te zostały przygotowane przez pracowników Urzędu Miejskiego w Śremie. Oczywiście, im wskaźnik ten jest wyższy, tym większa jest liczba obiektów, wymagających interwencji, co wiąże się w koniecznością ponoszenia dużych nakładów finansowych, zarówno przez gminę, jak i prywatnych właścicieli.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w aż dziesięciu jednostkach procent obiektów w złym stanie technicznym jest wyższy od średniej ogólnogminnej.

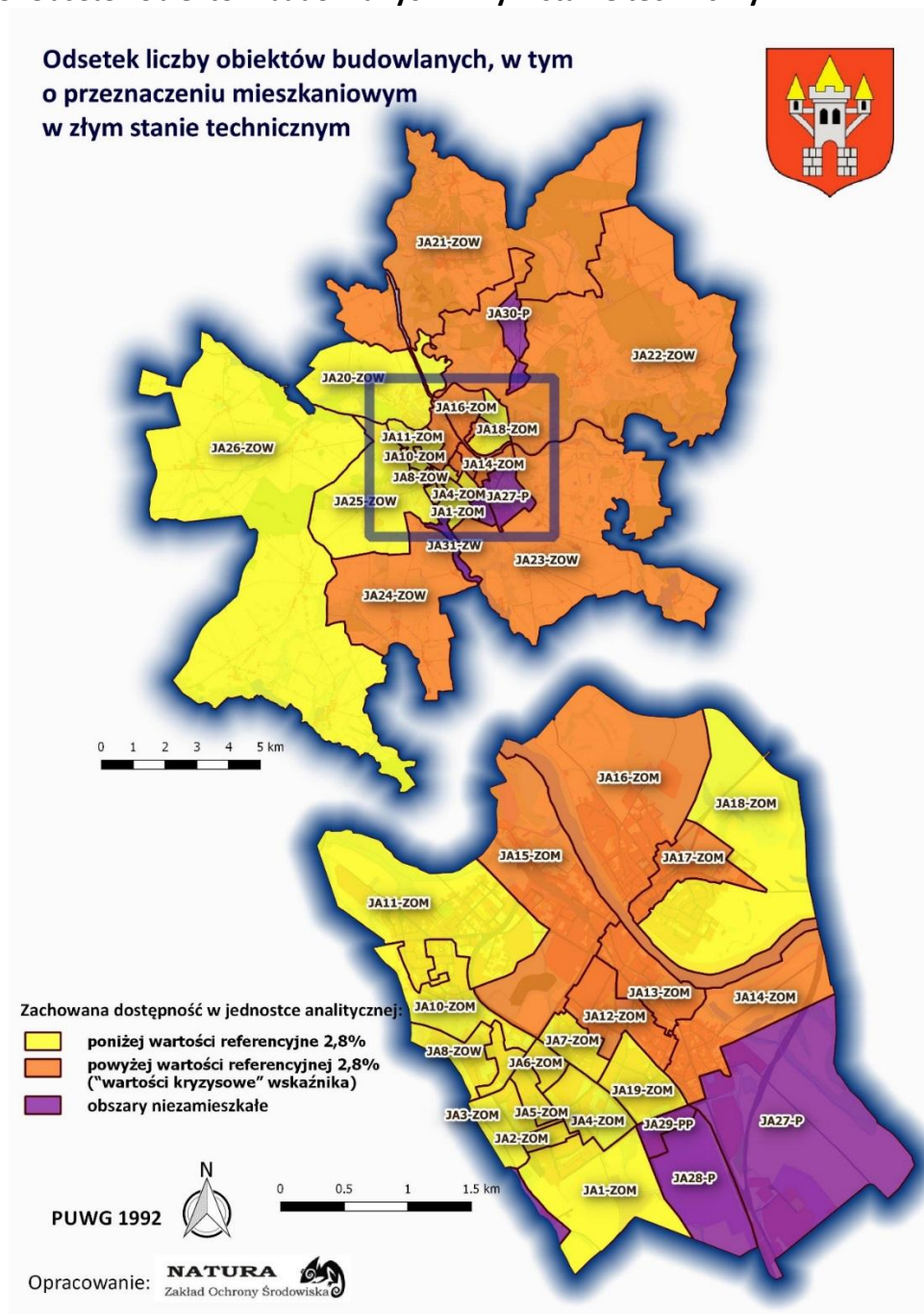
Tabela 11 prezentuje wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych. Obszary, dla których wskaźnik przyjmuje wartość kryzysową oznaczono kolorem czerwonym.

Tabela 11. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych

Lp	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Wskaźnik	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOM	JA13-ZOM	JA14-ZOM	JA15-ZOM	JA16-ZOM	JA17-ZOM	JA18-ZOM	JA19-ZOM	JA20-ZOW	JA21-ZOW	JA22-ZOW	JA23-ZOW	JA24-ZOW	JA25-ZOW	JA26-ZOW
		SFERA TECHNICZNA																									
1.	Liczba obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie technicznym w danej jednostce analitycznej w stosunku do łącznej liczby obiektów budowlanych w danej jednostce analitycznej w 2016 r. – (%)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,9	10,0	9,7	9,8	9,9	9,7	0,0	0,0	0,0	3,0	3,0	3,0	2,9	0,0	0,0
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako kryzysowa w sferze technicznej													✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓		

Źródło: opracowanie własne

Rycina 18. Odsetek **obiektów budowlanych w złym stanie technicznym**

Rycina 18 przedstawia odsetek obiektów budowlanych w złym stanie technicznym, stanowiąc odzwierciedlenie danych zawartych w Tabeli 11.

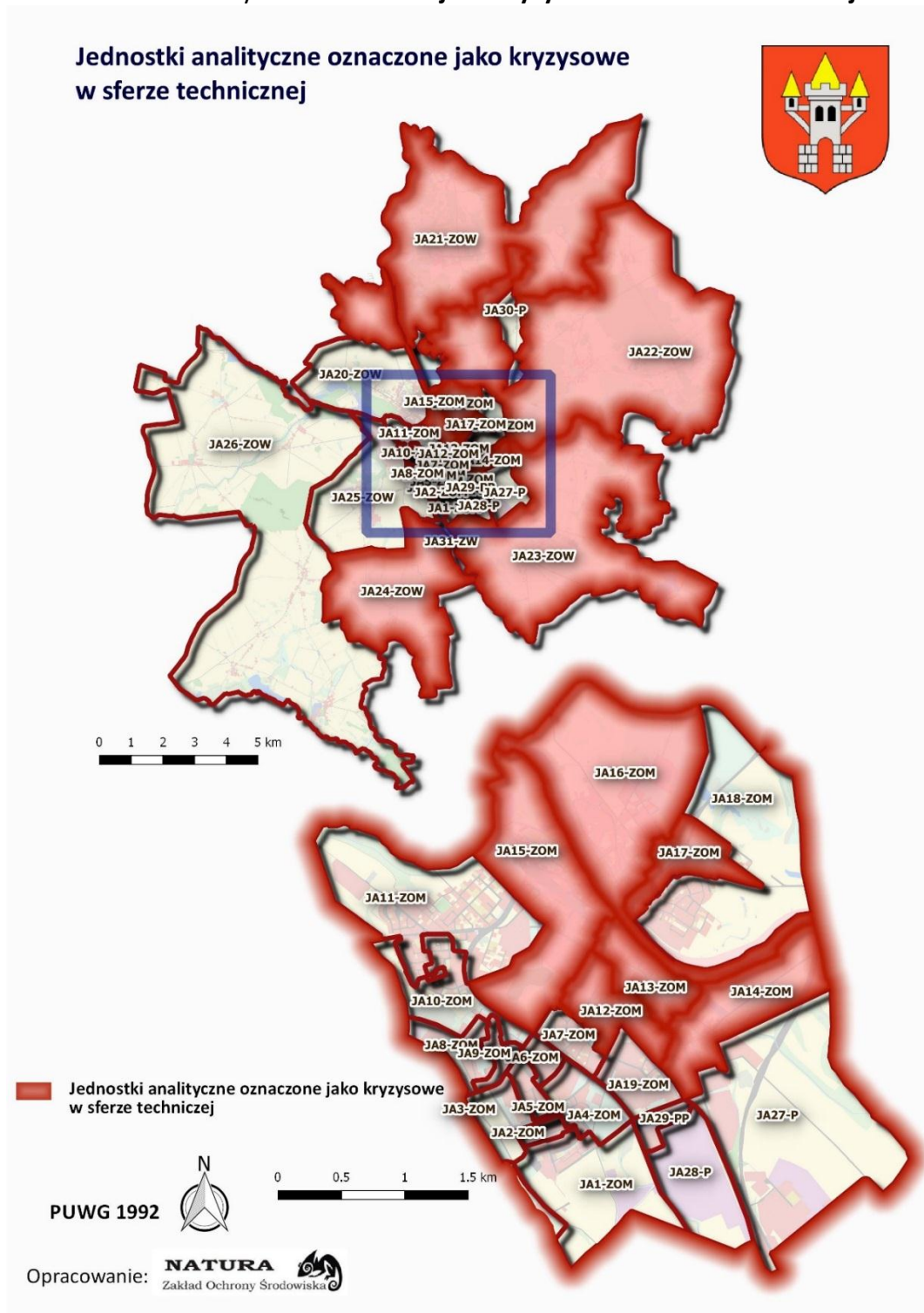
Sytuacja „kryzysowa” została zidentyfikowana w:

- sześciu jednostkach położonych na terenie miasta – JA12, JA13, JA14, JA15, JA16, JA17
- czterech jednostkach na terenach wiejskich – JA21, JA22, JA23, JA24.

Spośród wymienionych jednostek analitycznych najgorsza sytuacja ma miejsca w JA13 obejmującej zabudowę mieszkaniową wielorodzinną w centrum miasta, gdzie aż 10% obiektów wymaga generalnego remontu. Jest to spowodowane tym, że dominuje tu stara zabudowa, w większości kamienice. Wartość zbliżoną do 10% odnotowuje się na obszarach JA12, JA14, JA15, JA16 i JA17 (wskaźnik o wartości w przedziale od 9,7% do 9,9%).

Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej prezentuje Rycina 19.

Rycina 19. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej

Z przeprowadzonej wyżej analizy wynika, że w ramach wszystkich ocenianych sfer – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej było możliwe wyodrębnienie tych obszarów na terenie gminy, które cechują się zdecydowanie gorszymi wskaźnikami, obrazującymi występowanie negatywnych zjawisk. Świadczy to o prawidłowym doborze zestawu wskaźników. Powyżej dokonano charakterystyki tych

wskaźników i dokonano ich interpretacji. Otrzymane wyniki posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego.

III.3. Obszar zdegradowany (OZ)

Sposób wyznaczania obszaru zdegradowanego (OZ) określają Wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020. Zgodnie z Wytycznymi, delimitacja obszaru zdegradowanego jest ściśle powiązana z pojęciem stanu kryzysowego. Rewitalizacja stanowi bowiem proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych w sposób kompleksowy. Obszar będący w stanie kryzysowym natomiast charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Identyfikacja stanu kryzysowego pozwala określić obszar zdegradowany (OZ). Na podstawie przeprowadzonej analizy pozyskanych danych, **wyznaczono obszar zdegradowany (OZ) w gminie Śrem**, który obejmuje następujące zamieszkałe jednostki analityczne (JA): **JA12–ZOM, JA13–ZOM, JA14–ZOM, JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM, JA24–ZOW oraz JA26–ZOW. Wskazane jednostki charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych przy jednoczesnym występowaniu negatywnych zjawisk w co najmniej jednej z pozostałych, analizowanych sfer.**

Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach przedstawia Tabela 12.

Tabela 12. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach

Lp	Nazwa jednostki analitycznej (JA) Obszary kryzysowe	JA1-ZOM	JA2-ZOM	JA3-ZOM	JA4-ZOM	JA5-ZOM	JA6-ZOM	JA7-ZOM	JA8-ZOM	JA9-ZOM	JA10-ZOM	JA11-ZOM	JA12-ZOM	JA13-ZOM	JA14-ZOM	JA15-ZOM	JA16-ZOM	JA17-ZOM	JA18-ZOM	JA19-ZOM	JA20-ZOW	JA21-ZOW	JA22-ZOW	JA23-ZOW	JA24-ZOW	JA25-ZOW	JA26-ZOW
SFERA SPOŁECZNA																											
1.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ																										
SFERA GOSPODARCZA																											
2.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE GOSPODARCZEJ																										
SFERA ŚRODOWISKOWA																											
3.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ																										
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA																											
4.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ																										
SFERA TECHNICZNA																											
5.	OBSZARY KRYZYSOWE W SFERZE TECHNICZNEJ																										
Jednostka analityczna (JA) oznaczona jako obszar zdegradowany (OZ)																											

Źródło: opracowanie własne

Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ) przedstawia Tabela 13.

Tabela 13. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 30.06.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA12-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	1 886	4,69	0,35	0,17
2.	JA13-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	1 121	2,79	0,32	0,16
3.	JA14-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. JEDNORODZINNA	943	2,34	0,68	0,33
4.	JA15-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	1 129	2,81	1,20	0,58
5.	JA16-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	2 317	5,76	2,93	1,43
6.	JA17-ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	1 252	3,11	0,30	0,15
7.	JA24-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK. ZAGRODOWA	630	1,57	13,74	6,70
8.	JA26-ZOW	ZAMIESZKAŁE OBSZARY WIEJSKIE	MIESZK.ZAGRODOWA	2 219	5,52	53,10	25,88
				11 497	28,59	72,62	35,40

Źródło: opracowanie własne

Przyjęte kryteria wyznaczenia obszaru zdegradowanego spełniło osiem jednostek analitycznych:

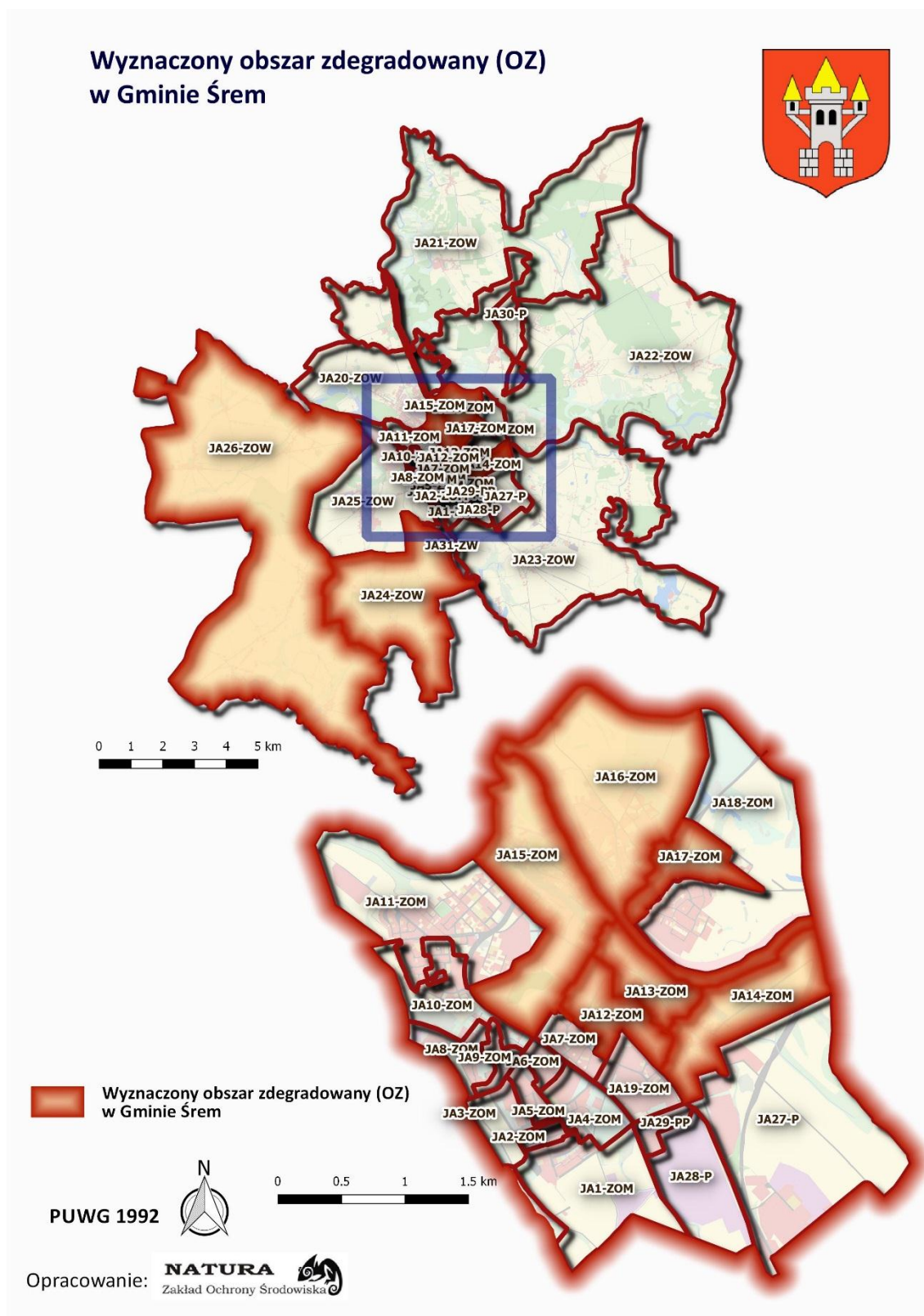
- jednostki JA12, JA13, JA14, JA15, JA16 oraz JA17, znajdujące się na terenie miasta
- jednostki JA24 i JA26, znajdujące się na terenach wiejskich.

Łącznie mieszka na nich 28,59% ludności gminy, a zajmują 35,4% jej powierzchni. W jednostkach o charakterze miejskim żyje 21,5% mieszkańców gminy i 30,2% mieszkańców miasta; zajmują one 52,6% terenu miasta. Z kolei jednostki o charakterze wiejskim obejmują obszar zamieszkały przez 7% mieszkańców gminy i 24,6% mieszkańców wsi: zajmują one 35,3% obszarów wiejskich w gminie.

Wynika z tego, że zjawiska kryzysowe w większej mierze dotyczą mieszkańców miast, zwłaszcza jego centralnej części, niż obszarów peryferyjnych lub wiejskich.

W ujęciu graficznym **wyznaczony obszar zdegradowany (OZ)** w gminie Śrem przedstawiono na poniższej Rycinie 20.

Rycina 20. Wyznaczony obszar zredagowany (OZ) w gminie Śrem

III.4. Obszar rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, **w ramach obszaru zdegradowanego (OZ), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację**, biorąc pod uwagę także **szczególną koncentrację negatywnych zjawisk**, wyznacza się **obszar rewitalizacji (OR)**. Obszar rewitalizacji (OR) nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Może on stanowić część lub całość obszaru zdegradowanego (OZ). **Dla obszaru rewitalizacji (OR) sporządza się program rewitalizacji.**

Kierując się powyższymi zapisami Wytycznych oraz w wyniku przeprowadzonej diagnozy **wyznaczono obszar rewitalizacji (OR) w gminie Śrem**, który obejmuje następujące jednostki analityczne (JA): **JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM oraz JA29–PP**. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) przedstawia Tabela 14.

Tabela 14. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR)

JEDNOSTKI ANALITYCZNE (JA)				LICZBA MIESZKAŃCÓW stan na 30.06.2016 r.		POWIERZCHNIA	
L.P.	SYMBOL	OPIS JEDNOSTKI	FUNKCJA DOMINUJĄCA	LICZBA	% MIESZKAŃCÓW GMINY	KM ²	% POWIERZCHNI GMINY
1.	JA15–ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	1 129	2,81	1,20	0,58
2.	JA16–ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	2 317	5,76	2,93	1,43
3.	JA17–ZOM	ZAMIESZKAŁE OBSZARY MIEJSKIE	MIESZK. WIEŁORODZINNA	1 252	3,11	0,30	0,15
4.	JA29–PP	OBSZAR POPRZEMYSŁOWY	USŁUGI	0	0	0,09	0,04
				4 698	11,68	4,52	2,20

Źródło: opracowanie własne

Ostatecznie wyznaczony obszar rewitalizacji (OR), składający się z dwóch podobszarów, o łącznej powierzchni 4,5 km², stanowi **2,2 % powierzchni gminy** i jest zamieszkiwany przez 4 698 osób, co stanowi **11,7 % ogółu mieszkańców gminy**.

Uzasadnienie wyznaczenia obszaru rewitalizacji (OR)

Uzasadnieniem dla wskazania jednostek analitycznych: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM jako wymagających rewitalizacji jest fakt, że **obszary te w sposób znaczący cechują się wysokim stopniem degradacji przede wszystkim w sferze społecznej, ale także gospodarczej i technicznej w porównaniu do innych obszarów gminy oraz stanowią fragmenty jej terytorium mające istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy Śrem**. Formalnie, istotność tych obszarów dla rozwoju gminy **wynika z zapisów Strategii Rozwoju**

Gminy Śrem na lata 2013–2020 (Cel strategiczny 2, Program 5, Projekt 5.4. „Ożywienie rynku w Śremie i otwarcie miasta na rzekę Wartę”), w której ujęto proces rewitalizacji obszarów problemowych, pokrywających się terytorialnie z wyznaczonymi jednostkami analitycznymi **JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM**, stanowiącymi podobszar wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) gminy. Ponadto, do obszaru rewitalizacji włączono niezamieszkały teren przemysłowy **JA29–PP**, który charakteryzuje się negatywnymi zjawiskami w szczególności w sferach: przestrzenno–funkcjonalnej oraz technicznej. **Obszar ten wymaga dalszej rewitalizacji rozpoczętej w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Obszaru Miejskiego w Śremie. Teren podlega przekształceniom funkcjonalnym oraz stanowi potencjał dla obszarów zabudowy mieszkaniowej usytuowanych dawniej w strefie oddziaływania Odlewni Żeliwa, w której obowiązywały poważne ograniczenia rozwojowe. Docelowo obszar ten ma pełnić także funkcje rekreacyjne oraz usługowe.**

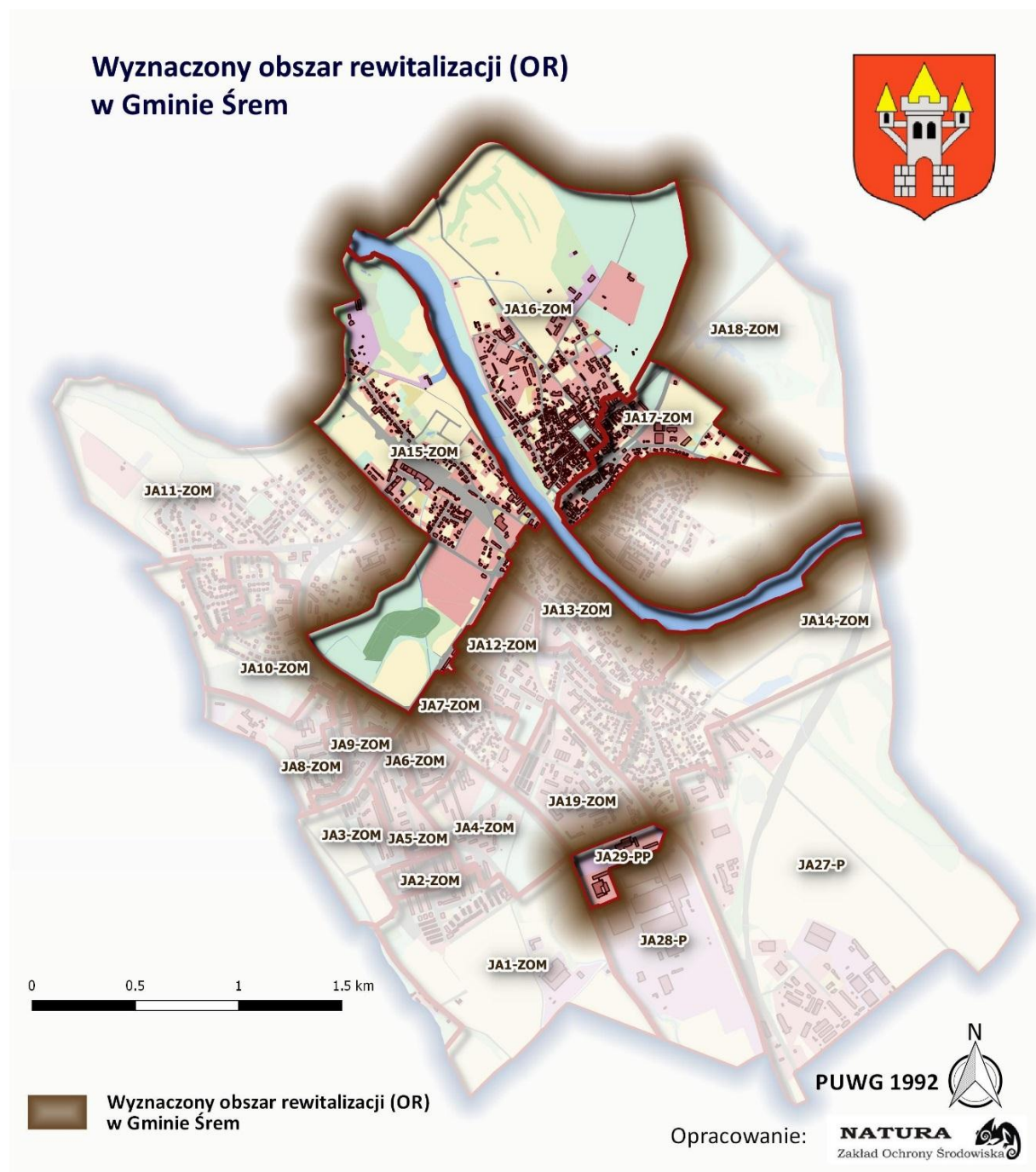
Należy podkreślić, że wyznaczenie obszaru zdegradowanego obszaru rewitalizacji nastąpiło w wyniku długotrwałej dyskusji w gronie członków Zespołu ds. rewitalizacji z udziałem przedstawicieli władz wykonawczych gminy. Obszerna informacja o przeprowadzonych konsultacjach społecznych projektu diagnozy została zawarta w rozdziale X. Uspołecznienie programu rewitalizacji.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego nastąpiło w wyniku analizy wskaźnikowej, natomiast decyzja o wyborze obszaru rewitalizacji była podyktowana nie tylko zidentyfikowanymi w analizie problemami społecznymi i deficytami w sferze technicznej, ale także znaczeniem możliwych i planowanych przedsięwzięć na wyodrębnionym obszarze rewitalizacji dla rozwoju gminy.

Wybór obszaru rewitalizacji (OR) podyktowany był więc zarówno sytuacją na jego terenie, jak i znaczeniem dla rozwoju gminy. Oczywiście, z efektów działań rewitalizacyjnych w części będą mogli korzystać wyłącznie mieszkańcy obszaru rewitalizacji (dotyczy to przede wszystkim projektów „miękkich”), a w części mieszkańcy pozostałych terenów gminy oraz turyści. Ten ostatni fakt może przełożyć się z kolei na poprawę sytuacji społecznej mieszkańców i gospodarczej OR.

Poniżej w formie graficznej na Rycinie 21 przedstawiono wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Śrem.

Rycina 21. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Śrem

III.5. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji (OR)

Zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020, diagnoza gminy wraz z diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje także **pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji**. Po przeprowadzonych konsultacjach społecznych opracowanej diagnozy gminy wraz z diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych, szczegółowo opisanych w Rozdziale X. Uspołecznienie programu rewitalizacji, **przeprowadzono pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji (OR)**, która miała na celu poznanie **przyczyn powstawania negatywnych zjawisk oraz skutków** jakie wywołują, a także analizę **lokalnych potencjałów** wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR).

Formami prac nad pogłębioną diagnozą i wykorzystanymi źródłami informacji były:

- rezultaty przeprowadzonej ogólnej diagnozy gminy (por. p. III.1)
- rezultaty przeprowadzonej analizy przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego, w szczególności analizy wskaźnikowej obejmującej całą gminę z podziałem na jednostki analityczne (por. p. III.3)
- dodatkowe dane, pozyskane z Urzędu Miejskiego w Śremie i jednostek gminnych (Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji)
- dyskusje w ramach prac Zespołu ds. rewitalizacji
- sondaż ankietowy interesariuszy obszaru rewitalizacji (por. p. III.6.1.)
- spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (por. p. III.6.2.).

Wnioski wynikające z przeprowadzonej pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji przedstawiono w punkcie III.6. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji. Poniżej przedstawiono informację o przeprowadzonym sondażu ankietowym interesariuszy obszaru rewitalizacji oraz o spacerze studyjnym.

III.5.1. Ankietyzacja interesariuszy obszaru rewitalizacji (OR)

W ankietyzacji uczestniczyli interesariusze z obszaru rewitalizacji (OR), tj. mieszkańcy, przedstawiciele podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele klubów sportowych, przedstawiciele władzy publicznej, a także pracownicy Urzędu Miejskiego w Śremie i jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego. Badanie ankietowe odnosiło się do poszczególnych sfer, tj. społecznej (traktowanej w sposób priorytetowy), gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Pytania miały na celu poznanie przyczyn negatywnych zjawisk w poszczególnych sferach, skutków jakie wywołują, a także miały na celu określenie lokalnych potencjałów wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR) w gminie.

Dla celów przeprowadzenia badania przygotowano 2 oddzielne formularze ankietowe – dla przedsiębiorców oraz dla przedstawicieli pozostałych sektorów. Wzory formularzy zostały zamieszczone w Załącznikach 1 i 2. Łącznie wypełniono 12 ankiet dla przedsiębiorców i 7 ankiet drugiego typu.

W ankiecie, dotyczącej sfer społecznej, środowiskowej i funkcjonalno–przestrzennej pierwszy blok pytań dotyczył problemów społecznych – identyfikacji przyczyn sytuacji kryzysowej w sferze społecznej. Wnioski z uzyskanych odpowiedzi są następujące:

- Problem ubóstwa najbardziej dotyczy osób starszych oraz dzieci.
- Najbardziej zagrożone ubóstwem są rodziny niepełne, a w następnej kolejności rodziny z więcej niż trójką dzieci.
- Ubóstwo w pierwszej kolejności dotyka osoby z wykształceniem podstawowym.
- Na powstanie ubóstwa największy wpływ mają 2 dysfunkcje – uzależnienia i niepełnosprawność.
- O tym, że niektórzy ludzie nie mogą wy dostać się z biedy, w największym stopniu decydują:
 - lenistwo, niechęć do podejmowania pracy
 - alkoholizm
 - niezaradność życiowa, bezradność w załatwianiu swoich spraw.
- Wszyscy respondenci czują się bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania, ale poziom bezpieczeństwa w ostatnim roku nie wzrósł.
- 1 osoba padła ofiarą przestępstwa, a blisko jedna trzecia obawia się, że może stać się ofiarą przestępstwa. Ponad 40% osób było świadkiem przestępstwa.
- Najważniejszy problem w najbliższym otoczeniu stanowią:
 - alkoholizm
 - zdemoralizowana młodzież
 - wandalizm
 - narkomania.
- Najważniejsze przyczyny przestępczości to:
 - zażywanie środków odurzających
 - spożywanie alkoholu
 - brak pieniędzy
 - zaburzenia psychiczne.
- Przyczyny bezrobocia w otoczeniu to:
 - program 500+
 - brak przygotowania zawodowego
 - niski poziom edukacji
 - brak ofert pracy
 - niechęć pracodawców do zatrudniania niedoświadczonych pracowników.

Wnioski z badania przyczyn sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej są następujące:

- Ogólna estetyka otoczenia (czystość, ład przestrzenny, obecność terenów lub obiektów zaniedbanych) została oceniona jako dobra.
- Stan techniczny i wyposażenie obiektów użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, urząd, świetlice, boiska, place zabaw, itp.) zostały ocenione jako dobre.
- Czystość środowiska naturalnego w najbliższym otoczeniu (problem jakości powietrza, wody, terenów zielonych) została oceniona jako dobra.
- Efektywność zagospodarowania przestrzeni w najbliższym otoczeniu (czy tereny są wykorzystywane optymalnie) została oceniona jako dostateczna.

Wnioski z badania przyczyn sytuacji kryzysowej w sferze funkcjonalno-przestrzennej są następujące:

- Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej – w 71% gospodarstwach domowych
- Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania – dla 71% gospodarstw
- Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania – dla 71% gospodarstw
- Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania – dla 71% gospodarstw
- Dostępność obiektów kultury (kino, dom kultury itp.) – dla 71% gospodarstw.

Osobna ankieta została wypełniona przez przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji. Otrzymane wyniki są następujące:

- Najważniejsze problemy gospodarcze na obszarze rewitalizacji to:
 - Problemy miejscowego małego handlu, wywołane ekspansją sieci lub centrów handlowych (wypowiedź prawie wszystkich przedsiębiorców)
 - Zła kondycja miejscowych przedsiębiorstw (zdanie 2/3 przedsiębiorców)
 - Niskie płace.
- Najważniejsze utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji to:
 - Niewystarczająca infrastruktura pod kątem prowadzenia biznesu (parkingi, drogi, Internet itp.)
 - Jakość lokali pod wynajem dla przedsiębiorców
 - Wysokość czynszu.

W pytaniu tym badani często wskazywali w odpowiedzi „inne” na problem braku wystarczającej liczby miejsc parkingowych.

- Zdaniem respondentów działania podejmowane przez gminę w niewystarczającym stopniu wspierają rozwój lokalnej przedsiębiorczości, w tym pomagają w promocji firm.
- Na obszarze rewitalizacji istnieje wysoka koncentracja niezbyt korzystnych rodzajów działalności gospodarczych, np. punktów sprzedaży alkoholu oraz punktów związanych z grami losowymi, hazardem.

- Mieszkańcy są w przeciętnym stopniu skłonni do wyrażania zgody na lokowanie nowych, dużych zakładów w pobliżu miejsca zamieszkania.
- Skłonność mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej jest przeciętna.

W obydwu ankietach ostatnie pytanie dotyczyło lokalnych potencjałów, które mogą okazać się istotne z punktu widzenia podejmowania działań, zmierzających do poprawy sytuacji na obszarze rewitalizacji. Respondenci wymienili wiele elementów, takich jak:

- atrakcyjna lokalizacja obszaru
- układ komunikacyjny
- infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
- stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych
- walory środowiska naturalnego
- dostępność do instytucji kultury (biblioteka, dom kultury, świetlica, itp.)
- dostępność siły roboczej.

Przeprowadzony sondaż ankietowy był jednym z elementów prac nad pogłębioną diagnozą obszaru rewitalizacji. Był on jednym ze źródeł identyfikacji przyczyn negatywnych zjawisk i ich skutków, a także określenia lokalnych potencjałów wyznaczonego obszaru rewitalizacji. W jego efekcie poznano:

- uwarunkowania zjawiska ubóstwa – jego powody i najbardziej zagrożone grupy
- ocenę bezpieczeństwa mieszkańców i przyczyny przestępczości
- sytuację, dotyczącą bezrobocia
- ocenę stanu otoczenia mieszkańców obszaru
- ocenę dostępności różnych elementów infrastruktury i usług
- problemy lokalnych przedsiębiorców
- lokalne potencjały.

Jak zaznaczono na początku niniejszego podrozdziału, otrzymane wyniki wykorzystano do:

- sporządzenia zestawienia potrzeb rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji
- przygotowania zestawu projektów i przedsięwzięć, których wdrożenie powinno przyczynić się do zniwelowania lub likwidacji zidentyfikowanych problemów na obszarze rewitalizacji.

III.5.2. Spacer studyjny po wyznaczonym obszarze rewitalizacji (OR)

W spacerze studyjnym wraz z konsultantami Fundacji uczestniczyli przedstawiciele władzy publicznej (urzędnicy gminni), a także przedstawiciele mieszkańców obszaru rewitalizacji (łącznie 3 osoby). Uczestnicy wizytowali wszystkie ulice, wchodzące w skład obszaru, w tym Stary Rynek oraz tereny nadwarciańskie. Głównym celem wizji lokalnej było uzyskanie pełniejszej wiedzy, dotyczącej sfery technicznej i gospodarczej wyznaczonego obszaru dysfunkcyjnego, w tym układu komunikacyjnego, stanu dróg, chodników i oświetlenia,

stanu budynków mieszkalnych i obiektów budowlanych, lokali użytkowych oraz zagospodarowania miejsc publicznych. Na miejscu zastanawiano się także nad przyczynami i skutkami, jakie wywołuje degradacja techniczna obiektów i przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji. Poniżej przedstawiono na kolejnych zdjęciach wybrane fragmenty obszaru rewitalizacji.

Fot. 1. Zamknięte sklepy przy ul. Wyszyńskiego

Fot.2. Zamknięte sklepy przy ul. Kościuszki

Fot.3. Stary Rynek (miejsce planowanego węzła przesiadkowego)

Fot.4. Kompleks obiektów sportowych spółki Śremski Sport

Fot.5. Teren przy kompleksie obiektów sportowych spółki Śremski Sport

Fot.6. Zespół Szkół Katolickich

Fot.7. Tereny nadwarciańskie (miejsce budowy portu i nadbrzeża)

Fot.8. Ul. Kościuszki (droga z centrum miasta do planowanego portu)

III.6. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)

Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych określone zostały na podstawie sporządzonej diagnozy gminy wraz z diagnozą czynników i zjawisk kryzysowych służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego (OZ) i obszaru rewitalizacji (OR), w tym w szczególności w oparciu o wnioski wynikające z pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji (OR). Poniżej zaprezentowano charakter potrzeb rewitalizacyjnych w poszczególnych sferach oraz lokalne potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR).

III.6.1. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej (sfera priorytetowa)

III.6.1.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne: **JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM**

a) zmniejszenie bezrobocia

- *przyczyna zjawiska:* brak ofert pracy, brak przygotowania zawodowego oraz niskie kwalifikacje zawodowe mieszkańców, niska skłonność do podejmowania pracy,
- *skutek:* bardzo wysoki odsetek osób pozostających bez pracy, odpowiednio 2,6%, 3,1% i 2,6% w porównaniu do obszaru gminy, dla której średnia wartość wynosi 1,6%. Łącznie OR zamieszkuje 20,3% pozostających bez pracy mieszkańców gminy.

Struktura osób pozostających bez pracy w OR wg aktualnych danych wskazuje, iż najbardziej problem bezrobocia dotyka osób młodych i w średnim wieku 20–29 oraz 30–39 lat. W JA15–ZOM wartość ta wynosi odpowiednio 21% i 36%, w JA16–ZOM 31% i 25%, a w JA17–ZOM 39% i 19%. Biorąc pod uwagę przygotowanie zawodowe, największe trudności ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, które stanowią jedną trzecią bezrobotnych OR. W podziale na analizowane jednostki analityczne podobszaru obszaru rewitalizacji jest to dla JA15–ZOM 29%, JA16–ZOM 31% i JA17–ZOM

29%. Bezrobocie stanowi także znaczny problem wśród osób z wykształceniem podstawowym, które stanowią 21% mieszkańców pozostających bez zatrudnienia w JA15 i JA16 oraz 19% w JA17. Najniższe bezrobocie odnotowuje się w grupie osób z wykształceniem policealnym/pomaturalnym oraz wyższym.

b) ograniczenie ubóstwa

- *przyczyna* zjawiska: brak pracy, długotrwała choroba, alkoholizm i uzależnienia, niskie emerytury i renty, lenistwo, nieporadność życiowa,
- *skutek*: bardzo wysoki odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa) oraz zasiłki stałe, odpowiednio 4,8%, 5,8% oraz 9,7% w porównaniu do całej gminy, który wynosi 2,3% oraz zasiłki stałe – odpowiednio 0,44%, 1,04% oraz 1,44% w porównaniu do całej gminy, który wynosi 0,33%.

Struktura wiekowa osób korzystających z pomocy w postaci zasiłków wskazuje wyraźnie, iż problem ten w największym stopniu dotyka dzieci oraz młodzież. Osoby do 17 roku życia stanowią 39,4% pobierających zasiłki w JA15, 34,2% w JA16 oraz 31,7% w JA17. Dane te potwierdza struktura wykształcenia osób pobierających zasiłki. Na OR ich beneficjentami są przede wszystkim osoby bez wykształcenia (42% w JA15, 35,4% w JA16 oraz 33,8% w JA17), czyli głównie dzieci i młodzież. W dalszej kolejności problem ten dotyka osób z wykształceniem zawodowym (33,3% w JA15, 28% w JA16 oraz 30,3% w JA17) oraz podstawowym (13,6% w JA15, 25,5% w JA16 oraz 26% w JA17). Podsumowując należy stwierdzić, iż mieszkańców OR (stanowiący 11,7% mieszkańców gminy) stanowią aż 33% mieszkańców gminy pobierających zasiłki (pomoc finansową i rzeczową) oraz 35,6% korzystających z pomocy w postaci zasiłków stałych.

c) zmniejszenie liczby drobnych przestępstw oraz aktów wandalizmu

- *przyczyna zjawiska*: brak pracy, spożywanie alkoholu, wpływ otoczenia, brak wystarczającego nadzoru,
- *skutek*: wysoki odsetek przestępstw stwierdzonych, akty wandalizmu – odpowiednio 0,71%, 0,43% oraz 0,72% w porównaniu do całej gminy, który wynosi 0,36%. W 2016 roku na OR doszło do blisko 20% przestępstw odnotowanych na terenie całej gminy.

W 2016 roku w JA15–ZOM poszczególne rodzaje przestępstw przedstawiały się następująco:

- kradzież: 50%
- rozbój: 25%
- uszkodzenie mienia: 25%.

W 2016 roku w JA16–ZOM poszczególne rodzaje przestępstw przedstawiały się następująco:

- kradzież: 50%
- kradzież z włamaniem: 38%
- uszkodzenie mienia: 12%.

W 2016 roku w JA17–ZOM poszczególne rodzaje przestępstw przedstawiały się następująco:

- kradzież: 78%
- kradzież z włamaniem: 22%.

Struktura przestępstw odnotowywanych we wszystkich analizowanych jednostkach jest podobna. Najczęściej odnotowywaną kategorią przestępstw są kradzieże oraz uszkodzenia mienia.

d) poprawa poziomu edukacji

- *przyczyna*: brak świadomości oraz odpowiedniej opieki rodziców nad dziećmi,
- *skutek*: najwyższy odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej, w tym niekończących szkoły – w jednostce JA17–ZOM.

Obecnie przyczyną nieotrzymania promocji do kolejnej klasy w większości przypadków było nieopanowanie podstawy programowej w stopniu umożliwiającym kontynuację nauki w klasie wyższej.

III.6.1.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA29–PP

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w sferze społecznej – teren niezamieszany.

III.6.2. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze gospodarczej

III.6.2.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM

a) przywrócenie usług i handlu do centrum miasta

- *przyczyna zjawiska*: brak klientów, ekspansja sieci i centrów handlowych, niewielka liczba turystów i przyjezdnych, brak miejsc parkingowych
- *skutek*: peryferyzacja historycznego centrum miasta, puste lokale użytkowe, zdegradowane techniczne budynki. Na OR, mimo korzystnej lokalizacji w centrum gminy, działa jedynie 16,6% podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w jednostce.

Prawie wszyscy przedsiębiorcy z sondażu ankietowego interesariuszy obszaru rewitalizacji, a także członkowie Zespołu ds. rewitalizacji wskazali, że

najważniejszym problemem gospodarczym na obszarze rewitalizacji są problemy miejscowego małego handlu, wywołane ekspansją sieci lub centrów handlowych. Problemem jest również niewystarczająco rozwinięta infrastruktura pod kątem prowadzenia biznesu w postaci m.in. parkingów i połączeń komunikacyjnych powodujące zamieranie historycznego centrum Śremu. Dlatego też istnieje pilna potrzeba podjęcia przez samorząd kroków, zmierzających do wsparcia lokalnego biznesu.

III.6.2.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną **JA29–PP**

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.3. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej

III.6.3.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne: **JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM**

a) poprawa złej jakości powietrza

- *przyczyna zjawiska:* domostwa opalane paliwem stałym, niska świadomość społeczna,
- *skutek:* zanieczyszczenie powietrza, zanieczyszczenie środowiska naturalnego w tym wód i gleb, pogorszenie warunków życia mieszkańców.

Obowiązujący dla gminy Plan gospodarki niskoemisyjnej wskazuje, iż w wyniku przeprowadzonej bazowej inwentaryzacji emisji określono, że sumaryczna emisja w roku bazowym (tj. 2010) wyniosła 362 183 Mg CO₂e, a w roku kontrolnym (tj. 2013) 373 822 Mg CO₂e. Sumaryczna emisja CO₂ z terenu gminy Śrem wzrosła w 2013 roku o 3,21% w porównaniu z 2010 rokiem.

Od marca 2017 roku gmina realizuje projekt „Z myślą o środowisku” przewidujący dotacje z budżetu gminy Śrem na dofinansowanie kosztów inwestycji w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W ramach przedsięwzięcia mieszkańcy mogą uzyskać dofinansowanie kosztów: wymiany pieców węglowych, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz montażu odnawialnych źródeł energii.

Powyższe przedsięwzięcia będą jednak nieskuteczne przy niskiej świadomości społecznej w zakresie ochrony powietrza i klimatu, dlatego konieczne jest podjęcie działań edukacyjnych.

III.6.3.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną **JA29–PP**

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.4. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

III.6.4.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne: **JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM**

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.4.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną **JA29–PP**

Nie odnotowano potrzeb rewitalizacyjnych w tej sferze.

III.6.5. Charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferze technicznej

III.6.5.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne: **JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM**

a) kontynuacja zagospodarowania nadbrzeża rzeki Warty

- *przyczyna zjawiska:* potrzeba społeczna wykorzystania rzeki oraz nadbrzeża, ograniczone środki finansowe w budżecie gminy,
- *skutek:* ograniczone możliwości spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i przyjezdnych, ograniczenie potencjału rekreacyjnego i turystycznego obszaru, słabo rozwinięte usługi dla ludności, niewykorzystany potencjał rzeki, niska atrakcyjność turystyczna gminy.

Stworzenie przystani wraz z bulwarem będzie stanowić z jednej strony wykorzystanie istniejącego/ unikatowego potencjału gminy, a z drugiej będzie stanowić ośrodek pobudzenia gospodarczego, rozrywkowego i kulturalnego gminy.

b) zmiana funkcji przestrzeni publicznej

- *przyczyna zjawiska:* nowa koncepcja transportu publicznego,
- *skutek:* zdegradowane technicznie i funkcjonalnie fragmenty podobszaru rewitalizacji (OR), niewykorzystana przestrzeń, niska estetyka wizualna.

Usprawnienie komunikacji w centrum miasta wspomogę pobudzenie gospodarcze obszaru (OR).

c) remont, modernizacja oraz nadanie nowych funkcji obiektowi użyteczności publicznej (była siedziba Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie)

- *przyczyna zjawiska:* opuszczenie obiektu i zmiana siedziby Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie,
- *skutek:* niewykorzystany i opuszczony budynek o powierzchni ok. 1.200 m² zlokalizowany na działkach o łącznej powierzchni 1.3460 ha.

Dzięki modernizacji oraz remontowi obiektu wraz z przyległym terenem mieszkańcy OR, a także obszaru całej gminy, pozyskają miejsce świadczenia szeroko rozumianych usług społecznych.

III.6.5.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną **JA29–PP**

a) remont, rozbudowa oraz modernizacja obiektów użyteczności publicznej

- *przyczyna zjawiska:* budynki przejęte od odlewni żeliwa, obiekty wybudowane w starej technologii, zaniedbanie, brak inwestycji w ostatnich latach, ograniczone środki finansowe,
- *skutek:* niewykorzystane i нефunkcjonalne powierzchnie, zły stan techniczny, niska izolacyjność cieplna, niska estetyka wizualna).

Dzięki modernizacji kompleksu obiektów sportowych mieszkańcy OR, a także obszaru całej gminy pozyskają lepszą jakościowo przestrzeń sportu i rekreacji.

III.6.6. Lokalne potencjały obszaru rewitalizacji (OR)

III.6.6.1. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostki analityczne: **JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM**

- **atrakcyjna lokalizacja** fragmentu terytorium gminy stanowiącego wyznaczony podobszar rewitalizacji (OR) – centrum gminy,
- **bliskość rzeki Warty,**
- **atrakcyjność przyrodnicza** – nabrzeża Warty oraz pozostałe tereny niezabudowane, w tym park,
- **atrakcyjność sportowo–rekreacyjna** – udział terenów zielonych, urządzenia sportowe i rekreacyjne w parku miejskim (plac zabaw, mini zoo, siłownia zewnętrzna, stadion sportowy, wielofunkcyjne boiska, bieżnia),
- **dostępność komunikacyjna** m.in. dworzec PKP
- **dostępność lokali użytkowych** – przystosowane i przygotowane lokale w parterach kamienic, duża liczba wolnych lokali, szeroki wachlarz powierzchni użytkowych (od małych lokali do dużych)
- **dostępność usług dla ludności** – małe sklepy zróżnicowanych branż, sklepy typu markety, rozwinięta branża kosmetyczna, fryzjerska, medyczna (stomatologia), ubezpieczenia, banki, szkoły, przedszkola, dworzec PKP,
- **dostępność instytucji administracji publicznej** – Urząd Miejski w Śremie, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Powiatowy Zarząd Dróg, Sad Rejonowy w Śremie, w pobliżu (przy ul. Adama Mickiewicza): prokuratura, policja, straż miejska
- **dostępność instytucji kultury** – kinoteatr, filia biblioteki, sala widowiskowa, niedaleko (przy ul. Adma Mickiewicza) muzeum,

- **dobry stan dróg oraz ciągów pieszo–rowerowych,**
- **potencjał ludziki – wykwalifikowani pracownicy.**

III.6.6.2. Podobszar obszaru rewitalizacji (OR) obejmujący jednostkę analityczną JA29–PP

- **atrakcyjna lokalizacja** fragmentu terytorium gminy stanowiącego wyznaczony podobszar rewitalizacji (OR) – teren podlegający przekształceniom funkcjonalnym stanowiący potencjał dla zabudowy mieszkaniowej, rekreacyjnej oraz usługowej,
- **wyposażenie w infrastrukturę sportowo–rekreacyjną** – na obszarze jednostki znajduje się ośrodek sportu z basenem,
- **potencjał dla obszarów zabudowy mieszkaniowej.**

IV. WIZJA STANU OBSZARU REWITALIZACJI (OR) PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizję stanu obszaru rewitalizacji (OR) po przeprowadzeniu rewitalizacji można zdefiniować jako stan docelowy, do jakiego dąży się w wyniku realizacji programu rewitalizacji gminie. Innymi słowy jest to swoista „fotografia” (obraz) obszaru po zakończeniu procesu rewitalizacji w przyjętym horyzoncie czasowym. W przypadku niniejszego dokumentu jest to rok 2023. Wizja określona została w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych w gminie. Wizja stanu obszaru rewitalizacji (OR) brzmi: **Obszar po przeprowadzonym procesie rewitalizacji w 2023 roku będzie miejscem o znacznie niższym poziomie bezrobocia oraz ubóstwa wśród mieszkańców, z warunkami pozwalającymi na przywrócenie usług i handlu do centrum miasta. Zmiana sposobu zagospodarowania oraz nadanie obszarowi nowych funkcji, a także poprawa jakości powietrza, wpłynie korzystnie na warunki i atrakcyjność zamieszkania. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa, poprzez eliminację przestępczości oraz aktów wandalizmu, sprawi, iż będzie to przestrzeń przyjazna mieszkańcom, inwestorom oraz osobom przyjezdnym.**

Obszar rewitalizacji (OR) w 2023 roku (po przeprowadzonym procesie rewitalizacji) będzie miejscem, w którym:

- mieszkańcy stanowią zintegrowaną wspólnotę zaangażowaną w sprawy lokalne
- mieszkańcy czują się bezpiecznie
- oferowana jest edukacja na wysokim poziomie
- istnieją dogodne warunki do rozwoju handlu i usług
- jest czyste powietrze
- można aktywnie i atrakcyjnie spędzać wolny czas
- istnieją dobre powiązania komunikacyjne.

V. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele rewitalizacji przedstawione w niniejszym dokumencie powiązane są ściśle z wnioskami wynikającymi z części diagnostycznej oraz **wynikają z wizji stanu obszaru rewitalizacji (OR)** po przeprowadzeniu rewitalizacji, **stanowiącej rdzeń opracowania**. Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do wskazanych potrzeb rewitalizacyjnych. Do poszczególnych celów przypisano **kierunki działań** odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym. Upřednio przeprowadzona diagnoza uwidoczniała także złożoność problemów występujących w poszczególnych sferach na obszarze rewitalizacji. W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017 –2023 sformułowano następujące cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań:

CEL 1. Zmniejszenie skali
wykluczenia społecznego oraz
minimalizacja oddziaływania
niekorzystnych zjawisk
społecznych występujących w
gminie

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.1. Zmniejszenie bezrobocia oraz
ubóstwa

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.2. Poprawa bezpieczeństwa

KIERUNEK DZIAŁAŃ 1.3. Wsparcie procesu wychowawczego

CEL 2. Pobudzenie lokalnego
ryнку

KIERUNEK DZIAŁAŃ 2.1. Gospodarcze ożywienie centrum
miasta

CEL 3. Polepszenie stanu
środowiska

KIERUNEK DZIAŁAŃ 3.1. Lepsza jakość powietrza w gminie

CEL 4. Lepsza jakość przestrzeni
i infrastruktury w gminie

KIERUNEK DZIAŁAŃ 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca
użyteczności publicznej

KIERUNEK DZIAŁAŃ 4.2. Poprawa stanu infrastruktury
rekreacyjnej

VI. PROJEKTY/PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Program rewitalizacji powinien zawierać **listę planowanych, podstawowych projektów rewitalizacyjnych**, tj. takich, bez których realizacja założonych celów rewitalizacji oraz przypisanych im kierunków działań nie będzie możliwa. W programie rewitalizacji należy ująć także charakterystykę **pozostałych, uzupełniających rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych** tj. takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu. Ponadto, jeżeli zidentyfikowane potrzeby rewitalizacyjne wymagają komplementarnych i skoordynowanych działań, dla których uzasadniona jest realizacja co najmniej dwóch projektów finansowanych ze środków jednego, dwóch lub trzech funduszy europejskich (EFS, EFRR lub Fundusz Spójności), w programie rewitalizacji ująć należy także **projekty zintegrowane**.

VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne

Poniżej, w formie tabelarycznej przedstawiono listę podstawowych projektów rewitalizacyjnych.

PROJEKT 1.1.1.		
Tytuł projektu	Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców	
Sfera oddziaływania	Społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto (centrum będzie miejscem świadczenia usług społecznych i wsparcia dla różnych grup mieszkańców) – projekt zintegrowany Projekt 1.3.1. Program „Świadomy Rodzic” (zwiększenie zaangażowania i wiedzy mieszkańców przełoży się na świadomość ich wpływu na postawy edukacyjne dzieci) Projekt 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji (podniesienie kompetencji zawodowych mieszkańców umożliwi znalezienie pracy lub przyczyni się do wzrostu skłonności do otwierania własnej działalności gospodarczej, ponad to rozwój przedsiębiorczości oznacza tworzenie nowych miejsc pracy)	
Projekt zintegrowany	☒ TAK (z projektem 4.1.4.)	☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz minimalizacja oddziaływania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.1. Zmniejszenie bezrobocia oraz ubóstwa	

Podmiot realizujący projekt	Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie
Podmioty współpracujące	Powiatowy Urząd Pracy w Śremie Klub Integracji Społecznej w Śremie Gmina Śrem
Lokalizacja projektu	Projekt realizowany jest na obszarze całej gminy, z czego 60% środków przeznaczonych jest na działania skierowane do osób zamieszkujących podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM
Szacowana wartość projektu	1,0 mln PLN (250 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania projektu	EFS, środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2020–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na następujące zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne na OR: zmniejszenie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości oraz wykluczenia społecznego. Będzie on realizowany w Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto, powstałym w zmodernizowanym budynku po byłej siedzibie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie. Powstanie tam przestrzeń do spotkań ludzi w różnym wieku i różnych środowisk. Wielofunkcyjny charakter przestrzeni, dostosowanej do potrzeb różnych grup, w tym osób niepełnosprawnych, pozwoli na realizację różnych form usług - szkolenia, warsztaty, konferencje, nieformalne spotkania, projekcje, wystawy. Przestrzeń ta zapewni także warunki do działania w dużych i małych grupach oraz pracy indywidualnej. W ramach projektu będą realizowane zadania mające otwarty i włączający charakter, adresowane nie tylko do osób już aktywnych, korzystających z różnych form wsparcia, ale również do środowisk mniej aktywnych. Szeroka i atrakcyjna oferta usług ma służyć dotarciu do szerokiego grona potencjalnych odbiorców, natomiast aktywizujący charakter ma przyczynić się do realizacji przez jego użytkowników działań adresowanych do społeczności lokalnej zapraszających do aktywności i współpracy. Projekt zakłada objęcie wsparciem ponad 100 osób z OR. W ramach realizacji projektu przewiduje się następujące przedsięwzięcia: warsztaty edukacyjne i ogólnorozwojowe, warsztaty kulinarno-edukacyjne, indywidualne wsparcie psychologiczne, budowanie grup wsparcia i trening antystresowy, warsztaty dziennikarstwa prasowego mające na celu rozwój zainteresowań i rozwój osobisty, warsztaty z zakresu pobudzania przedsiębiorczości, warsztaty terapeutyczno-edukacyjne, warsztaty metamorfoza,

	edukacja prozdrowotna, • poradnictwo psychologiczne, zawodowe i prawne, • szkolenia i staże zawodowe, stypendia szkoleniowe i stażowe, • aktywizację i wspieranie funkcjonowania społecznego osób starszych, • zwiększenie dostępności do różnych aktywności odpowiadających na potrzeby i możliwości osób starszych, pomocnych zachowaniu sprawności, • wspieranie samoorganizacji i samopomocy wśród seniorów, • integrację międzypokoleniową wśród mieszkańców • stworzenie przyjaznej przestrzeni spędzania czasu dla rodziców/opiekunów z dziećmi i młodzieżą, • zwiększenie dostępu do oferty zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców/opiekunów, • zwiększenie integracji i samopomocy środowiska rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży, • wzmocnienie organizacji pozarządowych oraz aktywnych mieszkańców w zakresie prowadzonej działalności, • zwiększenie współpracy i integracji środowiska aktywnych mieszkańców i lokalnych liderów, • zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, • wzmocnienie dobrego wizerunku osób działających na rzecz swojej społeczności.
Prognozowane rezultaty	Rozwój umiejętności osobistych tj.: poprawa relacji pomiędzy bliskimi osobami, nauka wzajemnego porozumiewania się, radzenie sobie ze stresem, praca w zespole, autoprezentacja przez ok. 60 uczestników projektu z OR (wskaźnik produktu). Podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych poprzez udział w kursach potwierdzone certyfikatem dla ok. 50 osób z OR (wskaźnik produktu). Zwiększenie doświadczenia zawodowego poprzez udział ok. 30 osób z OR w stażach zawodowych (wskaźnik produktu). Projekt zakłada zatrudnienie uczestników po zakończonym projekcie, w tym ok. 35 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, korzystających ze wsparcia OPS w Śremie zamieszkałych na OR (wskaźnik rezultatu). Wzbogacenie systemu usług opiekuńczych i wsparcia pedagogicznego w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi i placówkami oświatowymi. Mniejsza liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Wzrost dostępu do oferty rozwoju i wsparcia dla różnych grup

	mieszkańców. Wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów na rzecz społeczności. Zaangażowanie mieszkańców w działania społeczne, samopomocowe i wolontariat. Współpraca aktywnych mieszkańców, grup i organizacji pozarządowych. Pozytywny wizerunek osób działających dla swojej społeczności.
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania Centrum Usług Społecznych w Śremie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Śremie. Rejestracja nowych podmiotów gospodarczych.

PROJEKT 1.1.2.		
Tytuł projektu	Integracja i rozwój z Katolickim Centrum Edukacji i Kultury	
Sfera oddziaływania	Społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 4.1.1. Modernizacja obiektów przemysłowych w Śremie poprzez rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych wdrażanych przez Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – II etap (zmodernizowany obiekt będzie miejscem spotkań integracyjnych oraz profilowanych szkoleń) – projekt zintegrowany Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców (projekt ma na celu realizację działań przeciwko wykluczeniu społecznemu mieszkańców) Projekt 1.3.1. Program „Świadomy Rodzic” (zwiększenie zaangażowania i wiedzy mieszkańców przełoży się na świadomość ich wpływu na postawy edukacyjne dzieci)	
Projekt zintegrowany	☒ TAK (z projektem 4.1.1.)	☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz minimalizacja oddziaływania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.1. Zmniejszenie bezrobocia oraz ubóstwa	
Podmiot realizujący projekt	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Jezusa	
Podmioty współpracujące	Klub Integracji Społecznej w Śremie Gmina Śrem Powiat Śremski	
Lokalizacja	Projekt realizowany jest na obszarze całej gminy, z czego 70%	

projektu	środków przeznaczonych jest na działania skierowane do osób zamieszkujących podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM
Szacowana wartość projektu	250 tys. PLN (50 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania projektu	EFS, środki własne Parafii
Okres realizacji projektu	2019–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na następujące zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne na OR: zmniejszenie bezrobocia oraz wykluczenia społecznego, a także zwiększenia integracji społecznej. Będzie on realizowany w zmodernizowanym obiekcie Katolickiego Centrum Edukacji i Kultury w Śremie. Projekt zakłada objęcie wsparciem ok. 70 osób z OR. W ramach realizacji projektu przewiduje się następujące przedsięwzięcia: 1. organizację studium muzycznego dla dorosłych, dzieci i młodzieży, 2. szkolenia profilowane dla osób bezrobotnych, 3. spotkania dotyczące profilaktyki zachowań niebezpiecznych, 4. organizacja zajęć dodatkowych dla lokalnej społeczności - warsztaty ceramiczne (z możliwością użycia pieca do wypalania ceramiki), warsztaty z gotowania, eksperymenty chemiczne, strzelanie z karabinków pneumatycznych, kółko teatralne, czy zajęcia taneczne prowadzone przez profesjonalnego trenera 5. zajęcia sportowe na wybudowanym boisku. Ponadto w ramach projektu (dzięki uprzedniej realizacji zintegrowanego projektu inwestycyjnego) możliwy będzie dalszy rozwój działalności kulturalnej, społecznej i progospodarczej Centrum, takiej jak: • Coroczne spotkanie, organizowane we współpracy z Fundacją na Rzecz Rewaloryzacji Miasta Śrem, podczas którego przedstawiana jest lokalnej społeczności całoroczna działalność wolontariuszy z terenu powiatu śremskiego (ok. 200 osób rocznie) • Coroczne spotkanie skierowane do rodziców, nauczycieli, wychowawców i wszystkich, którzy na co dzień pracują z dziećmi i młodzieżą. Fora to jednodniowe spotkania, podczas których prelegenci w swoich wystąpieniach odnoszą się do zadanego tematu, po czym następuje dyskusja. Tematy poruszane w czasie tych spotkań zawsze są związane z wychowaniem, sytuacją rodzin i młodych ludzi w dzisiejszym świecie (ok. 200 osób rocznie) • Coroczne spotkania, na które Burmistrz Śremu zaprasza pary

	mażeńskie, które obchodzą okrągłe jubileusze zawartego małżeństwa. Corocznie w Katolickim Centrum spotyka się kilkaset osób • Spotkania dla pensjonariuszy Domów Pomocy Społecznej – dwa razy w roku, ponadto spotkania organizowane są również w ramach Dnia Chorego • Liczne wydarzenia kulturalne, które przyczyniają się do wzmacniania lokalnej społeczności, budowania więzi społecznych, wzajemnej otwartości, kształtują poczucie tożsamości i przywiązania do lokalnej kultury. Przykładem mogą być corocznie organizowane w KCEK powiatowe obchody Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”, które są organizowane w partnerstwie z Powiatem Śremskim. Innym przykładem są organizowane z dużym rozmachem spektakle teatralne takie jak: Ojczyste Wigilie – spektakl historyczny z widowiskową scenografią, strojami teatralnymi i muzyką na żywo podczas, którego na scenie występuje ok. 150 artystów. Jest to trzydniowe wydarzenie, które integruje różne lokalne grupy społeczne – uczniowie, nauczyciele, rodzice, dwa chóry, harcerze a nawet górale. Kolejne wydarzenia są planowane na kolejne lata i będą realizowane w miarę posiadanych środków i zasobów lokalowych. Wydarzenia te są kierowane do lokalnej społeczności, która chętnie odpowiada na zaproszenia – np. Wigilie Ojczyste 2018 obejrzało ok. 700 osób • Cykliczne spotkania z muzyką dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – cykl, który zostanie zapoczątkowany w marcu 2018 roku i będzie systematycznie rozwijany w porozumieniu z gminą Śrem i Powiatem Śremskim • Ogólnopolski Przegląd Piosenki Religijnej ŚremSong – biorą w nim udział corocznie soliści, zespoły wokalne-instrumentalne oraz chóry reprezentujące przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, uczelnie wyższe, parafie, ośrodki kultury oraz inne instytucje z całego kraju. KCEK zapewnia organizację wydarzenia, sprzęt, pomieszczenia, posiłki. ŚremSong to jeden z największych przeglądów piosenki religijnej w Polsce. • Organizacja imprez archidiecezjalnych – zapewniania bazy gastronomicznej, w tym przygotowywanie Wigilii dla bezdomnych (ok. 2000 osób), uczestniczenie w akcjach Caritas – pomoc w zbiórkach żywności dla Jadłodayni, dla ubogich, ruch Wiara i Światło – integracja osób niepełnosprawnych, chorych. Zapewnienie pomieszczeń, sprzętów, posiłków. • Przedsięwzięcia organizowane z PCPR w Śremie.
--	---

Prognozowane rezultaty	Podniesienie kwalifikacji i kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach profilowanych dla ok. 15 osób z OR (wskaźnik produktu). Zwiększenie poziomu integracji społecznej oraz dodatkowych umiejętności poprzez udział ponad 50 osób z OR w zajęciach i spotkaniach (wskaźnik produktu). Mniejsza liczba osób, zagrożonych ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Wzrost dostępu do oferty rozwoju dla różnych grup mieszkańców.
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania Parafii z realizacji projektu.

PROJEKT 1.2.1.		
Tytuł projektu	Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu wizyjnego	
Sfera oddziaływania	Techniczna, społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 1.2.2. Akcja „Bezpieczne miasto” (montaż kamer zmniejszy poczucie bezkarności i nieuchwytności sprawców przestępstw i wykroczeń, realizacja obydwu projektów przyczyni się poprawy bezpieczeństwa publicznego na podobszarze OR) Projekt 4.1.3. Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I (instalacja kamer monitoringu miejskiego zwiększy bezpieczeństwo węzła przesiadkowego)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz minimalizacja oddziaływania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Poprawa bezpieczeństwa	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	
Podmioty współpracujące	Policja	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM	
Szacowana wartość projektu	100 tys. PLN	
Planowane źródła	EFRR, środki własne Gminy	

finansowania projektu	
Okres realizacji projektu	2018–2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie rewitalizacji problem wysokiego poziomu przestępczości. W 2016 roku na OR zostało stwierdzonych 29 przestępstw, co stanowi 20% wszystkich przestępstw w gminie. Projekt polegać będzie na instalacji kolejnych kamer cyfrowego systemu monitoringu wizyjnego na podobszarze obszaru rewitalizacji, w sumie 3 kamery (1 kamera rocznie) – wskaźnik produktu
Prognozowane rezultaty	Zamontowanie w latach 2018–2020 3 kamer systemu monitoringu wizyjnego na podobszarze obszaru rewitalizacji (wskaźnik produktu). Poprawa poziomu bezpieczeństwa publicznego, w tym zmniejszenie liczby przestępstw oraz aktów wandalizmu do 20 (wskaźnik rezultatu). Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do spędzania czasu wolnego oraz prowadzenia działalności gospodarczej na podobszarze OR.
Sposób oceny rezultatów	Raporty Policji

PROJEKT 1.2.2.		
Tytuł projektu	Akcja „Bezpieczne miasto”	
Sfera oddziaływania	Społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 1.2.1. Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu wizyjnego (realizacja obydwu projektów przyczyni się poprawy bezpieczeństwa publicznego na OR, działania mają charakter prewencyjny)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz minimalizacja oddziaływania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 1.2. Poprawa bezpieczeństwa	
Podmiot realizujący projekt	Policja	

Podmioty współpracujące	Gmina Śrem
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM
Szacowana wartość projektu	360 tys. PLN (60 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania projektu	Środki Policji, środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2018–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Zwiększenie liczby patroli Policji, w szczególności w weekendy oraz podczas imprez gminnych. Profilaktyczny wpływ obecności patroli policyjnych oraz większa możliwość interwencji z pewnością wpłynie na zmniejszenie liczby przestępstw oraz aktów wandalizmu.
Prognozowane rezultaty	W komendzie Policji zostanie zatrudniona dodatkowa osoba (wskaźnik produktu). Na terenie, gdzie będą operować nowe patrole, liczba przestępstw powinna zmaleć o 10 w 2023 roku (wskaźnik rezultatu)
Sposób oceny rezultatów	Raporty Policji

PROJEKT 1.3.1.		
Tytuł projektu	Program „Świadomy Rodzic”	
Sfera oddziaływania	Społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców (zwiększenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców będzie miało korzystny wpływ na postawy edukacyjne dzieci, stanowiąc dla nich odpowiedni wzorzec postępowania) Projekt 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto (centrum będzie miejscem świadczenia usług społecznych i wsparcia dla różnych grup mieszkańców)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 1. Zmniejszenie skali wykluczenia społecznego oraz minimalizacja oddziaływania niekorzystnych zjawisk społecznych występujących w gminie	

Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek 1.3. Wsparcie procesu wychowawczego
Podmiot realizujący projekt	Organizacja pozarządowa
Podmioty współpracujące	Gmina Śrem
Lokalizacja projektu	JA17–ZOM, wchodząca w skład podobszaru rewitalizacji
Szacowana wartość projektu	120 tys. PLN (20 tys. PLN rocznie)
Planowane źródło finansowania projektu	EFS, środki własne Gminy
Okres realizacji projektu w latach	2018–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie rewitalizacji problem wyższego niż średnia ogólnogminna odsetka uczniów bez promocji do klasy wyższej (w tym nieukończenie szkoły) i realizowany będzie w Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto, powstałym w zmodernizowanym budynku po byłej siedzibie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie. Wyniki konsultacji z nauczycielami wskazują, że główną przyczyną problemów jest zbyt małe zainteresowanie dziećmi ze strony rodziców oraz brak świadomości potrzeby wspierania uczniów w nauce. Program będzie realizował cele edukacji społecznej, ukierunkowanej na pozyskanie kompetencji społecznych przez rodziców dzieci z terenu JA17–ZOM. Kompetencje społeczne będą pogłębiane w kierunku świadomości roli edukacji oraz praktycznych umiejętności pomocy dzieciom w systematycznej nauce. Wsparcie będzie realizowane w formie spotkań i szkoleń dla rodziców oraz indywidualnych konsultacji, a także spotkań ze specjalistami z poradni psychologiczno-wychowawczej. Rodzice będą dokładnie instruowani, w jaki sposób postępować z dziećmi i w jaki sposób wspierać je w nauce.
Prognozowane rezultaty (efekty realizacji projektu)	Liczba uczniów, objętych projektem - 25 (wskaźnik produktu). Realizacja projektu spowoduje zwiększenie wśród rodziców świadomości ich wpływu na osiągnięcia szkolne dzieci oraz podniesie kompetencje opiekunów w pomocy dzieciom w systemie nauczania. Poprawa wyników nauczania i zmniejszony odsetek uczniów nieuzyskujących promocji do kolejnej klasy do roku 2023, z 11 do maksymalnie 5 uczniów (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania placówek oświatowych

PROJEKT 2.1.1.		
Tytuł projektu	Diagnoza sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji	
Sfera oddziaływania	Gospodarcza, społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji (program będzie stanowić rezultat przeprowadzonej diagnozy sytuacji gospodarczej na terenie OR) –projekt zintegrowany	
Projekt zintegrowany	☒ TAK	☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Pobudzenie lokalnego rynku	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 2.1. Gospodarcze ożywienie centrum miasta	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	
Podmioty współpracujące	Stowarzyszenie Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego —Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM	
Szacowana wartość projektu	20 tys. PLN	
Planowane źródła finansowania projektu	Środki własne Gminy	
Okres realizacji projektu	2018	
Opis/zakres realizowanych zadań	Przeprowadzenie diagnozy sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji w celu oceny obecnej sytuacji drobnych przedsiębiorców i identyfikacji faktycznych przyczyn zanikania handlu i usług w centrum miasta. Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie rewitalizacji problem trudnej sytuacji drobnej przedsiębiorczości. Wstępnie zidentyfikowano, że główne przyczyny problemów to ekspansja dużych sieci handlowych oraz brak wystarczającej infrastruktury dla biznesu. Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie dogłębnej analizy sfery handlu i usług na podobszarze OR w celu dokładnej oceny obecnej sytuacji drobnych przedsiębiorców i identyfikacji faktycznych potrzeb mieszkańców w zakresie oferty handlowo–usługowej.	

Prognozowane rezultaty	Efektem projektu będzie opracowany dokument analizy sfery handlu i usług na podobszarze obszaru rewitalizacji (1 szt.) (wskaźnik produktu). Zdobycie pełnej i aktualnej wiedzy na temat przyczyn zaistniałej sytuacji kryzysowej.
Sposób oceny rezultatów	Przyjęcie dokumentu i wynikających z niej wniosków przez Burmistrza Śremu oraz stowarzyszenie lokalnych przedsiębiorców.

PROJEKT 2.1.2.		
Tytuł projektu	Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji	
Sfera oddziaływania	Gospodarcza, społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja (pobudzenie lokalnej gospodarki przyczyni się do zwiększenia ofert rynku pracy) Projekt 2.1.1. Diagnoza sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji (program stanowi odpowiedź na problemy określone w diagnozie) – projekt zintegrowany Projekty 4.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji oraz 4.1.3. Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I (realizacja projektu budowy portu zwiększy atrakcyjność obszaru dla podmiotów gospodarczych)	
Projekt zintegrowany	☒ TAK	☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 2. Pobudzenie lokalnego rynku	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 2.1. Gospodarcze ożywienie centrum miasta	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	
Podmioty współpracujące	Stowarzyszenie Unia Gospodarcza Regionu Śremskiego —Śremski Ośrodek Wspierania Małej Przedsiębiorczości	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM	
Szacowana wartość projektu	30 tys. PLN	
Planowane źródło	Środki własne Gminy	

finansowania projektu	
Okres realizacji projektu w latach	2019–2023
Opis/zakres realizowanych zadań	Przygotowanie kompleksowego programu wspierania lokalnych firm, działających w sferze handlu i usług pod kątem wskazania konkretnych rozwiązań prowadzących do odrodzenia się handlu i usług w centrum miasta. Program będzie opracowywany na podstawie przeprowadzonej <i>Diagnozy sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji</i> charakteryzującej sytuację gospodarczą podobszaru wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Realizacja założeń i projektów „Programu przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji”.
Prognozowane rezultaty (efekty realizacji projektu)	Przygotowany program wspierania biznesu – 1 szt. (wskaźnik produktu). Utrzymanie i zwiększenie liczby placówek handlowych i usługowych w centrum miasta w podobszarze obszaru rewitalizacji. Dzięki realizacji projektu możliwe będzie rozwijanie przez gminę aktywnej, konsekwentnej polityki zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości. Konkretnie działania zostaną wskazane w uprzednio przygotowanym dokumencie. W efekcie nastąpi zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych na OR. Obecnie liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców wynosi 13,82 w JA15–ZOM, 9,88 w JA16–ZOM oraz 7,03 w JA17–ZOM. Prognozuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców do roku 2023 dla JA15–ZOM do poziomu 14, dla JA16–ZOM do poziomu 12, a dla JA17–ZOM do poziomu 9 (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Ewidencja działalności gospodarczej (utrzymanie i zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych w sferze handlu i usług na obszarze rewitalizacji). Dochód budżetowy gminy z podatku dochodowego od małych przedsiębiorców z OR.

PROJEKT 3.1.1.		
Tytuł projektu	Projekt „Stop dymiącym kominom”	
Sfera oddziaływania	Środowiskowa, techniczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 3.1.2. Projekt „Czyste powietrze” (realizacji projektu inwestycyjnego jest uzupełniana podnoszeniem świadomości proekologicznej mieszkańców)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 3. Polepszenie stanu środowiska	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 3.1. Lepsza jakość powietrza w gminie	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	
Podmioty współpracujące	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu Straż Miejska w Śremie	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM	
Szacowana wartość projektu	600 tys. PLN (100 tys. PLN rocznie)	
Planowane źródła finansowania projektu	Środki własne Gminy	
Okres realizacji projektu	2018–2023	
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany problem tzw. niskiej emisji, wywołanej spalaniem paliw stałych i niedozwolonych przedmiotów w piecach na obszarze rewitalizacji. Projekt stanowi element ogólnogminnego programu „Z myślą o środowisku” i polega na dofinansowaniu likwidacji pieców węglowych i ich zastąpieniu innym, ekologicznym źródłem ciepła. Działanie zakłada także przeprowadzanie przez straż miejską kontroli gospodarstw domowych w zakresie spalania odpadów w domowych piecach.	
Prognozowane rezultaty	Przygotowany i wdrożony projekt – 1 szt. (wskaźnik produktu). Ograniczenie liczby kotłów opalanych węglem (niska jakość opału i niska klasa kotłów); liczba zlikwidowanych kotłów węglowych ok. 60 szt. (wskaźnik rezultatu)	
Sposób oceny rezultatów	Raport z udzielonych dotacji na likwidację pieców oraz instalację ekologicznych źródeł energii.	

PROJEKT 3.1.2.		
Tytuł projektu	Projekt „Czyste powietrze”	
Sfera oddziaływania	Środowiskowa, społeczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 3.1.1. Projekt „Stop dymiącym kominom” (powiązanie działań inwestycyjnych i edukacyjnych) Projekt 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto (centrum będzie miejscem świadczenia usług społecznych i wsparcia dla różnych grup mieszkańców)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 3. Polepszenie stanu środowiska	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 3.1. Lepsza jakość powietrza w gminie	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem, Staż Miejska w Śremie	
Podmioty współpracujące	Przedszkola i szkoły	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM	
Szacowana wartość projektu	30 tys. PLN (5 tys. PLN rocznie)	
Planowane źródła finansowania projektu	WFOŚiGW, środki własne Gminy	
Okres realizacji projektu	2018 i 2023	
Opis/zakres realizowanych zadań	Realizacja projektu wynika, w dużej mierze z wciąż niewielkiej świadomości społecznej, dotyczącej szkodliwości niskiej emisji, spalania paliw stałych i niedozwolonych przedmiotów w piecach na obszarze rewitalizacji. Ograniczona jest także świadomość potrzeby i możliwości zmniejszania zużycia energii w gospodarstwach domowych oraz możliwości pozyskiwania energii z ekologicznych źródeł. Przewidziane działania opierają się przede wszystkim na organizacji spotkań informacyjno–edukacyjnych z mieszkańcami podobszaru obszaru rewitalizacji mających na celu uświadomienie im szkodliwości wpływu niskiej emisji na zdrowie i życie ludzkie. W ramach kontroli spalania odpadów w gospodarstwach domowych prowadzonych przez Strażników Miejskich rozdawane są ulotki informujące o tym, jak palić i co można spalać, a czego nie, w	

	domowych paleniskach. Akcje informacyjne i konkursy w szkołach
Prognozowane rezultaty	Przygotowany i wdrożony projekt – 1 szt. (wskaźnik produktu). Projektem zostaną objęci wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji. W rezultacie jego realizacji nastąpi podniesienie świadomości ekologicznej osób z obszaru rewitalizacji, co będzie skutkowało ograniczeniem spalania w piecach zabronionych, szkodliwych produktów, przede wszystkim plastików. Dzięki temu nastąpi poprawa parametrów jakości powietrza. Ze względu na brak danych wyjściowych, dotyczących spalania zabronionych substancji, nie jest możliwe zaplanowanie efektów projektu w tej postaci. Tym niemniej w dokumencie PGN oszacowano, że takie akcje powinny ograniczyć łączne zapotrzebowanie na energię elektryczną, zgłaszaną przez gospodarstwa domowe z OR o 4 MWh/rok oraz emisję dwutlenku węgla z OR o 5 Mg (megagram = tona) CO ₂ /rok (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania z uczestnictwa mieszkańców w spotkaniach informacyjno-edukacyjnych. Liczba skontrolowanych gospodarstw domowych. Liczba udzielonych „pouczeń”.

PROJEKT 4.1.1.		
Tytuł projektu	Modernizacja obiektów przemysłowych w Śremie poprzez rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych wdrażanych przez Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – II etap	
Sfera oddziaływania	Techniczna	
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.2. Integracja i rozwój z Katolickim Centrum Edukacji i Kultury (projekt zintegrowany) Projekt 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto (centrum będzie miejscem świadczenia usług społecznych i wsparcia dla różnych grup mieszkańców)	
Projekt zintegrowany	☒ TAK (z projektem 1.1.2)	☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca użyteczności publicznej	
Podmiot realizujący projekt	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Jezusa	
Podmioty współpracujące		

Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostkę analityczną JA29–PP, ul. Staszica 1, Śrem
Szacowana wartość projektu	13 mln PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR, środki własne Parafii
Okres realizacji projektu	2018 – 2019
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowaną złą sytuację stanu technicznego budynków Katolickiego Centrum Edukacji i Kultury w Śremie. Projekt obejmuje przebudowę sali na aulę na 300 osób (największy tego typu obiekt w gminie), przebudowę holu auli z możliwością wykorzystania jako sali na ok. 80 osób, remont elewacji i dachów - ocieplenie wszystkich budynków (ściany, dach, posadzki), wymianę starej stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie systemów wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, budowę zewnętrznego wielofunkcyjnego patio oraz zagospodarowanie przyległego terenu (lokalizacja drogi pożarowej, boiska z infrastrukturą towarzyszącą, utwardzenie terenu, przebudowa małej architektury i ogrodzeń). Pierwszy etap projektu, polegający na rozbudowie, przebudowie i zmianie sposobu użytkowania obszaru przemysłowego w Śremie na Katolickie Centrum Edukacji i Kultury uzyskał dofinansowanie w ramach Działania 4.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów przemysłowych i powojennych z WRPO 2007-2013.
Prognozowane rezultaty	Zmodernizowany i przebudowany budynek Zespołu Szkół Katolickich w Śremie - 1 szt. (wskaźnik produktu). Stworzenie miejsca do organizacji spotkań integracyjnych oraz profilowanych szkoleń, konferencji, wydarzeń kulturalnych. Szacuje się, że ze zmodernizowanego obiektu korzystać będzie kilka tysięcy osób, w tym 150 osób z OR (wskaźnik rezultatu). Poprawa warunków przebywania uczniów i pracy pracowników szkoły.
Sposób oceny rezultatów	Protokół odbioru robót. Raporty Parafii z wykorzystania obiektu.

PROJEKT 4.1.2.		
Tytuł projektu	Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem	
Sfera oddziaływania	Przestrzenno–funkcjonalna	
Komplementarność problemowa	Projekt 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji (realizacja projektu budowy portu zwiększy atrakcyjność obszaru dla podmiotów gospodarczych) Projekt 4.1.3. Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I (obydwa projekty zakładają ożywienie obszaru centrum miasta Śrem, rozwój jego funkcji oraz użyteczności dla mieszkańców)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca użyteczności publicznej	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	
Podmioty współpracujące		
Lokalizacja projektu	JA16–ZOM, wchodząca w skład podobszaru rewitalizacji	
Szacowana wartość projektu	6,6 mln PLN	
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR, środki własne Gminy	
Okres realizacji projektu	2017–2021	
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowaną wcześniej potrzebę stworzenia przestrzeni sportowo–rekreacyjnej dla mieszkańców, zadbania o tereny nadwarciańskie oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru gminy. Realizacja projektu polega na budowie portu rzeczno w Śremie i obejmuje swym zakresem budowę przystani umożliwiającej cumowanie mniejszych jednostek pływających oraz ich obsługę. Ponadto inwestycja zostanie wzbogacona dodatkowo o funkcję gastronomiczną i rekreacyjną mającą na celu wykorzystanie walorów lokalizacyjnych i zachęcenie mieszkańców oraz turystów do korzystania z prawobrzeżnej części miasta.	

	Projekt budowy portu rzecznoego obejmuje budowę przystani, realizację obiektów kubaturowych kapitanatu oraz stworzenie atrakcyjnego bulwaru wzdłuż rzeki Warty. Bulwar pomiędzy ulicami Polną, a Wyszyńskiego o długości ponad 300 m. Budowa przystani pozwoli również na prowadzenie szerszej działalności rekreacyjnej w oparciu o walory turystyczne pętli wielkopolskiej.
Prognozowane rezultaty	Budowa przystani, bulwaru między ulicami Polną i Wyszyńskiego – 1 szt. (wskaźniki produktu). Stworzenie miejsc do cumowania jednostek pływających – 50 szt. (wskaźniki produktu). Zagospodarowanie obszaru i nadanie mu nowych funkcji (rekreacyjnej, turystycznej, gastronomicznej, edukacyjnej). Zwiększenie liczby mieszkańców i turystów odwiedzających ten obszar o 2 000 (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Raporty, dotyczące funkcjonowania portu

PROJEKT 4.1.3.		
Tytuł projektu	Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I	
Sfera oddziaływania	Przestrzenno–funkcjonalna	
Komplementarność problemowa	Projekt 1.2.1. Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu wizyjnego (instalacja kamer monitoringu miejskiego zwiększy bezpieczeństwo węzła przesiadkowego) Projekt 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji (realizacja projektu budowy portu zwiększy atrakcyjność obszaru dla podmiotów gospodarczych) Projekt 4.1.2. Budowa portu rzecznoego nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem (obydwa projekty zakładają ożywienie obszaru centrum miasta Śrem, rozwój jego funkcji oraz użyteczności dla mieszkańców)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca użyteczności publicznej	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	

Podmioty współpracujące	
Lokalizacja projektu	JA17–ZOM, wchodząca w skład podobszaru rewitalizacji, ul. Stary Rynek
Szacowana wartość projektu	2,6 mln PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR, środki własne Gminy
Okres realizacji projektu	2017–2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt polega na budowie parkingu Park&Ride oraz Bike&Ride, budowie przystanku autobusowego, oświetlenia oraz monitoringu wizyjnego.
Prognozowane rezultaty	Rezultatem realizacji projektu będzie wybudowany węzeł przesiadkowy – 1 szt. (wskaźnik produktu). Stworzenie 60 dodatkowych miejsc parkingowych oraz 10 stanowisk dla rowerów (wskaźnik produktu). Zostaną nadane nowej funkcji obszarowi Starego Rynku. Nastąpi ożywienie tego obszaru oraz jego sąsiedztwa. Ułatwienie mieszkańcom i turystom korzystanie z transportu publicznego oraz dostępu do centrum miasta oraz innych obszarów w gminie – liczby osób korzystających z transportu publicznego wzrosną z obecnego poziomu 335 tys. rocznie do ok. 337 tys. rocznie (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Raporty z funkcjonowania węzła przesiadkowego

PROJEKT 4.1.4.	
Tytuł projektu	Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto
Sfera oddziaływania	Techniczna
Komplementarność problemowa	Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców (projekt realizowany będzie w nowopowstałym Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto) – projekt zintegrowany Projekt 1.3.1. Program „Świadomy Rodzic” (projekt realizowany będzie w nowopowstałym Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto)

	Projekt 3.1.2. Projekt „Czyste powietrze” (projekt realizowany będzie w nowopowstałym Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto)	
Projekt zintegrowany	☒ TAK (z projektem 1.1.1)	☐ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca użyteczności publicznej	
Podmiot realizujący projekt	Gmina Śrem	
Podmioty współpracujące	Ośrodek Pomocy Społecznej w Śremie Instytucje kultury	
Lokalizacja projektu	JA16–ZOM, wchodząca w skład podobszaru rewitalizacji, Plac Straży Pożarnej	
Szacowana wartość projektu	22,2 mln PLN	
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR, środki własne Gminy	
Okres realizacji projektu	2018–2020	
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowaną wcześniej potrzebę remontu, modernizacji oraz nadania nowych funkcji obiektowi użyteczności publicznej (była siedziba Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej). Realizacja projektu polega na przebudowie budynku wraz ze zmianą sposobu użytkowania i obejmuje swym zakresem wyodrębnienie w budynku trzech przestrzeni: przestrzeni kulturalno-sportowej, biurowej oraz części dla Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Centrum Usług Społecznych. Ponadto, przewidziane zostaną miejsca do prowadzenia działalności statutowych organizacji pozarządowych oraz fundacji. W przebudowanym obiekcie realizowane będą także projekty związane z aktywizacją mieszkańców, w szczególności Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców. Inwestycja zostanie wzbogacona dodatkowo o funkcję rekreacyjną i sportową mającą na celu wykorzystanie walorów lokalizacyjnych i zachęcenie mieszkańców oraz turystów do korzystania z prawobrzeżnej części miasta. Projekt przebudowy obejmie swoim zakresem obiekt kubaturowy, zagospodarowanie terenu oraz komunikację drogową wraz z miejscami parkingowymi.	
Prognozowane rezultaty	Rezultatem realizacji projektu będzie utworzone Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto – 1 szt. (wskaźnik produktu). Wzrost dostępu do oferty usług społecznych i wsparcia dla różnych	

	grup mieszkańców (wskaźnik rezultatu). Szacuje się, że z obiektu korzystać będzie ponad 1000 osób rocznie, w tym min. 500 osób z OR. Zagospodarowanie obiektu wraz z bezpośrednim otoczeniem i nadanie mu nowych funkcji. Zwiększenie jakości przestrzeni publicznej.
Sposób oceny rezultatów	Protokół odbioru robót. Raporty dotyczące funkcjonowania Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto.

PROJEKT 4.2.1.		
Tytuł projektu	Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez termomodernizację budynku	
Sfera oddziaływania	Środowiskowa, techniczna	
Komplementarność problemowa	Projekty 4.2.2. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu i zmianę jego funkcji oraz dobudowanie sali sportowej do sportów walki wraz szatniami i węzłem sanitarnym (obydwa projekty zmierzają do poprawy warunków korzystania z obiektów sportowych) oraz 4.2.3. Śremski Sport Sp. z o.o. – wymiana konstrukcji i pokrycia hali lodowiska zdegradowanych w wyniku działania obszarów przemysłowych oraz utworzenie posadzki na rurach wypełnionych glikolem (te trzy projekty zmierzają do poprawy warunków korzystania z kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o.)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.2. Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej	
Podmiot realizujący projekt	Śremski Sport Sp. z o.o.	
Podmioty współpracujące	Gmina Śrem	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostkę analityczną JA29–PP, ul. Staszica 1a, Śrem	
Szacowana wartość projektu	1,54 mln PLN	
Planowane źródła	EFRR, środki własne Spółki	

finansowania projektu	
Okres realizacji projektu	2017–2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Kompleks obiektów sportowych został przejęty przez Gminę pod koniec lat 90–tych od Odlewni Żeliwa Śrem S.A. Projekt polega na termomodernizacji budynku użyteczności publicznej, w którym mieści się sala sportowa z szatniami, bowling, squash oraz pomieszczenia administracyjne i obejmie • remont ścian • wymianę stolarki okiennej • wymianę instalacji wewnętrznych • docieplenie ścian zewnętrznych.
Prognozowane rezultaty	Termomodernizacja obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. w Śremie – 1 kpl. (wskaźnik produktu). Zmniejszenie zużycia energii w budynku o 33,4% w tym energii cieplnej o 33,1% (wskaźnik rezultatu). Redukcja wysokich kosztów energii o ok. 180 tys. PLN (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Powykonawczy audyt energetyczny. Sprawozdania z działalności kompleksu sportowego. Koszty utrzymania obiektu, koszty ponoszone na ogrzewanie.

PROJEKT 4.2.2.		
Tytuł projektu	Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu i zmianę jego funkcji oraz dobudowanie sali sportowej do sportów walki wraz szatniami i węzłem sanitarnym	
Sfera oddziaływania	Przestrzenno–funkcjonalna, techniczna	
Komplementarność problemowa	Projekty: 4.2.1. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez termomodernizację budynku oraz 4.2.3. Śremski Sport Sp. z o.o. – wymiana konstrukcji i pokrycia hali lodowiska zdegradowanych w wyniku działania obszarów przemysłowych oraz utworzenie posadzki na rurach wypełnionych glikolem (te trzy projekty zmierzają do poprawy warunków korzystania z obiektów sportowych)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	

Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.2. Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej
Podmiot realizujący projekt	Śremski Sport Sp. z o.o.
Podmioty współpracujące	Gmina Śrem
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostkę analityczną JA29–PP, ul. Staszica 1a, Śrem
Szacowana wartość projektu	4,67 mln PLN
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR, środki własne Spółki
Okres realizacji projektu	2017–2020
Opis/zakres realizowanych zadań	Projekt polega na zwiększeniu funkcjonalności kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu. Nowe pomieszczenie zostanie przeznaczone na salę do ćwiczeń. Działanie przewiduje również dobudowanie sali do treningu sportów walki.
Prognozowane rezultaty	Zabudowa tarasu oraz stworzenie dodatkowej sali do ćwiczeń cardio i treningów sportów walki – 1 sz. (wskaźnik produktu). Poszerzenie oferty usług spółki o pomieszczenie do ćwiczeń cardio i treningów sportów walki (wskaźnik rezultatu). Zwiększenie liczby osób korzystających z usług kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. do ok. 45 tys., obecnie jest to ok. 6 tys. (wskaźnik rezultatu).
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania z działalności kompleksu sportowego

PROJEKT 4.2.3.	
Tytuł projektu	Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. – wymiana konstrukcji i pokrycia hali lodowiska zdegradowanych w wyniku działania obszarów przemysłowych oraz utworzenie posadzki na rurach wypełnionych glikolem
Sfera oddziaływania	Przestrzenno–funkcjonalna, techniczna
Komplementarność problemowa	Projekty: 4.2.1. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez termomodernizację budynku oraz 4.2.2. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych

	spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu i zmianę jego funkcji oraz dobudowanie sali sportowej do sportów walki wraz szatniami i węzłem sanitarnym (te trzy projekty zmierzają do poprawy warunków korzystania z obiektów sportowych)	
Projekt zintegrowany	☐ TAK	☒ NIE
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie	
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.2. Poprawa stanu infrastruktury rekreacyjnej	
Podmiot realizujący projekt	Śremski Sport Sp. z o.o.	
Podmioty współpracujące	Gmina Śrem	
Lokalizacja projektu	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostkę analityczną JA29–PP, ul. Staszica 1a, Śrem	
Szacowana wartość projektu	1,6 mln PLN	
Planowane źródła finansowania projektu	EFRR, środki własne Spółki	
Okres realizacji projektu	2017–2020	
Opis/zakres realizowanych zadań	Działanie stanowi odpowiedź na zdiagnozowany stan techniczny obiektów spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. Projekt polega na wymianie konstrukcji i pokrycia hali lodowiska, zdegradowanych w wyniku działania pyłów przemysłowych oraz ułożeniu posadzki, umożliwiającej korzystanie z hali także w innych okresach roku.	
Prognozowane rezultaty	Wymiana konstrukcji i pokrycia hali lodowiska oraz utworzenie posadzki – 1 kpl. (wskaźnik produktu). Wzrost atrakcyjności i funkcjonalności (możliwość całorocznego korzystania z obiektu) co spowoduje zwiększenie liczby osób korzystających z kompleksu do ok. 90 tys., obecnie jest to ok. 18 tys. osób (wskaźnik rezultatu).	
Sposób oceny rezultatów	Sprawozdania z działalności kompleksu sportowego	

VI.2. Pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poniżej, w formie tabelarycznej przedstawiono listę pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

PRZEDSIĘWZIĘCIE 1	
Opis typu przedsięwzięcia	Nadawanie bezpośredniemu otoczeniu miejsc zamieszkania przyjaznego charakteru i zapewniania ich funkcjonalności
Sfera oddziaływania	Społeczna, przestrzenno–funkcjonalna, techniczna
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca użyteczności publicznej
Lokalizacja	Podobszar obszaru rewitalizacji obejmujący jednostki analityczne: JA15–ZOM, JA16–ZOM oraz JA17–ZOM
Szacowana wartość	200 tys. PLN
Planowane źródła finansowania	Środki własne gminy
Okres realizacji	2018–2023
Opis	Przedsięwzięcia ma na celu poprawę jakości i dostępności przestrzeni publicznych, w tym ograniczenie ruchu kołowego, redukcję hałasu i zanieczyszczeń, a także poprawę jakości zieleni w celu przywrócenia atrakcyjności tych miejsc pieszym użytkownikom miasta. Inwestycje tego rodzaju będą obejmowały zarówno place, skwery, ulice o zmniejszonym ruchu, jak i przestrzeni parkowej. Realizowane będą też działania, mające na celu zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych, szczególnie dla osób starszych i dzieci. Należy uwzględnić w nich odpowiednio zaprojektowaną zieleni oraz miejsca rekreacji i wypoczynku, a także dbać o dobór elementów małej architektury, zgodnych z charakterem i historią okolicy. Przedsięwzięcie jest komplementarne z Projektami 4.1.2. Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem oraz 4.1.3. Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I, które zakładają ożywienie centrum miasta.
Prognozowane rezultaty	Zwiększenie ilości i jakości przestrzeni publicznych w Śremie, poprawa ich dostępności i atrakcyjności dla różnych grup społecznych

PRZEDSIĘWZIĘCIE 2	
Opis typu przedsięwzięcia	Uzupełnienie zieleni w miejscach publicznych
Sfera oddziaływania	Społeczna, techniczna
Cel rewitalizacji	Cel 4. Lepsza jakość przestrzeni i infrastruktury w gminie
Kierunek działań rewitalizacyjnych	Kierunek działań 4.1. Inwestycje w obiekty i miejsca użyteczności publicznej
Lokalizacja	Cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość	60 tys. PLN (10 tys. PLN rocznie)
Planowane źródła finansowania	Środki własne gminy
Okres realizacji	2018–2023
Opis	W ramach przedsięwzięcia planowane jest zrealizowanie następujących prac: • nasadzenia drzew i krzewów • urządzenie skwerów i trawników • lokalizacja gazonów z kwiatami. Przedsięwzięcie jest komplementarne z Projektem 4.1.2. Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem (obydwa projekty zakładają zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji)
Prognozowane rezultaty	Poprawa estetyki miejsca Poprawa stanu zieleni Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej

VI.3. Projekty zintegrowane

Poniżej przedstawiono informację odnośnie projektów zintegrowanych.

W oparciu o diagnozę gminy, w dokumencie zamieszczono zarówno projekty inwestycyjne, jak i projekty o charakterze „miękkim”, wzajemnie się uzupełniające oraz mające przyczynić się do wyeliminowania lub ograniczenia zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

Integracja dotyczy projektów: nr 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców i nr 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto.

Pierwszy z nich polega na realizacji różnych form usług - szkolenia, warsztaty, konferencje, nieformalne spotkania, projekcje oraz wystawy dla osób wykluczonych społecznie. Przedmiotem drugiego projektu jest stworzenie miejsca do utworzenia Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto w byłej siedzibie Państwowej Straży Pożarnej. Integracja polega na tym, że prowadzenie działań społecznych, mających na celu włączenie społeczne mieszkańców OR (projekt 1.1.1.), nie jest możliwe bez uprzedniej modernizacji i adaptacji byłego budynku Komendy Powiatowej PSP (projekt 4.1.4.).

Integracja dotyczy także projektów: nr 1.1.2. Integracja i rozwój z Katolickim Centrum Edukacji i Kultury i nr 4.1.1. **Modernizacja obiektów przemysłowych w Śremie poprzez rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych wdrażanych przez Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – II etap.**

Pierwszy z nich polega na realizacji profilowanych szkoleń, zajęć oraz spotkań integracyjnych. Przedmiotem drugiego projektu jest stworzenie miejsca prowadzenia ww. zajęć. Integracja polega na tym, że prowadzenie działań społecznych, mających na celu integrację i aktywizację mieszkańców OR (projekt 1.1.2.), nie jest możliwe bez uprzedniej modernizacji **obiektów** Katolickiego Centrum Edukacji i Kultury (projekt 4.1.4.).

Integracja dotyczy projektów: nr 2.1.1. Diagnoza sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji i nr 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji.

Zdiagnozowany w gminie problem przedsiębiorczości, zwłaszcza na OR, musi zostać rozwiązany w oparciu o kompleksowe działania. Przedsięwzięcie to jednak musi poprzedzić wnikliwa analiza/ diagnoza obecnej sytuacji sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji. Ocena obecnej sytuacji drobnych przedsiębiorców i identyfikacji faktycznych przyczyn zanikania handlu i usług w centrum miasta będzie stanowić punkt wyjścia do opracowanie pełnego i złożonego Programu przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji.

Integracja polega na tym, że realizacja projektu 2.1.2. jest niemożliwa bez wcześniejszej realizacji projektu 2.1.1.

VII. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020 narzucają obowiązek ujęcia w programie rewitalizacji mechanizmów zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji w następujących wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno – instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania. **Komplementarność** projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych na potrzeby opracowania programu rewitalizacji należy rozumieć jako **wzajemne dopełnianie się interwencji prowadzące do osiągnięcia wcześniej wyznaczonych celów rewitalizacji**. W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 zapewniono komplementarności projektów rewitalizacyjnych we wszystkich wymaganych w Wytycznych wymiarach.

VII.1. Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanych na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. **Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych** ma służyć temu, by **program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały obszar rewitalizacji** (nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 **projekty rewitalizacyjne oddziaływać będą na cały obszar rewitalizacji** dzięki ich równomiernemu, przestrzennemu rozłożeniu oraz wzajemnemu „przestrzennemu dopełnianiu się”. **Zachowanie komplementarności przestrzennej wykazano** w Rozdziale VI. „Projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o projektach, w wierszu „Lokalizacja projektu” wskazując konkretne miejsce realizacji projektów na obszarze rewitalizacji. Tym samym dowodzi się, że projekty te nie są skupione w jednym punkcie obszaru rewitalizacji (OR), lecz zlokalizowane na całym jego terytorium.

Tabela 15. Lokalizacja projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Lokalizacja	Jednostka analityczna
1.	Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
2.	Projekt 1.1.2. Integracja i rozwój z Katolickim Centrum Edukacji i Kultury	ul. Stanisława Staszica 1, Śrem	JA29–PP
3.	Projekt 1.2.1. Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu wizyjnego	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
4.	Projekt 1.2.2. Akcja „Bezpieczne miasto”	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
5.	Projekt 1.3.1. Program „Świadomy Rodzic”	Część podobszaru obszaru rewitalizacji	JA17–ZOM
6.	Projekt 2.1.1. Diagnoza sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
7.	Projekt 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
8.	Projekt 3.1.1. Projekt „Stop dymiącym kominom”	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
9.	Projekt 3.1.2. Projekt „Czyste powietrze”	Podobszar obszaru rewitalizacji	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM
10.	Projekt 4.1.1. Modernizacja obiektów przemysłowych w Śremie poprzez rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych wdrażanych przez Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – II etap	ul. Stanisława Staszica 1, Śrem	JA29–PP
11.	Projekt 4.1.2. Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem	Część podobszaru obszaru rewitalizacji	JA16–ZOM
12.	Projekt 4.1.3. Budowa węzła	ul. Stary Rynek	JA17–ZOM

	przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I		
13.	Projekt 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto	ul. Plac Straży Pożarnej 1	JA16–ZOM
14.	Projekt 4.2.1. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez termomodernizację budynku	ul. Stanisława Staszica 1a, Śrem	JA29–PP
15.	Projekt 4.2.2. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu i zmianę jego funkcji oraz dobudowanie sali sportowej do sportów walki wraz szatniami i węzłem sanitarnym	ul. Stanisława Staszica 1a, Śrem	JA29–PP
16.	Projekt 4.2.3. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. – wymiana konstrukcji i pokrycia hali lodowiska zdegradowanych w wyniku działania obszarów przemysłowych oraz utworzenie posadzki na rurach wypełnionych glikolem	ul. Stanisława Staszica 1a, Śrem	JA29–PP

Spośród 16 projektów rewitalizacyjnych aż 11 będzie realizowanych na podobszarze rewitalizacji obejmującym jednostki JA15, JA16 i JA17, w tym aż 7 dotyczy całego podobszaru. Oznacza to, że ich skutki będą wpływać na cały teren, objęty sytuacją kryzysową, a nie tylko na pojedyncze lokalizacje. Kolejne 3 projekty będą dotyczyły wybranych jednostek w zlokalizowanym w centrum miasta podobszarze OR, jednak z ich efektów będą mogli swobodnie korzystać wszyscy mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz gminy. Pozostałe 5 projektów dotyczy dwóch obiektów zlokalizowanych w podobszarze obszaru rewitalizacji JA29 stanowiącego tereny przemysłowe. Mimo lokalizacji inwestycji i odrębnym podobszarze jej efekty będą odczuwalne zarówno dla mieszkańców podobszaru JA15, JA16 oraz JA17, jak i całej gminy. Dotyczy to w szczególności projektów związanych z kompleksem obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. zlokalizowanego przy ul. Stanisława Staszica 1a w Śremie.

Warte podkreślenia jest to, że przewidziane do realizacji zadania nie będą powodowały przenoszenia problemów z obszaru rewitalizacji na inne obszary. Relacja będzie przeciwna – ich skutki oczywiście w pierwszej kolejności powinny być odczuwalne dla mieszkańców OR, ale w pewnym zakresie (w zależności od specyfiki projektu) będą z nich korzystać mieszkańcy innych terenów gminy i goście (np. poprawa jakości powietrza, wzrost bezpieczeństwa, czy zrewitalizowane obiekty i przestrzenie).

Przeprowadzona analiza wykazała, że realizacja żadnego z projektów nie będzie powodowała konieczności zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Śrem ni miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dla projektu 4.1.3. „Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I” została wydana decyzja lokalizacyjna (decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, bowiem teren ten nie był objęty obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego), natomiast projekt 4.1.2. „Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem” realizowany jest na terenie objętym obowiązującym mpzp i posiada już decyzję o pozwoleniu na budowę.

VII.2. Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji takich projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą się **wzajemnie dopełniały tematycznie** sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we **wszystkich niezbędnych aspektach** (społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym oraz technicznym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma **przeciwdziałać fragmentacji działań** (np. tzw. „rewitalizacji technicznej”, czy „rewitalizacji społecznej” – określeń często błędnie stosowanych) koncentrując uwagę na **całościowym spojrzeniu** na przyczyny kryzysu obszaru rewitalizacji.

Poszczególne **projekty rewitalizacyjne**, ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023, **uzupełniają się tematycznie oraz oddziałują na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych sferach**, tj., społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. **Zachowanie komplementarności problemowej wykazano** w Rozdziale VI. „Projekty/ przedsięwzięcia rewitalizacyjne”, w tabelach przedstawiających szczegółowe informacje o projektach, **w wierszu „Komplementarność problemowa” wskazując na powiązania opisywanych projektów z innymi, konkretnymi projektami programu rewitalizacji**. Co więcej, w każdym przypadku podano konkretnie, na czym polega „problemowe dopełnianie się” danego projektu z pozostałymi projektami. Jeżeli chodzi i pozostałe przedsięwzięcia rewitalizacyjne (p. VI.2 dokumentu), to komplementarność problemową z projektami rewitalizacyjnymi wykazano w przypadku tabeli każdego przedsięwzięcia w rubryce „Opis”.

Skuteczna komplementarność problemowa oznacza również konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach. Nadrzędnym

dokumentem strategicznym w gminie Śrem jest Strategia Rozwoju Gminy Śrem 2013–2020. Wszystkie zadania, zapisane w niniejszym dokumencie LPR-u są zbieżne z zapisami w dokumencie strategii. Zgodność tą przedstawiono w p. II.8 niniejszego dokumentu. Z kolei w p. II.9. udowodniono zbieżność LPR-u z głównym dokumentem planistycznym gminy, jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Dokumentem strategicznym gminy w sferze problematyki społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Śrem, jednak obecnie prowadzone są prace nad przygotowaniem nowego dokumentu. Poprzednio obowiązująca strategia straciła ważność w 2015 roku.

Aktualizacja zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji będzie wymagała każdorazowego przeglądu pozostałych, wyżej wymienionych dokumentów strategicznych gminy i dokonania ewentualnych zmian, aby na bieżąco zapewniać zgodność działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy w innych sferach.

VII.3. Komplementarność proceduralno – instytucjonalna

Komplementarność proceduralno–instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Dla zapewnienia **komplementarności proceduralno–instytucjonalnej** niezbędne jest **osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle**. Zachowanie komplementarności proceduralno – instytucjonalnej wykazano w Rozdziale XI. System wdrażania, monitorowania oraz sposób modyfikacji programu rewitalizacji.

Gmina Śrem, podobnie jak każda gmina w kraju, posiada wiele dokumentów o charakterze strategicznym i planistycznym, co wynika zarówno z obowiązków ustawowych (np. strategia rozwiązywania problemów społecznych, czy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego), jak i wewnętrznych decyzji (np. strategia rozwoju gminy, program rewitalizacji). Mnogość dokumentów, których zapisy trzeba realizować powoduje, że w każdym przypadku istnieje konieczność jasnego określenia systemu ich wdrażania, aby na tym polu nie dochodziło do problemów. W gminie Śrem w prawie każdym przypadku (z wyjątkiem strategii rozwiązywania problemów społecznych) organem odpowiedzialnym przed ustawodawcą lub Radą Miejską w Śremie jest Burmistrz Śremu. Realizuje on swoje działania poprzez wydziały Urzędu Miejskiego w Śremie i podległe gminie jednostki. Na przykład w przypadku strategii rozwoju jest to Pion Rozwoju i Infrastruktury oraz Pion Gospodarowania Przestrzenią i Środowiskiem. Jeżeli chodzi o dokument LPR, to Burmistrz Śremu po konsultacjach z Radą Miejską w Śremie zdecydował, że zostanie utworzony multidyscyplinarny Zespół ds. rewitalizacji. Informacje, dotyczące składu Zespołu i jego kompetencji zostały zamieszczone w Rozdziale XI. System wdrażania, monitorowania oraz sposób modyfikacji programu rewitalizacji. Fakt zasiadania w Zespole osób, reprezentujących różne instytucje i przedstawicieli

mieszkańców i zapewnienie równego prawa głosu każdemu członkowi Zespołu gwarantuje efektywną współpracę wielu podmiotów we wdrażaniu Programu.

VII.4. Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa sprowadza się do **zachowania ciągłości programowej** polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności w latach 2007–2013. Ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 projekty rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności w latach 2007–2013.

Poniżej wykazano, które projekty rewitalizacyjne stanowią kontynuację lub rozwinięcie projektów zrealizowanych w ramach polityki spójności w latach 2007–2013:

- Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców stanowią rozwinięcie następujących projektów:
 - zrealizowanego przez Gminę (OPS) w 2008 roku projektu pt. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” (PO KL 2007–2013)
 - zrealizowanego przez Gminę (OPS) w 2010, 2011 i 2013 roku projektu pt. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” (PO KL 2007–2013)
 - zrealizowanego przez Gminę (OPS) w latach 2008-2013 roku projektu pt. „Aktywność się opłaca” (PO KL 2007-2013)
- Projekt 1.3.1. Świadomy rodzic stanowi rozwinięcie projektów:
 - zrealizowanego przez Gminę w 2008, 2011 i 2012 roku, projektu pt. „Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych” (PO KL 2007–2013)
 - zrealizowanego przez Gminę w okresie 2010-2012, projektu pt. „Uczeń jako diament do oszlifowania” (PO KL 2007–2013)
 - zrealizowanego przez Gminę w latach 2008-2009, projektu pt. „Akademia Efektywnej Nauki-zajęcia pozalekcyjne dla uczniów szkół podstawowych z terenu miasta i gminy Śrem” (PO KL 2007–2013)
 - zrealizowanego przez Gminę w 2012 roku, projektu pt. „Edukacja twoją szansą – wsparcie uczniów i uczennic z terenu gminy Śrem” (PO KL 2007–2013)
- Projekt 4.1.1. **Modernizacja obiektów przemysłowych w Śremie poprzez rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych wdrażanych przez Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – II etap** stanowi rozwinięcie, zrealizowanego w latach

2010–2013 przez Parafię Rzymsko–Katolicką p.w. Najświętszego Serca Jezusa w Śremie, projektu pt. Rozbudowa, przebudowa i zmiana sposobu użytkowania obszaru przemysłowego w Śremie na Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – etap I (WRPO 2007–2013). Dawne budynki administracyjne odlewni żeliwa w Śremie zostały zrewitalizowane na potrzeby utworzenia Katolickiego Centrum Edukacji i Kultury.

- Projekt 4.1.2. Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą wraz z nadbrzeżem stanowi rozwinięcie, zrealizowanego przez Gminę w 2010 roku, projektu pt. „Aktywizacja Wielkiej Pętli Wielkopolski – Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych w Śremie, etap I – budowa ciągu pieszo–rowerowego wraz z oświetleniem” (WRPO 2007–2013).

VII.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności w latach 2014–2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na **konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia** ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Komplementarność źródeł finansowania oznacza także **zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania** projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Planowane główne źródła finansowania poszczególnych projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017 – 2023 przedstawiają się następująco:

- a. **EFRR**: Projekty: 1.2.1., 4.1.1., 4.1.2., 4.1.3., 4.1.4., 4.2.1., 4.2.2., 4.2.3.
- b. **EFS**: Projekty: 1.1.1., 1.1.2., 1.3.1.
- c. **Środki własne Gminy**: Projekty: 2.1.1., 2.1.2., 3.1.1.
- d. **Środki krajowe**: Projekt 1.2.2.
- e. **WFOŚiGW**: Projekt 3.1.2.

VIII. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Ramy finansowe powinny wskazywać potencjalne źródła finansowania, z których mogą być pozyskane środki na realizację projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł. Podstawą do określenia ram finansowych powinny być: zakres przedmiotowy i podmiotowy poszczególnych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych, horyzont czasowy obowiązywania programu oraz przegląd instrumentów realizacyjnych występujących na szczeblach lokalnym, regionalnym oraz krajowym.

Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 przedstawia Tabela 16.

Tabela 16. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
1.	Projekt 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców	Projekt jest odpowiedzią na następujące zdiagnozowane potrzeby rewitalizacyjne na OR: zmniejszenie bezrobocia, ubóstwa, przestępczości oraz wykluczenia społecznego. Będzie on realizowany w Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto, powstałym w zmodernizowanym budynku po byłej siedzibie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Śremie. Powstanie tam przestrzeń do spotkań ludzi w różnym wieku i różnych środowisk. Wielofunkcyjny charakter przestrzeni, dostosowanej do potrzeb różnych grup, w tym osób niepełnosprawnych, pozwoli na realizację różnych form usług - szkolenia, warsztaty, konferencje, nieformalne spotkania, projekcje, wystawy. Przestrzeń ta zapewni także warunki do działania w dużych i małych grup oraz pracy indywidualnej. W ramach projektu będą realizowane zadania mające otwarty i włączający charakter, adresowane nie tylko do osób już aktywnych, korzystających z różnych form wsparcia, ale również do środowisk mniej aktywnych. Szeroka i atrakcyjna oferta usług ma służyć dotarciu do szerokiego grona potencjalnych odbiorców, natomiast aktywizujący charakter ma przyczynić się do realizacji przez jego użytkowników działań adresowanych do społeczności lokalnej zapraszających do aktywności i współpracy. Projekt zakłada objęcie wsparciem ponad 100 osób z	Ośrodek Pomocy Społecznej	2020–2023	1 mln PLN	850 tys. PLN EFS 150 tys. PLN środki własne Gminy

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		OR. W ramach realizacji projektu przewiduje się następujące przedsięwzięcia: • warsztaty edukacyjne i ogólnorozwojowe, warsztaty kulinarno-edukacyjne, indywidualne wsparcie psychologiczne, budowanie grup wsparcia i trening antystresowy, warsztaty dziennikarstwa prasowego mające na celu rozwój zainteresowań i rozwój osobisty, warsztaty z zakresu pobudzania przedsiębiorczości, warsztaty terapeutyczno-edukacyjne, warsztaty metamorfoza, edukacja prozdrowotna, • poradnictwo psychologiczne, zawodowe i prawne, • szkolenia i staże zawodowe, stypendia szkoleniowe • i stażowe, • aktywizację i wspieranie funkcjonowania społecznego osób starszych, • zwiększenie dostępności do różnych aktywności odpowiadających na potrzeby i możliwości osób starszych, pomocnych zachowaniu sprawności, • wspieranie samoorganizacji i samopomocy wśród seniorów, • integrację międzypokoleniową wśród mieszkańców • stworzenie przyjaznej przestrzeni spędzania czasu dla rodziców/opiekunów z dziećmi i młodzieżą, • zwiększenie dostępu do oferty zajęć				

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		rozwojowych dla dzieci • i młodzieży oraz ich rodziców/opiekunów, • zwiększenie integracji i samopomocy środowiska rodziców • i opiekunów dzieci i młodzieży, • wzmocnienie organizacji pozarządowych oraz aktywnych mieszkańców w zakresie prowadzonej działalności, • zwiększenie współpracy i integracji środowiska aktywnych mieszkańców i lokalnych liderów, • zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców, • wzmocnienie dobrego wizerunku osób działających na rzecz swojej społeczności.				
2.	Projekt 1.1.2. Integracja i rozwój z Katolickim Centrum Edukacji i Kultury	Projekt zakłada objęcie wsparciem ok. 70 osób z OR. W ramach realizacji projektu przewiduje się następujące przedsięwzięcia: • organizację studium muzycznego dla dorosłych, dzieci i młodzieży, • szkolenia profilowane dla osób bezrobotnych, • spotkania dotyczące profilaktyki zachowań niebezpiecznych, • organizacja zajęć dodatkowych dla lokalnej społeczności - warsztaty ceramiczne (z możliwością użycia pieca do wypalania ceramiki), warsztaty z gotowania, eksperymenty chemiczne, strzelanie z karabinków pneumatycznych, kółko teatralne czy zajęcia taneczne prowadzone przez profesjonalnego trenera	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Jezusa	2019-2023	250 tys. PLN	212,5 tys. PLN EFS 37,5 tys. PLN środki własne Parafii

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		zajęcia sportowe na wybudowanym boisku				
3.	Projekt 1.2.1. Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu wizyjnego	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie rewitalizacji problem wysokiego poziomu przestępczości. W 2016 roku na OR zostało stwierdzonych 29 przestępstw, co stanowi 20% wszystkich przestępstw w gminie. Projekt polegać będzie na instalacji kolejnych kamer cyfrowego systemu monitoringu wizyjnego na podobszarze obszaru rewitalizacji, w sumie 3 kamery (1 kamera rocznie).	Gmina Śrem	2018–2020	100 tys. PLN	85 tys. PLN EFRR 15 tys. PLN środki własne Gminy
4.	Projekt 1.2.2. Akcja „Bezpieczne miasto”	Profilaktyczny wpływ obecności patroli policyjnych oraz większa możliwość interwencji z pewnością wpłynie na zmniejszenie liczby przestępstw oraz aktów wandalizmu. Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni do spędzania czasu wolnego oraz prowadzenia działalności gospodarczej na podobszarze OR.	Komenda Powiatowa Policji	2018–2023	360 tys. PLN	300 tys. PLN (środki Policji) 60 tys. PLN (środki własne Gminy)
5.	Projekt 1.3.1. Program „Świadomy Rodzic”	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie rewitalizacji problem wyższego niż średnia ogólnogminna odsetka uczniów bez promocji do klasy wyższej (w tym nieukończenie szkoły). Wyniki konsultacji z nauczycielami wskazują, że główną przyczyną problemów jest zbyt małe zainteresowanie dziećmi ze strony rodziców oraz brak świadomości potrzeby wspierania uczniów w nauce. Program będzie realizował cele edukacji społecznej, ukierunkowanej na pozyskanie kompetencji społecznych przez rodziców dzieci z terenu JA17–ZOM. Kompetencje społeczne będą pogłębiane w kierunku świadomości roli edukacji oraz	Organizacja pozarządowa	2018–2023	120 tys. PLN	102 tys. PLN EFS 18 tys. PLN środki własne Gminy

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		praktycznych umiejętności pomocy dzieciom w systematycznej nauce. Wsparcie będzie realizowane w formie spotkań i szkoleń dla rodziców oraz indywidualnych konsultacji, a także spotkań ze specjalistami z poradni psychologiczno-wychowawczej. Rodzice będą dokładnie instruowani, w jaki sposób postępować z dziećmi i w jaki sposób wspierać je w nauce.				
6.	Projekt 2.1.1. Diagnoza sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji	Przeprowadzenie diagnozy sfery handlu i usług na obszarze rewitalizacji w celu oceny obecnej sytuacji drobnych przedsiębiorców i identyfikacji faktycznych przyczyn zanikania handlu i usług w centrum miasta. Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany na terenie rewitalizacji problem trudnej sytuacji drobnej przedsiębiorczości. Wstępnie zidentyfikowano, że główne przyczyny problemów to ekspansja dużych sieci handlowych oraz brak wystarczającej infrastruktury dla biznesu. Przedmiotem projektu jest przeprowadzenie dogłębnej analizy sfery handlu i usług na podobszarze OR w celu dokładnej oceny obecnej sytuacji drobnych przedsiębiorców i identyfikacji faktycznych potrzeb mieszkańców w zakresie oferty handlowo-usługowej.	Gmina Śrem	2018	20 tys. PLN	Środki własne Gminy
7.	Projekt 2.1.2. Program przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji	Przygotowanie kompleksowego programu wspierania lokalnych firm, działających w sferze handlu i usług pod kątem wskazania konkretnych rozwiązań prowadzących do odrodzenia się handlu i usług w centrum miasta. Program będzie opracowywany na podstawie przeprowadzonej <i>Diagnozy sfery handlu i usług na obszarze</i>	Gmina Śrem	2019	30 tys. PLN	Środki własne Gminy

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		rewitalizacji charakteryzującej sytuację gospodarczą podobszaru wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Realizacja założeń i projektów „Programu przywrócenia handlu i usług na obszarze rewitalizacji”.				
8.	Projekt 3.1.1. Projekt „Stop dymiącym kominom”	Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowany problem tzw. niskiej emisji, wywołanej spalaniem paliw stałych i niedozwolonych przedmiotów w piecach na obszarze rewitalizacji. Projekt stanowi element ogólnogminnego programu „Z myślą o środowisku” i polega na dofinansowaniu likwidacji pieców węglowych i ich zastąpieniu innym, ekologicznym źródłem ciepła. Działanie zakłada przeprowadzanie przez straż miejską kontroli gospodarstw domowych w zakresie spalania odpadów w domowych piecach.	Gmina Śrem	2018–2023	600 tys. PLN	Środki własne Gminy
9.	Projekt 3.1.2. Projekt „Czyste powietrze”	Realizacja projektu wynika, w dużej mierze z wciąż niewielkiej świadomości społecznej, dotyczącej szkodliwości niskiej emisji, spalania paliw stałych i niedozwolonych przedmiotów w piecach na obszarze rewitalizacji. Ograniczona jest także świadomość potrzeby i możliwości zmniejszania zużycia energii w gospodarstwach domowych oraz możliwości pozyskiwania energii z ekologicznych źródeł. Przewidziane działania opierają się przede wszystkim na organizacji spotkań informacyjno–edukacyjnych z mieszkańcami podobszaru obszaru rewitalizacji mających na celu uświadomienie im szkodliwości wpływu niskiej emisji na zdrowie i życie ludzkie. Akcje informacyjne i konkursy w szkołach	Gmina Śrem	2018–2023	30 tys. PLN	10 tys. PLN (WFOŚiGW) 10 tys. PLN (środki własne Gminy)

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
10.	Projekt 4.1.1. Modernizacja obiektów przemysłowych w Śremie poprzez rozwój funkcji edukacyjnych, kulturalnych i prospołecznych wdrażanych przez Katolickie Centrum Edukacji i Kultury – II etap.	Projekt obejmuje przebudowę sali na aulę na 300 osób (największy tego typu obiekt w gminie), przebudowę holu auli z możliwością wykorzystania jako sali na ok. 80 osób, remont elewacji i dachów - ocieplenie wszystkich budynków (ściany, dach, posadzki), wymianę starej stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie systemów wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła, budowę zewnętrznego wielofunkcyjnego patio oraz zagospodarowanie przyległego terenu (lokalizacja drogi pożarowej, boiska z infrastrukturą towarzyszącą, utwardzenie terenu, przebudowa małej architektury i ogrodzeń).	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Najświętszego Serca Jezusa	2018 - 2019	13 mln zł	11,05 mln PLN EFRR 1,95 mln PLN środki Parafii
11.	Projekt 4.1.2. Budowa portu rzeczno nad rzeką Wartą (basen portowy, przystań dla kajaków i małych łodzi motorowych, kapitanat) wraz z nadbrzeżem	Projekt jest odpowiedzią na zidentyfikowaną wcześniej potrzebę stworzenia przestrzeni sportowo-rekreacyjnej dla mieszkańców, zadbania o tereny nadwarciańskie oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru gminy. Realizacja projektu polega na budowie portu rzeczno w Śremie i obejmuje swym zakresem budowę przystani umożliwiającej cumowanie mniejszych jednostek pływających oraz ich obsługę. Ponadto inwestycja zostanie wzbogacona dodatkowo o funkcję gastronomiczną i rekreacyjną mającą na celu wykorzystanie walorów lokalizacyjnych i zachęcenie mieszkańców oraz turystów do korzystania z prawobrzeżnej części miasta. Projekt budowy portu rzeczno obejmuje budowę przystani, realizację obiektów kubaturowych kapitanatu oraz stworzenie atrakcyjnego bulwaru	Gmina Śrem	2017–2021	6,6 mln PLN	5,61 mln PLN EFRR 990 tys. PLN środki własne Gminy

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
		wzdłuż rzeki Warty. Bulwar pomiędzy ulicami Polną, a Wyszyńskiego o długości ponad 300 m. Budowa przystani pozwoli również na prowadzenie szerszej działalności rekreacyjnej w oparciu o walory turystyczne pętli wielkopolskiej.				
12.	Projekt 4.1.3. Budowa węzła przesiadkowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Śremie – etap I	Projekt polega na budowie parkingu Park&Ride oraz Bike&Ride, budowie przystanku autobusowego, oświetlenia oraz monitoringu wizyjnego.	Gmina Śrem	2017–2020	2,6 mln PLN	2,21 mln PLN EFRR 390 tys. PLN środki własne Gminy
13.	Projekt 4.1.4. Centrum Aktywizacji Społecznej Stare Miasto	Realizacja projektu polega na przebudowie budynku po byłej siedzibie Państwowej Straży Pożarnej wraz ze zmianą sposobu użytkowania i obejmuje swym zakresem wyodrębnienie w obiekcie trzech przestrzeni: przestrzeni kulturalno-sportowej, biurowej oraz części dla Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Centrum Usług Społecznych. Ponadto, przewidziane zostaną miejsca do prowadzenia działalności statutowych organizacji pozarządowych oraz fundacji. W przebudowanym obiekcie realizowane będą także projekty związane z aktywizacją mieszkańców. Inwestycja zostanie wzbogacona dodatkowo o funkcję rekreacyjną i sportową mającą na celu wykorzystanie walorów lokalizacyjnych i zachęcenie mieszkańców oraz turystów do korzystania z prawobrzeżnej części miasta. Projekt przebudowy obejmie swoim zakresem obiekt kubaturowy, zagospodarowanie terenu oraz komunikację drogową wraz z miejscami parkingowymi.	Gmina Śrem	2018-2020	22,2 mln PLN	18,7 mln PLN EFRR 3,3 mln PLN środki własne Gminy
14.	Projekt 4.2.1. Modernizacja	Projekt polega na termomodernizacji budynku	Śremski Sport	2017–2020	1,54 mln PLN	1,309 mln PLN

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
	kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez termomodernizację budynku	użyteczności publicznej, w którym mieści się sala sportowa z szatniami, bowling, squash oraz pomieszczenia administracyjne i obejmuje: • remont ścian • wymianę stolarki okiennej • wymianę instalacji wewnętrznych • docieplenie ścian zewnętrznych. Kompleks obiektów sportowych został przejęty przez Gminę pod koniec lat 90–tych od Odlewni Żeliwa Śrem S.A.	Sp. z o.o.			EFRR 231 tys. PLN środki własne Spółki
15.	Projekt 4.2.2. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu i zmianę jego funkcji oraz dobudowanie sali sportowej do sportów walki wraz szatniami i węzłem sanitarnym	Projekt polega na zwiększeniu funkcjonalności kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. poprzez zabudowanie tarasu. Nowe pomieszczenie zostanie przeznaczone na salę do ćwiczeń. Działanie przewiduje również dobudowanie sali do treningu sportów walki.	Śremski Sport Sp. z o.o.	2017–2020	4,67 mln PLN	3 969,5 tys. PLN EFRR 700,5 tys. PLN środki własne Spółki
16.	Projekt 4.2.3. Modernizacja kompleksu obiektów sportowych spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. – wymiana konstrukcji i pokrycia hali lodowiska zdegradowanych w wyniku działania obszarów przemysłowych oraz utworzenie posadzki na	Działanie stanowi odpowiedź na zdiagnozowany stan techniczny obiektów spółki gminnej Śremski Sport Sp. z o.o. Projekt polega na wymianie konstrukcji i pokrycia hali lodowiska, zdegradowanych w wyniku działania pyłów przemysłowych oraz ułożeniu posadzki, umożliwiającej korzystanie z hali także w innych okresach roku.	Śremski Sport Sp. z o.o.	2017–2020	1,6 mln PLN	1,36 mln PLN EFRR 240 tys. PLN środki własne Spółki

L.p.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Zakres przedmiotowy projektu rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Zakres czasowy	Szacunkowy koszt	Planowane źródło finansowania
	urach wypełnionych glikolem					
17.	Przedsięwzięcie 1. Nadawanie podwórkom i bezpośredniemu otoczeniu miejsc zamieszkania przyjaznego charakteru i zapewniania ich funkcjonalności	Przedsięwzięcia ma na celu poprawę jakości i dostępności przestrzeni publicznych, w tym ograniczenie ruchu kołowego, redukcję hałasu i zanieczyszczeń, a także poprawę jakości zieleni w celu przywrócenia atrakcyjności tych miejsc pieszym użytkownikom miasta. Inwestycje tego rodzaju będą obejmowały zarówno place, skwery, ulice o zmniejszonym ruchu, jak i przestrzeni parkowej. Realizowane będą też działania, mające na celu zwiększenie dostępności przestrzeni publicznych, szczególnie dla osób starszych i dzieci. Należy uwzględnić w nich odpowiednio zaprojektowaną zieleń oraz miejsca rekreacji i wypoczynku, a także dbać o dobór elementów małej architektury, zgodnych z charakterem i historią okolicy.	Gmina Śrem	2018–2023	200 tys. PLN	Środki własne Gminy
18.	Przedsięwzięcie 2. Uzupełnienie zieleni w miejscach publicznych	W ramach przedsięwzięcia planowane jest zrealizowanie następujących prac: • nasadzenia drzew i krzewów • urządzenie skwerów i trawników • lokalizacja gazonów z kwiatami	Gmina Śrem	2018–2023	60 tys. PLN	Środki własne Gminy
Podsumowanie ram finansowych projektów					54,7 mln PLN	
Podsumowanie ram finansowych przedsięwzięć					260 tys. PLN	
Ramy finansowe Lokalnego programu rewitalizacji					54,96 mln PLN	

Źródło: opracowanie własne

IX. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (SOOŚ)

Obowiązek przeprowadzenia SOOŚ nakłada ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Określa ona rodzaje dokumentów, dla których wymagane jest przeprowadzanie oceny oraz zasady jej przeprowadzania lub odstąpienia od niej.

W opinii organu przygotowującego projekt Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017– 2023, nie stanowi on dokumentu wymagającego przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Biorąc pod uwagę powyższe stanowisko, na podstawie art. 57 ust. 1 pkt 2 zwrócono się z prośbą do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017– 2023. Zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przedstawiono stosowne uzasadnienie w tym zakresie. W przedmiotowym przypadku **odstąpienie to zostało uzgodnione** ze wskazanymi wyżej organami.

X. USPOŁECZNIENIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Obowiązek uspołecznienia programu rewitalizacji wynika z Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020. Partycypacja społeczna musi zostać uwzględniona na każdym etapie prac nad programem (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie oraz monitorowanie). Aktywny udział interesariuszy jest koniecznym warunkiem powodzenia długofalowego rozwoju obszarów znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Zidentyfikowanymi interesariuszami rewitalizacji na terenie Gminy Śrem są w szczególności:

- Gmina Śrem i jednostki organizacyjne jej podległe
- mieszkańcy Gminy Śrem, w tym przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji (OR)
- mieszkańcy spoza terenu Gminy Śrem, którzy planują się na jej terenie osiedlić
- przedsiębiorcy z terenu Gminy Śrem
- przedsiębiorcy spoza terenu Gminy Śrem, którzy mogą rozpocząć swoją działalność na jej terenie
- organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Śrem
- inne podmioty zainteresowane realizacją Programu Rewitalizacji na terenie Gminy Śrem.

Mechanizm włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup na terenie gminy w proces rewitalizacji przebiegał wieloetapowo i przybierał różne formy. Włączenie interesariuszy w proces opracowywania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem opierało się przede wszystkim na kilku formach aktywnych konsultacji społecznych, do których należy zaliczyć:

- spotkania informacyjne
- spotkania konsultacyjne
- spacer studyjny
- badanie ankietowe.

Dodatkowo na stronie internetowej gminy została utworzona specjalna podstrona poświęcona tworzonemu Lokalnemu Programowi Rewitalizacji, zawierająca podstawowe informacje.

X.1. Diagnozowanie

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych w gminie Śrem miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego (OZ) oraz obszaru rewitalizacji (OR). Pracę nad przygotowaniem dokumentu finalnego, jakim jest Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023, poprzedziło **spotkanie informacyjne – konferencja inaugurująca proces przygotowywania LPR, promująca rewitalizację została zorganizowana 13 grudnia 2016 roku.** W siedzibie Urzędu Miejskiego w Śremie przedstawiono ideę rewitalizacji, znaczenie programów rewitalizacji jako narzędzia realizacji działań rewitalizacyjnych, dotychczasowe działania gminy w tej kwestii oraz problem partycypacji społecznej w procesie przygotowywania programów rewitalizacji i ich wdrażania. To rozpoczynające prace nad LPR spotkanie zakończyła dyskusja poświęcona zidentyfikowaniu najważniejszych czynników i zjawisk kryzysowych występujących na terenie gminy.

Kolejnym etapem przygotowań do opracowania dokumentu było **szkolenie przeprowadzone w dniach 19 do 20 grudnia 2016 roku dla przyszłych członków Zespołu ds. rewitalizacji.** Spotkanie składało się z dwóch części. Pierwsza była poświęcona teorii procesu rewitalizacji. W drugiej członkowie Zespołu zastanawiali się nad analizą wskaźnikową i wyznaczeniem obszaru rewitalizacji, a także sposobami włączenia mieszkańców w ten proces.

Przygotowanie diagnozy zostało zwieńczone **konsultacjami społecznymi dokumentu podczas spotkania 4 maja 2017 roku** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Śremie. Spotkanie zostało poprzedzone **spacerem studyjnym po wyznaczonym w diagnozie OR.**

X.2. Programowanie

Ważnym elementem opracowania projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 było aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej. Przed przystąpieniem do prac nad dokumentem dokonano pogłębionej analizy wskazanego w Diagnozie obszaru rewitalizacji. Wstępem do tego działania był **przeprowadzony 4 maja 2017 roku spacer studyjny**, podczas którego zidentyfikowano najważniejsze potrzeby rewitalizacyjne w sferze

technicznej oraz gospodarczej. W tym celu **od 4 maja 2017 roku dla interesariuszy z obszaru: JA15–ZOM, JA16–ZOM, JA17–ZOM oraz JA29–PP udostępniona była możliwość wyrażania opinii za pomocą formularza ankiet. Zebrane podczas konsultacji uwagi, opinie i spostrzeżenia znalazły odzwierciedlenie w projektach Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023.**

Końcowym etapem opracowywania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023 było **spotkanie konsultacyjne zorganizowane 13 czerwca 2017 roku** w siedzibie Urzędu Miejskiego w Śremie. Podczas tego ostatniego etapu konsultacji przedstawiono projekt Programu oraz przeprowadzono dyskusję na temat przyjętych rozwiązań i proponowanych projektów działań.

X.3. Wdrażanie oraz monitorowanie programu rewitalizacji

Partycypacja społeczna uwzględniona zostanie również w procesie wdrażania oraz monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023. Powołany zostanie **Zespół ds. rewitalizacji**, składający się z szerokiego grona osób reprezentujących różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej, którego zadaniem będzie zarządzanie całym procesem rewitalizacji w gminie, w tym wdrażanie oraz monitorowanie programu. Więcej informacji na temat Zespołu przedstawiono w kolejnym Rozdziale.

W literaturze wyróżnia się następujące stadia partycypacji społecznej:³

1. Informacja (władza mówi do obywateli)
2. Opozycja (obywatele wyrażają sprzeciw)
3. Odpowiedzi (władza wyjaśnia obywatelom)
4. Konsultacje (władza wysłuchuje obywateli)
5. Partnerstwo (obywatele razem z władzami)
6. Samozarządzanie (obywatele załatwiają swoje własne sprawy).

W przypadku etapu wdrażania i monitorowania programu rewitalizacji w gminie Śrem planowane jest zastosowanie takich form partycypacji, jak informowanie, odpowiedzi, konsultacje i partnerstwo (czyli współdecydowanie).

Informowanie mieszkańców i zainteresowanych podmiotów (nazywanych dalej łącznie interesariuszami) będzie następowało poprzez:

- Stronę internetową gminy, na której, będą umieszczane informacje o postępie w realizacji poszczególnych projektów oraz ich zakończeniu wraz z osiągniętymi efektami.
- Informację o realizacji LPR-u za poprzedni rok, prezentowaną przez koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji, na sesji Rady Miejskiej do końca marca.
- Informacje na temat postępów w realizacji LPR-u, przekazywane przez przedstawicieli samorządu podczas corocznych spotkań z mieszkańcami.

³ Źródło: ABC Samorządu terytorialnego, s. 80, wyd. FRDL 2010

- Bezpłatną gazetę gminną „w Śremie” Informator Społeczno–Kulturalny, ukazującą się co miesiąc, dystrybuowaną w sklepach oraz jednostkach organizacyjnych gminy Śrem: szkołach i przedszkolach oraz instytucjach kultury: SOK, Muzeum Śremskie i Biblioteka Publiczna.

Interesariusze będą mieli możliwość zadawania pytań na temat postępów we wdrażaniu LPR-u i ich efektów podczas wyżej wymienionych spotkań oraz poprzez stronę internetową Gminy. Regularne spotkania Zespołu ds. rewitalizacji (będzie o nich mowa w kolejnym rozdziale) będą miały charakter otwarty, a więc i podczas nich interesariusze będą mogli zadawać pytania. Oczywiście radni i mieszkańcy zadawać pytania będą mogli w tradycyjnie przyjętych formach, czyli podczas posiedzeń Rady Miejskiej w Śremie, przyjmowania interesantów przez Burmistrza Śremu, czy spotkań radnych w mieszkańcami. Uzyskiwać odpowiedzi będą mogli na każdym z wymienionych spotkań.

Jeżeli chodzi o konsultowanie i współdecydowanie to:

- Bieżące uwagi, dotyczące sposobów i efektów wdrażania programu interesariusze będą mogli zgłaszać pisemnie poprzez stronę internetową gminy oraz listownie do koordynatora Zespołu ds. rewitalizacji, a także ustnie podczas wszystkich wymienionych wyżej spotkań, w tym posiedzeń Zespołu.
- Propozycje wprowadzania nowych zadań interesariusze będą mogli zgłaszać podczas procesu aktualizacji dokumentu LPR, który będzie następować w odstępach 2-letnich, zgodnie z harmonogramem raportowania postępów w realizacji do Departamentu Polityki Regionalnej UMWW w Poznaniu, począwszy od początku 2018 roku (kolejne na początku 2020, 2022 i 2024 roku). Nowe propozycje będą mogły być zgłaszane poprzez:
 - stronę internetową
 - specjalne spotkania z interesariuszami
 - bezpośredni kontakt z radnymi i członkami Zespołu.

Dla celów zgłaszania propozycji zostanie przygotowany specjalny formularz.

- Konsultacje projektu zaktualizowanego LPR-u będą się odbywały poprzez jego zamieszczenie na stronie internetowej, możliwość udziału w posiedzeniu Zespołu oraz wyłożenie dokumentu w Urzędzie Miejskim w Śremie. Dla celów zgłaszania uwag zostanie przygotowany specjalny formularz.

XI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA ORAZ SPOSÓB MODYFIKACJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Wieloaspektowość procesu rewitalizacji wymaga osadzenia rewitalizacji w ogólnym systemie zarządzania rozwojem gminy oraz określenia kluczowych elementów jakimi są: system wdrażania, monitorowania i modyfikacji programu rewitalizacji. Umożliwia to z jednej strony skuteczną i efektywną realizację programu, z drugiej strony natomiast pozwala na optymalne wykorzystanie środków finansowych w celu zmaksymalizowania spodziewanych efektów.

Ponadto, kompleksowy monitoring zapewnia również odpowiednią ocenę aktualności dokumentu oraz stopnia jego realizacji.

Program rewitalizacji powinien być dokumentem „żywym”, podstawowym planem działania, wyznaczającym kluczowe kierunki rewitalizacji i wskazującym sposoby osiągnięcia założonych celów. Aby zaakceptowane przez radę gminy zapisy programu były realizowane, niezbędny jest organ odpowiedzialny za kompleksowy proces zarządzania procesem rewitalizacji. Ze względu na istotność programu rewitalizacji dla rozwoju gminy, podobnie jak ma to miejsce w przypadku Strategii Rozwoju Gminy Śrem na lata 2013–2020, **organem tym jest Burmistrz Śremu**, który realizował będzie powyższe zadania za pośrednictwem **Zespołu ds. rewitalizacji**. Zespół ten będzie **zarządzał całym procesem rewitalizacji w gminie**, tj. **wdrażaniem, monitorowaniem oraz przygotowaniem niezbędnych modyfikacji** dokumentu.

Zespół został powołany Zarządzeniem Burmistrza Śremu. Członkowie Zespołu, w skład którego wchodzi przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Śremie (różnych pionów), Rady Miejskiej w Śremie, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców oraz specjalistów w osobie architekta oraz osoby uczestniczącej w tworzeniu poprzedniego PR dla gminy, reprezentować będą różne dziedziny aktywności zawodowej i społecznej oraz posiadać będą odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie. Zagwarantuje to sprawne i kompleksowe zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie, w szczególności **wdrażanie programu rewitalizacji**. Całość prac zespołu zarządzać będzie przewodniczący zespołu, rozdzielający zadania poszczególnym podmiotom zgodnie z zapisami w kartach projektów rewitalizacyjnych.

W proces rewitalizacji zaangażowane będą na różną skalę jednostki, wskazane w kartach projektów rewitalizacyjnych jako ich realizatorzy lub podmioty współpracujące.

Przewodniczący Zespołu (lub wskazana przez niego osoba) będzie odpowiedzialny za:

- zwoływanie i prowadzenie posiedzeń Zespołu
- reprezentowanie Zespołu przed Burmistrzem Śremu i (wraz z nim) przed Radą Miejską w Śremie
- nadzór nad wdrażaniem projektów, w przypadku których inne jednostki będą realizatorami
- monitorowanie zaangażowania innych jednostek w przypadku projektów, gdzie są one wskazane jako podmioty współpracujące
- kierowanie procesem monitoringu Programu
- kierowanie procesem aktualizacji Programu.

Raporty z monitoringu (przygotowywane za dany rok do końca marca następnego roku) będą zawierały osobne zapisy, dotyczące skali włączenia nie tylko w/w podmiotów, ale także indywidualnych mieszkańców w realizację projektów.

Jak wyżej wskazano, **Zespół ds. rewitalizacji** będzie zarządzał całym procesem rewitalizacji w gminie, tj. wdrażaniem, monitorowaniem oraz przygotowaniem niezbędnych modyfikacji

dokumentu. Zadania Przewodniczącego Zespołu przedstawiono wyżej. Rola pozostałych członków Zespołu będzie następująca:

- utrzymywanie bieżących kontaktów z interesariuszami procesu rewitalizacji (przyjmowanie ich zapytań, udzielania odpowiedzi) – dotyczy to w szczególności radnych i mieszkańców obydwu jednostek analitycznych, obejmujących obszar rewitalizacji
- uczestnictwo w corocznych spotkaniach z mieszkańcami OR
- uczestniczenie w posiedzeniach Zespołu, które będą się odbywały najrzadziej co 6 miesięcy
- uczestniczenie w procesie aktualizacji dokumentu.

Przewodniczący Zespołu będzie mógł do wykonywania powyższych prac angażować innych członków Zespołu, pracowników Piony Gospodarowania Przestrzenią i Środowiskiem oraz innych pracowników Urzędu Miejskiego w Śremie i podległych jednostek (to ostatnie będzie wymagało akceptacji Burmistrza Śremu). Wybrana spośród członków Zespołu osoba będzie koordynowała **działania promocyjne** Programu, a więc zamieszczanie ogłoszeń i informacji.

Posiedzenia Zespołu będą polegać na:

- składaniu przez członków Zespołu sprawozdań z ich kontaktów z interesariuszami i ich efektów w czasie od poprzedniego posiedzenia
- przyjmowaniu sprawozdania Przewodniczącego Zespołu z realizacji poszczególnych projektów na podstawie danych, zebranych od odpowiedzialnych za to osób – bieżący monitoring realizacji LPR-u
- składaniu uwag i propozycji korekt we wdrażaniu Programu
- uzgadnianiu i zatwierdzaniu ewentualnych bieżących korekt w realizacji Programu, dotyczących na przykład sposobów wykonywania określonych zadań, podmiotów odpowiedzialnych i współpracujących (wyniki działań monitoringowych)
- uzgadnianiu treści aktualizacji programu w cyklach 2-letnich, bądź częściej w przypadku potrzeby.

Zespół jest ciałem kolegialnym i swoje decyzje będzie podejmował poprzez głosowanie (zwykła większość głosów).

Kluczowym elementem kompleksowego zarządzania procesem rewitalizacji w gminie jest **system monitorowania** rewitalizacji. Zasady programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+ wskazują, jak należy monitorować realizację uchwalonego programu rewitalizacji. Stosując się do zapisów tam przedstawionych, system monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017 – 2023 przedstawia się następująco i dotyczy następujących płaszczyzn:

- a. monitorowania podstawowych parametrów programu na etapie przyjęcia oraz późniejszych jego aktualizacji (m.in. ludność, powierzchnia oraz przestrzenny obraz obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, lista projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapisanych w programie wraz z podaniem szacowanych kosztów

oraz przewidywanych rezultatów, ramy finansowe programu wraz z prognozowanym montażem finansowym),

- b. monitorowania stopnia realizacji celów określonych w programie (co najmniej raz na dwa lata)
- monitoring realizacji projektów – bieżące monitorowanie przebiegu realizacji zgodne z harmonogramem, budżetem i zakładanymi efektami
 - monitoring realizacji celów programu rewitalizacji – cykliczna analiza wskaźników umożliwiającą analizę efektu synergii i komplementarności między działaniami, przyczyny problemów w uzyskaniu zakładanych efektów programu

W powyższych przypadkach zostaną wykorzystane wskaźniki produktu i rezultatu, które zostały zaplanowane osobno dla każdego projektu i zamieszczone w tabelach projektów w wierszu „Prognozowane produkty i rezultaty” (p. VI.1 Podstawowe projekty rewitalizacyjne).

- c. monitorowania skutków realizacji programu, poprzez analizę poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji – wskaźniki stanu kryzysowego (co najmniej raz na dwa lata od momentu przyjęcia dokumentu do końca okresu obowiązywania) – ich zestawienie – wartości wyjściowe i końcowe, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Wskaźniki wykorzystywane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (OR)

L.p.	Wskaźnik przyjęty do analizy		Wartość bazowa wskaźnika	Szacowana wartość wskaźnika w 2023 roku
SFERA SPOŁECZNA				
1.	Odsetek osób bezrobotnych	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	2,6% 3,1% 2,6%	2,0% 2,5% 2,0%
2.	Odsetek osób pobierających zasiłki (pomoc finansowa i rzeczowa)	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	4,8% 5,8% 9,7%	3,0% 4,0% 6,0%
3.	Odsetek osób pobierających zasiłki stałe	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	0,44% 1,04% 1,44%	0,3% 0,6% 0,9%
4.	Odsetek przestępstw stwierdzonych	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	0,71% 0,43% 0,72%	0,5% 0,3% 0,5%
5.	Frekwencja w wyborach	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	55,0% 44,5% 50,7%	58,0% 50,0% 55,0%
6.	Odsetek uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych bez promocji do klasy wyższej,	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	0,0% 0,0% 1,94%	0,0% 0,0% 0,9%

	w tym nieukończenie szkoły			
SFERA GOSPODARCZA				
7.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w danej jednostce analitycznej	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	13,82 9,88 7,03	14,0 12,0 9,0
SFERA ŚRODOWISKOWA				
8.	Odsetek gospodarstw domowych niepodłączonej do sieci kanalizacyjnej lub nieposiadających przydomowych oczyszczalni ścieków	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	3,5% 1,0% 2,4%	2,0% 0,5% 1,5%
SFERA PRZESTRZENNO–FUNKCJONALNA				
9.	Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	T ⁴ T T	T T T
10.	Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	N T T	T T T
11.	Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	T T T	T T T
12.	Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	T T T	T T T
SFERA TECHNICZNA				
13.	Odsetek liczby obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym w złym stanie	JA15–ZOM JA16–ZOM JA17–ZOM	9,8% 9,9% 9,7%	6,0% 6,0% 6,0%

Źródło: opracowanie własne

- d. bieżącego monitorowania poziomu wdrażania programu – aktualizowana na bieżąco będzie lista przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego, wraz z podaniem poniesionych kosztów, montażu finansowego, a także ewentualnych rezultatów ich wdrożenia – efekty rzeczowe.

⁴ „T” oznacza realizację danego wskaźnika, natomiast „N” brak jego spełnienia w analizowanej jednostce

Jak wyżej podano, wyniki bieżącego monitoringu będą omawiane podczas każdego posiedzenia Zespołu. Informacje będą przed posiedzeniem zbierane przez Przewodniczącego Zespołu od podmiotów, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych projektów. W przypadku identyfikacji odstępstw od planu i innych problemów, na bieżąco będą uzgadniane i zatwierdzane ewentualne korekty w realizacji Programu, dotyczące na przykład sposobów wykonywania określonych zadań, podmiotów odpowiedzialnych i współpracujących.

Coroczne raporty monitoringowe będą sporządzane przez Przewodniczącego Zespołu do końca marca (za rok poprzedni) i będą przez niego prezentowane na sesji Rady Miejskiej w Śremie do końca kwietnia, po wcześniejszej akceptacji raportu przez Burmistrza Śremu.

Obowiązkowe, wynikające z przepisów monitorowanie ww. płaszczyzn prowadzone będzie przez Zespół ds. rewitalizacji i sprowadzać się będzie m.in. do przygotowania w cyklach minimum dwuletnich sprawozdań/raportów z realizacji programu, służących ocenie jego aktualności, stopnia skuteczności i efektywności przyjętych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+, sprawozdania/raporty, zawierające m.in. informacje w zakresie wskaźników stanu kryzysowego, postępu rzeczowego i finansowego projektów rewitalizacyjnych oraz stopnia realizacji celów określonych w programie, przekazywane będą do Departamentu Polityki Regionalnej UMWW w Poznaniu, co dwa lata, począwszy od początku 2018 roku (kolejne na początku 2020, 2022 i 2024 roku). Podstawą opracowania sprawozdań/raportów z realizacji programu będzie „Formularz efektów monitorowania programów rewitalizacji”, stanowiący Załącznik nr 4. do Zasad programowania i wsparcia rewitalizacji w ramach WRPO 2014+.

W wyniku kompleksowego monitorowania rewitalizacji, zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz zgłaszanych potrzeb, może zaistnieć potrzeba modyfikacji zapisów programu rewitalizacji, w szczególności dotyczących projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Za przygotowanie niezbędnych **modyfikacji programu** odpowiedzialny jest organ wykonawczy gminy – **Burmistrz Śremu**, który przy udziale **Zespołu ds. rewitalizacji**, oceni zasadność oraz możliwość wprowadzenia korekt. W przypadku uznania korekt za zasadne, Zespół zastosuje procedurę wprowadzania zmian, tożsamą z procedurą przy tworzeniu programu, w szczególności uwzględniającą dojrzałe formy partycypacji społecznej oraz strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

30 stycznia 2018 roku do Burmistrza Śremu wpłynęło pismo Komendanta Powiatowego Państwowej Straży Pożarnej w Śremie informujące, że obiekt dotychczas użytkowany jako siedziba komendy straży pożarnej, zostanie opuszczony i przekazany na majątek Skarbu Państwa z możliwością jego przejęcia i zagospodarowania przez samorząd gminny na cele ustawowe. Obiekt ten, składający się z budynku o pow. ok. 1.200 m² i przynależnych działek o pow. 1.3460 ha, zlokalizowany jest na obszarze rewitalizacji. Pojawiła się zatem nowa okoliczność i tym samym potrzeba zagospodarowania i nadania obiektowi nowych funkcji. Ponadto w **styczniu** 2018 roku, pismem do Burmistrza Śremu zwrócił się **także** Proboszcz Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Najświętszego Serca Jezusa wnosząc o zmianę zakresu

modernizacji Katolickiego Centrum Edukacji i Kultury oraz o wpisanie dodatkowego projektu, mającego na celu zwiększenie integracji społecznej oraz aktywizacji mieszkańców. Zgodnie z systemem wdrażania, monitorowania oraz modyfikacji programu rewitalizacji, złożonymi wnioskami zajął się Zespół ds. rewitalizacji. Spotkanie Zespołu odbyło w dniu 31 stycznia 2018 r., na którym jego członkowie przychylił się do wniosków Proboszcza parafii oraz przygotowali nowy projekt rewitalizacyjny wynikający z okoliczności zagospodarowania i nadania nowych funkcji obiektowi po byłej siedzibie straży pożarnej w Śremie. Zespół zaktualizował także projekt rewitalizacyjny nr 1.1.1. Aktywni w Śremie – integracja i aktywizacja mieszkańców ze względu na powyższą, nową potrzebę rewitalizacyjną. Decyzje Zespołu zaakceptował Burmistrz Śremu. Tym samym Zespół przystąpił do przygotowania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023, przyjętego uchwałą Nr 349/XXXVII/2017 Rady Miejskiej w Śremie z dnia 28 września 2017 r. w sprawie „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023”. **Projekt aktualizacji programu został pozytywnie uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu w zakresie możliwości odstąpienia od procedury przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.** Ponadto, odbyły się konsultacje społeczne projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017-2023. **Przeprowadzono je w dniu 1 marca 2018 r. w formie spotkania konsultacyjnego w Urzędzie Miejskim.** Mieszkańcy mogli zgłaszać swoje uwagi oraz propozycje do projektu aktualizacji programu. W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych **nie wpłynęły żadne uwagi oraz propozycje** odnośnie opracowanego projektu aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023.

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT gminy Śrem.....	22
Tabela 2. Szczegółowa analiza uwarunkowań wewnętrznych rozwoju gminy Śrem.....	23
Tabela 3. Szczegółowe dane dotyczące wyznaczonych jednostek analitycznych (JA).....	29
Tabela 4. Dane dotyczące wybranych wskaźników do analizy oraz źródła danych.....	36
Tabela 5. Dane dotyczące wartości referencyjnych oraz „wartości kryzysowych” wskaźników wybranych do analizy.....	38
Tabela 6. Wartości wskaźników wybranych do analizy w sferze społecznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	40
Tabela 7. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze gospodarczej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	55
Tabela 8. Dane dotyczące wartości referencyjnej oraz „wartości kryzysowej” wskaźnika wybranego do analizy.....	58
Tabela 9. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze środowiskowej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	59
Tabela 10. Dostępność infrastruktury technicznej, społecznej oraz komunikacyjnej w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	64
Tabela 11. Wartości wskaźnika wybranego do analizy w sferze technicznej w poszczególnych jednostkach analitycznych.....	75
Tabela 12. Szczegółowe dane dotyczące występowania negatywnych zjawisk w analizowanych sferach.....	80
Tabela 13. Szczegółowe dane dotyczące zamieszkałych jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru zdegradowanego (OZ).....	81
Tabela 14. Szczegółowe dane dotyczące jednostek analitycznych (JA) wchodzących w skład wyznaczonego obszaru rewitalizacji (OR).....	83
Tabela 15. Lokalizacja projektów rewitalizacyjnych.....	128
Tabela 16. Indykatywne ramy finansowe projektów rewitalizacyjnych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Śrem na lata 2017–2023.....	135
Tabela 17. Wskaźniki wykorzystywane na etapie delimitacji obszaru rewitalizacji (OR).....	151

Spis rycin

Rycina 1. Podział gminy na jednostki analityczne (JA).....	31
Rycina 2. Odsetek osób bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców gminy w 2016 r.	44
Rycina 3. Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki w 2016 r.....	45
Rycina 4. Odsetek mieszkańców gminy pobierających zasiłki stałe w 2016 r.	47
Rycina 5. Odsetek przestępstw stwierdzonych w 2016 r.	48
Rycina 6. Frekwencja w wyborach w gminie w 2015 r.....	50
Rycina 7. Odsetek uczniów bez promocji do klasy wyższej w 2016 r.....	51
Rycina 8. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze społecznej.....	53
Rycina 9. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (luty 2017 r.).....	56
Rycina 10. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze gospodarczej.....	57
Rycina 11. Odsetek gospodarstw domowych niepodłączonych do sieci kanalizacyjnej w 2016 r.....	60
Rycina 12. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze środowiskowej.....	62

Rycina 13. Dostępność zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej.....	67
Rycina 14. Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania	68
Rycina 15. Dostępność obiektów sportowych do 1 km od miejsca zamieszkania	70
Rycina 16. Dostępność przystanku komunikacji publicznej do 1 km od miejsca zamieszkania	71
Rycina 17. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej ...	73
Rycina 18. Odsetek obiektów budowlanych w złym stanie technicznym	76
Rycina 19. Jednostki analityczne oznaczone jako kryzysowe w sferze technicznej	78
Rycina 20. Wyznaczony obszar zredagowany (OZ) w gminie Śrem	82
Rycina 21. Wyznaczony obszar rewitalizacji (OR) w gminie Śrem.....	85

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów w gminie	13
--	----

ZAŁĄCZNIK 1 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery społecznej, środowiskowej i przestrzenno–funkcjonalnej oraz określenia lokalnych potencjałów

Ankieta

Pogłębiona diagnoza negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz określenie lokalnych potencjałów

Celem ankietyzacji jest poznanie Państwa opinii na temat przyczyn występowania negatywnych zjawisk w aspektach społecznych, środowiskowych i przestrzenno–funkcjonalnych oraz ustalenie lokalnych potencjałów rozwoju.

Niniejsze badanie ankietowe ma charakter anonimowy, zaś jego wyniki będą stanowić cenne źródło informacji, pozwalających na identyfikację przyczyn negatywnego stanu faktycznego w obszarze rewitalizacji. Diagnoza problemów i potencjałów rozwojowych jest integralną częścią Lokalnego Programu Rewitalizacji, a proces rewitalizacji ma na celu taką zmianę, która przyniesie wzrost poziomu życia i zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W związku z tym proszę Państwa o wypełnienie niniejszej ankiety i wrzucenie jej do urny w najpóźniej do dnia

1. Przyczyny sytuacji kryzysowej w sferze społecznej (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

1.1 Którą grupę osób na obszarze rewitalizacji ubóstwo dotyka najbardziej?

- ☐ dzieci
- ☐ młodzież
- ☐ osoby w wieku produkcyjnym
- ☐ osoby starsze
- ☐ inne jakie ?

1.2. W której grupie rodzin jest największe prawdopodobieństwo wystąpienia ubóstwa? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ Rodzina z dwójką dzieci
- ☐ Rodzina z trójką dzieci
- ☐ Rodzina więcej niż z trzema dziećmi
- ☐ Rodzina niepełna

1.3 Na obszarze rewitalizacji ubóstwo dociera najszybciej do osób z wykształceniem:

- ☐ podstawowym
- ☐ zawodowym
- ☐ średnim
- ☐ wyższym

1.4 Która z dysfunkcji ma większy wpływ na powstanie ubóstwa na obszarze rewitalizacji? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ niesprawność
- ☐ uzależnienia
- ☐ choroba

☐ inna, jaka?

1.5 Co przede wszystkim decyduje o tym, że niektórzy ludzie nie mogą wydostać się z biedy? (dotyczy obszaru rewitalizacji; zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ brak pracy, bezrobocie
- ☐ choroba, kalectwo
- ☐ alkoholizm
- ☐ lenistwo, niechęć do podejmowania pracy
- ☐ niskie emerytury, renty
- ☐ brak wykształcenia, kwalifikacji zawodowych
- ☐ brak wsparcia i opieki ze strony Państwa
- ☐ brak wsparcia i opieki ze strony rodziny, brak rodziny
- ☐ niezaradność życiowa, bezradność w załatwianiu swoich spraw
- ☐ brak szczęścia, ślepy los

1.6 Czy czuje się Pan/ Pani bezpiecznie w miejscu swojego zamieszkania?

TAK ☐ NIE ☐

1.7 Czy obecnie czuje się Pan/Pani bardziej bezpiecznie niż rok temu?

TAK ☐ NIE ☐

1.8 Czy kiedykolwiek stał się Pan/Pani ofiarą przestępstwa?

TAK ☐ (Kiedy ?.....) NIE ☐

1.9 Czy obawia się Pan/Pani, że może stać się ofiarą przestępstwa?

TAK ☐ NIE ☐

1.10 Czy był Pan/Pani kiedykolwiek świadkiem przestępstwa?

TAK ☐ NIE ☐

1.11 Które z wymienionych niżej zjawisk stanowią najważniejszy problem w najbliższym otoczeniu, w którym Pan/Pani mieszka? (zaznacz max. 5 odpowiedzi)

- ☐ przemoc domowa
- ☐ brak integracji mieszkańców
- ☐ alkoholizm
- ☐ narkomania
- ☐ wandalizm
- ☐ zdemoralizowana młodzież
- ☐ nietrzeźwi kierowcy
- ☐ kradzieże i włamania
- ☐ hałaśliwi sąsiedzi
- ☐ gwałty
- ☐ prostytutka
- ☐ korupcja

1.12 Jakie są według Pana/ Pani najważniejsze przyczyny przestępczości? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ brak pieniędzy
- ☐ bezrobocie

- ☐ zaburzenia psychiczne
- ☐ przemoc w rodzinie
- ☐ zażywanie środków odurzających
- ☐ spożywanie alkoholu
- ☐ wpływ kolegów i koleżanek
- ☐ wpływ środków masowego przekazu

1.13 Jaka jest przyczyna bezrobocia w Państwa otoczeniu? (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ niski poziom edukacji
- ☐ brak przygotowania zawodowego
- ☐ brak ofert pracy
- ☐ trudny dostęp do pracy
- ☐ niechęć pracodawców do zatrudniania niedoświadczonych pracowników
- ☐ program 500+
- ☐ Inne jakie?.....

2. Przyczyny sytuacji kryzysowej w sferze środowiskowej

2.1 Ogólna estetyka otoczenia (czystość, ład przestrzenny, obecność terenów lub obiektów zaniedbanych)

- ☐ Bardzo dobra
- ☐ Dobra
- ☐ Dostateczna
- ☐ Niedostateczna

2.2 Ocena stanu technicznego i wyposażenia obiektów użyteczności publicznej (szkoły, przedszkola, urząd, świetlice, boiska, place zabaw, itp.)

- ☐ Bardzo dobra
- ☐ Dobra
- ☐ Dostateczna
- ☐ Niedostateczna

2.3 Ocena czystości środowiska naturalnego w najbliższym otoczeniu (jakość powietrza, wody, terenów zielonych)

- ☐ Bardzo dobra
- ☐ Dobra
- ☐ Dostateczna
- ☐ Niedostateczna

2.4 Ocena efektywności zagospodarowania przestrzeni w najbliższym otoczeniu (czy tereny i obiekty są wykorzystywane optymalnie)?

- ☐ Bardzo dobra
- ☐ Dobra
- ☐ Dostateczna
- ☐ Niedostateczna

3. Przyczyny sytuacji kryzysowej w sferze funkcjonalno-przestrzennej

3.1 Dostępność sieci kanalizacji sanitarnej

- ☐ Tak
☐ Nie

3.2 Dostępność przedszkola do 0,5 km od miejsca zamieszkania

- ☐ Tak
☐ Nie

3.3 Dostępność obiektów sportowych (hal lub boisk lub basenów, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania

- ☐ Tak
☐ Nie

3.4 Dostępność przystanku komunikacji publicznej (PKP lub PKS lub komunikacja miejska) do 1 km od miejsca zamieszkania

- ☐ Tak
☐ Nie

3.5 Dostępność obiektów kultury (kino, dom kultury, świetlica, itp.) do 1 km od miejsca zamieszkania

- ☐ Tak
☐ Nie

4. Ustalenie lokalnych potencjałów – zaznacz maksymalnie 5 najważniejszych Twoim zdaniem

1)	☐	aktywność społeczna
2)	☐	dostępność siły roboczej
3)	☐	układ komunikacyjny
4)	☐	stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych
5)	☐	infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
6)	☐	ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa)
7)	☐	dostęp do opieki medycznej
8)	☐	atrakcyjna lokalizacja obszaru
9)	☐	istnienie podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy
10)	☐	stan środowiska naturalnego
11)	☐	walory środowiska naturalnego
12)	☐	dostępność do instytucji kultury (biblioteka, dom kultury, itp.)
13)	☐	dostępność do usług
14)	☐	liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
15)	☐	poziom wykształcenia i kompetencji mieszkańców
16)	☐	dostęp do dogodnych połączeń komunikacyjnych

- 17 ☐ poziom bezpieczeństwa publicznego
- 18 ☐ poziom środków UE pozyskiwanych przez mieszkańców gminy
w tym stowarzyszenia itp.
- 19 ☐ Inne, jakie?

ZAŁĄCZNIK 2 – Formularz, wykorzystany do pogłębionej diagnozy sfery gospodarczej oraz określenia lokalnych potencjałów

Ankieta

Pogłębiona diagnoza negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji oraz określenie lokalnych potencjałów

Celem ankietyzacji jest poznanie Państwa opinii na temat przyczyn występowania negatywnych zjawisk w aspektach gospodarczych oraz ustalenie lokalnych potencjałów rozwoju.

Niniejsze badanie ankietowe ma charakter anonimowy, zaś jego wyniki będą stanowić cenne źródło informacji, pozwalających na identyfikację przyczyn negatywnego stanu faktycznego w obszarze rewitalizacji. Diagnoza problemów i potencjałów rozwojowych jest integralną częścią Lokalnego Programu Rewitalizacji, a proces rewitalizacji ma na celu taką zmianę, która przyniesie wzrost poziomu życia i zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

W związku z tym proszę Państwa o wypełnienie niniejszej ankiety i wrzucenie jej do urny w najpóźniej do dnia

1. Najważniejsze problemy gospodarcze na obszarze rewitalizacji (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ Zła kondycja miejscowych przedsiębiorstw
- ☐ Problemy miejscowego małego handlu, wywołane ekspansją sieci lub centrów handlowych
- ☐ Zbyt mała oferta usług (bankowych, rzemieślniczych, itp.)
- ☐ Brak miejsc pracy
- ☐ Niskie płace
- ☐ Niewielka liczba turystów
- ☐ Inne, jakie?

2. Najważniejsze utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej na obszarze rewitalizacji (zaznacz max. 3 odpowiedzi)

- ☐ Dostępność lokali pod wynajem dla przedsiębiorców
- ☐ Jakość lokali pod wynajem dla przedsiębiorców
- ☐ Możliwość zakupu lokali przez przedsiębiorców
- ☐ Wysokość czynszu dla przedsiębiorców
- ☐ Wyposażenie w infrastrukturę pod kątem prowadzenia biznesu
- ☐ Inne jakie?

3. Działania podejmowane przez gminę wspierają rozwój lokalnej przedsiębiorczości

TAK ☐NIE ☐

4. Gmina pomaga w promocji firm

TAK ☐NIE ☐

5. Koncentracja niezbyt korzystnych rodzajów działalności gospodarczych, np. punktów sprzedaży alkoholu oraz punktów związanych z grami losowymi, hazardem

- ☐ Bardzo wysoka koncentracja
- ☐ Wysoka koncentracja
- ☐ Przeciętna koncentracja
- ☐ Niska koncentracja
- ☐ Bardzo niska koncentracja

6. Skłonność mieszkańców do wyrażania zgody na lokowanie nowych, dużych zakładów w pobliżu miejsca zamieszkania

- ☐ Bardzo wysoka
- ☐ Wysoka
- ☐ Przeciętna
- ☐ Niska
- ☐ Bardzo niska

7. Skłonność mieszkańców do zakładania własnej działalności gospodarczej

- ☐ Bardzo wysoka
- ☐ Wysoka
- ☐ Przeciętna
- ☐ Niska
- ☐ Bardzo niska

8. Ustalenie lokalnych potencjałów – zaznacz maksymalnie 5 najważniejszych Twoim zdaniem

1)	☐	aktywność społeczna
2)	☐	dostępność siły roboczej
3)	☐	korzystny układ komunikacyjny
4)	☐	stan dróg i ciągów pieszo–rowerowych
5)	☐	infrastruktura komunalna (wodociągi, kanalizacja)
6)	☐	ład urbanistyczny (uporządkowana zabudowa)
7)	☐	dostęp do opieki medycznej
8)	☐	atrakcyjna lokalizacja obszaru
9)	☐	istnienie podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy
10)	☐	obecność atrakcji środowiska naturalnego
11)	☐	czystość środowiska naturalnego
12)	☐	dostępność do instytucji kultury (biblioteka, dom kultury, świetlica, itp.)
13)	☐	dostępność do usług
14)	☐	liczba zajęć pozalekcyjnych dla dzieci
15)	☐	poziom wykształcenia i kompetencji mieszkańców
16)	☐	dostęp do dogodnych połączeń komunikacyjnych (autobusy, kolej)

- 17 poziom bezpieczeństwa publicznego
- 18 poziom środków UE pozyskiwanych przez mieszkańców gminy
w tym stowarzyszenia itp.
- 19 Inne, jakie?